

КУЛЬТУРА

WWW.KIMPRESS.BY

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА

Заўтра
завяршаюцца

С. 2

4 — 10 кастрычніка
ў сталіцы
ўпершыню
прэзентуецца:

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ ТЭАТРАЛЬНАЯ ПРЭМІЯ

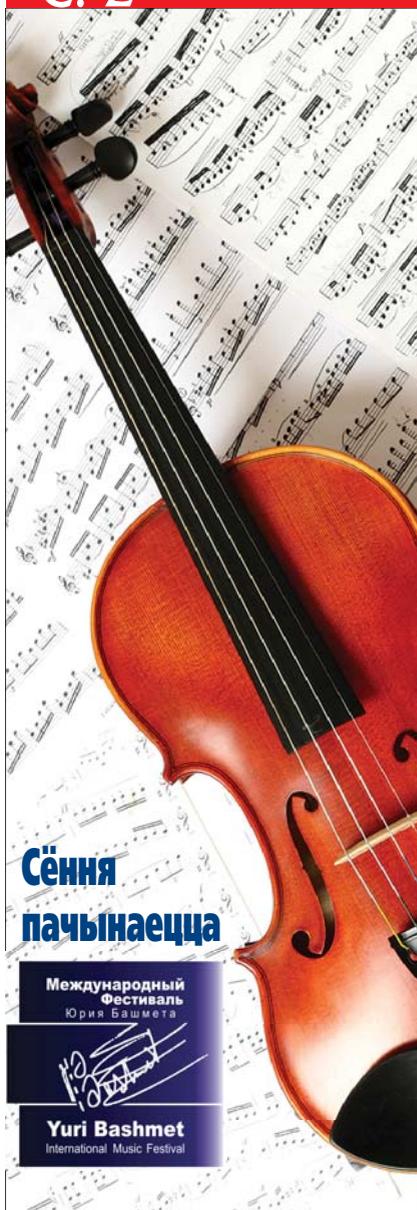
С. 2

Кожная з падзей, вынесеных на першую паласу гэтага нумара "К", прэтэндуе на "сольны" статус, паколькі ўсе яны магутна гучаць у кантэксце нацыянальнай культуры. Знамянальна, што правядзенне іх адбываецца са значным укладаннем пазабюджэтных сродкаў. Бізнес-планы кастрычніка і іх выніковасць сцвярджаюць: ініцыятывы дзяржаўна-прыватнага партнёрства пачалі праяўляцца найбольш яскрава...

3 "СЁННЯ..."

САЛІРУЕ

КАСТРЫЧНІК

Сёння
пачынаецца

Международный
Фестиваль
Юрия Башмета

Yuri Bashmet
International Music Festival

С. 2, 9

Ваш выхад, Першая Нацыянальная!

4 кастрычніка пастаноўкай “Набука” Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь адкрыецца фінальны этап правядзення Нацыянальнай тэатральнай прэміі краіны.

Прэс-канферэнцыя з удзелам міністра культуры краіны Паўла Латушкі, зладжаная ў сценах Вялікага тэатра, расставіла кропкі над “і” напярэдадні правядзення знакавай для ўсёй тэатральнай грамадскасці падзеі.

Распачнецца фінальны этап, уласна, з цырымоніі своеасаблівага адкрыцця на сцэне Вялікага тэатра, пад час якой будуць аб’яўлены намінацыі і фіналісты Нацыянальнай тэатральнай прэміі. На сцэнах розных сталічных тэатраў цягам сямі дзён пройдуць паказы 12 спектакляў-намінантаў. З іх Беларуская тэатральная акадэмія ў складзе 112 асоб — крытыкаў, рэжысёраў, акцёраў, сцэнографістаў, кампазітараў — вызначыць лепшых з лепшых. І 10 кастрычніка — на ўрачыстасцях закрыцця прэміі — імёны пераможцаў будуць названы.

“Да апошняга дня ніхто не будзе ведаць вынікаў, — зазначыў міністр культуры. — Бо вызначэнне пераможцаў шляхам галасавання журы адбудзецца толькі напрыканцы конкурснага тыдня”.

Рэжысёр урачыстай цырымоніі адкрыцця форуму — Валянціна Еранькова, вядомая па сваіх пастаноўках у Нацыянальным акадэмічным драматычным тэатры імя М.Горкага. Вядучай жа адкрыцця мерапрыемства стане актрыса Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы Святлана Зеляноўская. Вядома, што яна паўстане на імпрэзе ў вобразах Анастасіі Слуцкай і Чорнай Панны Нясвіжа.

Пад час прэс-канферэнцыі былі агучаны і пажаданні па ўдасканаленні механізма вылучэння на конкурс спектакляў-намінантаў. Так, старшыня Беларускага саюза літаратурна-мастацкіх крытыкаў Рычард Смольскі адзначыў, што не ўсе тэатры ўдмуліва паставіліся да пытання выбару кандыдатаў на ісканне прэміі. У дадзеным кантэксце быў узгаданы вопыт Усерасійскай тэатральнай прэміі “Залатая маска”, калі экспертная камісія сама выбірае вартыя, з яе пункта погляду, пастаноўкі і глядзіць іх “у прамым эфіры”, а не ў запісе, як тое давялося зрабіць беларускім спецыялістам. На гэта галоўны рэжысёр Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Міхаіл Панджавіда адказаў: без заяўкі ад тэатра на ўдзел у прэміі эксперты “Залатой маскі” самі на спектакль не прыедуць. Таму ініцыятыва тэатра — рэч непазбежная. Ды ўсё ж патрабаванне “жывых” праглядаў пастацовак падалося прафесіяналам заўвагай слушнай.

Прайшло абмеркаванне, на якім была выказана прапанова аб стварэнні асобнай намінацыі для музычных тэатраў. “Баюся, тут мы можам сутыкнуцца з такой сітуацыяй, што ёсць два прэтэндэнты, і абодва — нашы”, — зазначыў Міхаіл Панджавіда.

У адказ на заўвагі ў дачыненні да Першай Нацыянальнай, міністр культуры краіны папрасіў пачакаць з ацэнкамі, зрабіўшы акцэнт на факце з’яўлення падобнай ініцыятывы, якая ў далейшым, безумоўна, будзе шукаць свой аптымальны фармат.

— Зразумела, многае становіцца бачным, і механізм прэміі мае ўдасканалывацца, — выказаў сваё меркаванне “К” мастацкай кіраўнік Рэспубліканскага тэатра Беларускай драматургіі Валерый Анісенка. — Аднак тое, што прэмія для нашай тэатральнай прасторы неабходная — бяспрэчна! Цягам дваццаці гадоў кожны варыўся ва ўласным соку. І тое, што гэтая ініцыятыва спрабуе абудзіць асяродак, прымушае даведацца, хто што робіць і як, вельмі важна для тэатра...

Памер грашовых узнагарод, якія атрымаюць пераможцы, арганізатары пакуль трымаюць у сакрэце.

Нагадаем, заснавальнікамі Нацыянальнай тэатральнай прэміі з’яўляюцца Міністэрства культуры краіны, Беларускі саюз тэатральных дзеячаў, Беларускі саюз кампазітараў і Беларускі саюз літаратурна-мастацкіх крытыкаў.

Ад дынастыі Мін...

У Нацыянальным мастацкім музеі адбыўся святочны вернісаж “Кераміка і фарфор Кітая” са збору музея. Акцыя прымеркавана да Дзён культуры КНР у Беларусі, якія завершацца 2 кастрычніка.

На вернісажы прысутнічалі намеснік Прэм’ер-міністра Рэспублікі Беларусь Анатоль Тозік, Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол КНР у Беларусі Лу Гуйчэн, першы намеснік міністра культуры краіны Уладзімір Карачэўскі, дырэктар Нацыянальнага мастацкага музея Уладзімір Пракапаў і іншыя.

Больш за сто экспанатаў прадстаўлена ў музеі. Самая ранняя па часе стварэння група работ — фарфор і кераміка дынастыі Мін (XIV — XVII стст.), якія дэкарыраваны ў тэхніцы падглазурнага роспісу кобальтам.

А вось больш познія вырабы — часоў праўлення дынастыі Цын (XVII — пач. XX стст.) — даюць магчымасць прасачыць эвалюцыю мастацкіх форм: ад прастаты да большай ускладненасці і дэкаратывнасці. Творы XX ст., што ў сваёй аснове маюць вялікія традыцыі старажытнага кітайскага дэкаратывна-прыкладнага мастацтва, таксама ўрава-

юць разнастайнасцю форм, бліскучай фантазіяй і майстэрствам.

Бягучымі днямі ў Нацыянальным гістарычным музеі Беларусі адкрылася яшчэ адна цікавая выстаўка “Сучаснае кітайскае мастацтва валакна”, таксама прымеркаваная да Дзён культуры КНР у Беларусі. Тэхнічная тэхналогія зарадзілася ў Кітаі яшчэ ў часы неаліту, але традыцыі гэтага мастацтва і сёння не толькі паспяхова развіваюцца, але і набываюць новыя арыгінальныя формы і новы змест.

Аўтары твораў экспазіцыі — вядомыя мастакі, настаўнікі і студэнты вядучых мастацкіх навучальных устаноў. У сваіх выступленнях намеснік міністра культуры Беларусі Віктар Кураш і Саветнік па палітычных пытаннях Пасольства КНР у Рэспубліцы Беларусь Сунь Хунчжы падкрэслілі, што такі культурны абмен паміж нашымі краінамі садзейнічае лепшаму ўзаемаразуменню народаў.

Фота Юрыя ІВАНОВА
На здымку: з выстаўкай у Нацыянальным мастацкім знаёмяцца віцэ-прэм’ер Анатоль Тозік (другі справа) і Пасол КНР у Беларусі Лу Гуйчэн, а суправаджае экскурсію дырэктар музея Уладзімір Пракапаў.

Гук “Дажынак” аналагаў не мае!

З маладзечанскімі работнікамі культуры мы звязаліся 29 верасня, за паўдня да пачатку сёлетняга Рэспубліканскага фестывалю-кірмашу працаўнікоў вёскі “Дажынкi”.

Па словах сакратара раённага аргкамітэта па падрыхтоўцы і правядзенні свята, галоўнага спецыяліста аддзела культуры Ядвігі Чаеўскай, пярэдадзень “Дажынак-2011” быў насычаны выключна арганізацыйнымі пытаннямі, якія вырашаліся адпаведна плану.

Яшчэ ў чацвер Маладзечна пачало сустракаць творчыя дэлегацыі з Міншчыны. У гарадскім амфітэатры распачаліся рэпетыцыі. 30 верасня ў сталіцу “Дажынак-2011” прыбылі калектывы з іншых абласцей рэспублікі. Яны размясціліся ў аграгарадках Маладзечанскага раёна, у чатырох СВК правялі канцэрты і накіраваліся ў горад.

Пра надзвычайны пік перадсвяточнай падрыхтоўкі расставіў “К” і начальнік аддзела культуры Маладзечанскага райвыканкама Аляксандр Рамановіч:

— Усё рабілася з выдумкай ды ініцыятывай. Я вельмі задаволены, да прыкладу, расстаноўкай творчых пляцовак, тым, што гэтымі днямі гарадскі парк культуры і адпачынку займае новы адміністрацыйны будынак, два адмысловыя атракцыёны...

Па словах Аляксандра Рамановіча, адзін з галоўных святочных аб’ектаў — амфітэатр — аснашчаны светлавым і гукавым абсталяваннем, аналагаў якому на Беларусі пакуль няма. Услед за яго мантажом пачалася рэгулёўка. Маладзечанскі спецыялістам дапамагалі ў гэтай справе “гукавікі” з віцебскага Летняга амфітэатра, без якіх не абыходзіцца ніводны “Славянскі базар...”.

Венесуэла ў Гомелі

Культурная сталіца Беларусі і СНД-2011 — Гомель — працягвае маштабныя культурныя акцыі. Так, 28 верасня тут распачаліся Дні культуры Баліварыянскай Рэспублікі Венесуэла.

Як распавялі “К” у аддзеле культуры Гомельскага гарвыканкама, цягам некалькіх дзён у горадзе над Сожам адбыліся лекцыі для студэнтаў і школьнікаў па гісторыі Венесуэлы, праходзілі выступленні творчых калектываў з гэтай паўднёваамерыканскай краіны, а таксама канцэрт Сімфанічнага аркестра Гомеля пад кіраўніцтвам Херарда Эстрада і іншых венесуэльскіх артыстаў.

Да таго ж, у рамках акцыі, 29 верасня ў Гомельскім палацава-парковым ансамблі адкрылася выстаўка “Галерэя герояў”, прымеркаваная да 200-годдзя з дня падпісання Акта

аб незалежнасці Венесуэлы. Наведвальнікі экспазіцыі цягам двух тыдняў змогуць пазнаёміцца не толькі з гісторыяй гэтай краіны, але і ўбачыць партрэты вядомых палітычных дзеячаў і герояў — удзельнікаў пятнаццацігадовай вайны (1810 — 1825), якія змагаліся за яе Незалежнасць.

Прэстыжны маштаб

Дні культуры Беларусі ў Літве праходзяць у месячным фармаце

Тое, што адразу вылучае чарговыя Дні культуры Рэспублікі Беларусь у Літоўскай Рэспубліцы, — новы фармат правядзення гэтай падзеі. Замест звыклых трох-чатырох дзён або нават тыдня рэпрэзентацыя найлепшых айчынных творчых сіл мае праходзіць практычна цягам месяца.

Паўла Латушку (першы справа) і Уладзіміра Дажына ў Вільнюскай беларускай школе імя Францыска Скарыны вітае яе дырэктар Галіна Сівалава.

І ўжо сёння назіраем запарукі будучага паспяховага выніку падзеі: спектаклі Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Максіма Горкага прайшлі ў Вільнюсе пры поўных аншлагах, а на пастаноўку “Спартак” Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета, што завяршае Дні культуры, білетаў не было яшчэ ў жніўні.

Праграма першых мерапрыемстваў у рамках Дзён культуры Беларусі аказалася насычанай на кантакты. На ўзроўні міністра культуры Рэспублікі Беларусь Паўла Латушкі і Надзвычайнага і Паўнамоцнага Пасла Рэспублікі Беларусь у Літоўскай Рэспубліцы і па сумяшчальніцтве ў Фінляндыі Уладзіміра Дажына адбылося адкрыццё перасоўнай выстаўкі да 120-годдзя Максіма Багдановіча ў Вільнюскай беларускай школе імя Францыска Скарыны.

Рэпартаж нашага карэспандэнта з месца падзей чытайце на стар. 7.

Pre-бенефіс у палацы і цырку

Сёння ў Мінску адкрываецца VI Міжнародны фестываль Юрыя Башмета. Пад знакам гэтага свята пройдуць дзесяць кастрычніцкіх дзён.

Урачыстае адкрыццё — у цырку? Гэтая сенсацыя яшчэ напрыканцы лета заінтрыгавала прыхільнікаў музычнага мастацтва. Хтосьці горача вітаў новаўвядзенне, іншыя, наадварот, іранічна ўсміхаліся: маўляў, цырк, ды і годзе! Але толькі тыя, хто трапіць на канцэрт “Музыка і цырк!”, здолеець вызначыць, наколькі натуральным аказаўся сінтэз відаў мастацтваў, прымеркаваны яшчэ да аднаго свята — Міжнароднага дня музыкі. У поўным сэнсе “цыркавым”, дарчы, павінна быць толькі другое аддзяленне. У першым Юрыі Башмет са сваім чароўным альтом увасобіць рамантычнага героя-вандруўніка, саліруючы ў праграма-канцэртнай сімфоніі Г.Берліёза “Гарольд у Італіі”. А пасля антракту акрабаты, гімнасты ды іншыя артысты не толькі Беларускага дзяржаўнага цырка, але і цыркаў іншых краін свету зробіць яшчэ больш відовішчай ба-

летную музыку П.Чайкоўскага: сюіты з “Лебядзінага возера”, “Спячай прыгажуні” і “Шчаўкунка”.

Не менш інтрыгуючымі абяцаюць быць і іншыя вечары. Заўтра — сольнік сусветна вядомага піяніста Мікалая Луганскага, зорка якога запалілася на Міжнародным конкурсе імя П.Чайкоўскага. Якімі атрымаюцца ў яго зусім розныя па фартап’янных стылях Шапэн і Ліст? Каб аспрэчыць прыслоўе “панядзелак — дзень цяжкі”, арганізатары запланавалі на яго цэлы “Парад зорак”, пад час якога з аркестрам выступаць ажно чатыры знаныя салісты: расійскі піяніст Аляксандр Мельнікаў, добра вядомы па мінулых фестывалях Башмета італьянскі флейтыст Масіма Мярчэлі і двое нямецкіх музыкантаў — скрыпачка Аліса Маргуліс і альтыст Нільс Менкемер.

У аўторак эстафету падхопіць камерны ансамбль “Салісты Масквы”, з якім выступаць Юрыі Башмет і (яшчэ адна штогодняя інтрыга!) лаўрэат міжнародных конкурсаў Расіскаў Крымер — мастацкі кіраўнік фестывалю. Яшчэ двое зорных беларускіх салі-

таў — скрыпачка Улада Беражная і цымбалістка Вераніка Прадзед — прадамструюць сваё майстэрства ў чацвер, разам з цудоўным венгерскім скрыпачом Крыстафам Бараці.

Паводле традыцыі, гэтымі ж днямі пройдзе III Маладзёжная музычная акадэмія краін СНД, закрыццё якой адбудзецца ў рамках фестывалю акурат праз тыдзень, у наступную суботу. Але галоўная фестывальная інтрыга грымне ў дзень закрыцця — 10 кастрычніка: у Палацы спорту выступіць калектывы ўкраінскі рок-гурт “Акція Эльзы” — разам з нашым філарманічным сімфанічным аркестрам. Дзякуючы частаму ўдзелу ў фестывальных канцэртах гэтага славутага калектыву, якому налета споўніцца 85 гадоў, сёлета увесь Фестываль Юрыя Башмета можна назваць гэтакім шыкоўным перад’юбілейным бенефісам Дзяржаўнага акадэмічнага сімфанічнага аркестра Беларусі.

Н.Б.

Пра новы твор беларускага кампазітара Канстанціна Яськова, сусветная прэм’ера якога адбудзецца на фестывалі, чытайце на стар. 9.

3 пасяджэння калегіі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь

“Кастынг” на сталічны статус

**28 верасня з чатырох прэтэндэнтаў быў абраны горад, які стане Культурнай сталіцай краіны-2012...
Пытанне на парадок дня ставілася, зрэшты, больш маштабным чынам. У зале адукацыйных тэхналогій Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі, дзе сабраліся члены калегіі, кіраўнікі ўпраўленняў культуры аблвыканкамаў, начальнікі аддзелаў рай- і гарвыканкамаў, выбіраўся і горад — прэтэндэнт на наданне статусу “Культурная сталіца Садружнасці” ў 2013 годзе.**

Міністр культуры краіны Павел Латушка нагадаў прысутным, што праект “Культурная сталіца года” рэалізуецца па ініцыятыве Міністэрства з 2010 года — тады першай сталіцай стаў Полацк. Пад час акцыі рэалізавана больш за сто культурных акцый, а наведанне горада турыстамі павялічылася на 20 працэнтаў.
Сёлета такім статусам валодае Гомель, які ў межах “пілотнага” праекта паралельна з’яўляецца і першай Культурнай сталіцай СНД. Аналагічны статус у Расіі мае, як вядома, Ульянаўск. Для аб’яднання фінансавых рэсурсаў у Гомелі з пачатку года рэалізуецца адзіны план культурных мерапрыемстваў. У выніку прадугледжваецца пашырыць міжрэгіянальны сувязі Гомеля з Ульянаўскай вобласцю, іншымі рэгіёнамі краін СНД, далёкага замежжа, а таксама значна

Пад час “кастынг” культурныя кантэксты гарадоў-прэтэндэнтаў прэзентавалі навуковы супрацоўнік Бабруйскага краязнаўчага музея Ларыса Цімашэнка, намеснік старшыні Лідскага райвыканкама Антон Глаўніцкі, начальнік аддзела культуры Маладзечанскага райвыканкама Аляксандр Рамановіч, намеснік старшыні Нясвіжскага райвыканкама Аляксандр Майсена, намеснік старшыні Брэсцкага гарвыканкама Вячаслаў Хафізаў і загадчык кафедры археалогіі і спецыяльных гістарычных дысцыплін Магілёўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А.Куляшова Ігар Марзалюк.
У выніку абмеркавання члены калегіі прыйшлі да наступных высноў. Для надання статусу “Культурная сталіца Садружнасці-2013” прапануваецца Магілёў, які здавён зарэкамендаваў сябе як горад

У ліку прэтэндэнтаў на лідарства ў рэспубліканскай акцыі “Культурная сталіца Беларусі-2012” былі Бабруйск, Ліда, Маладзечна і Нясвіж. У адпаведнасці з паддзенымі заяўкамі на атрыманне статусу Культурнай сталіцы Садружнасці-2013 спаборнічалі Магілёў і Брэст. Кожны з названых гарадоў прэзентавала членам калегіі “каманда падтрымкі”, што складалася як з работнікаў культуры, так і з кіраўніцтва гарадоў ці раёнаў. Прэзентацыі ў зале пасяджэнняў былі, натуральна, мультымедыянымі. Да таго ж, у фазе дзейнічала інтэрактыўная выстаўка, што адлюстроўвала стан культурных спраў у Магілёве і Бабруйску... Гучала сярэднявечная музыка, рыцары ў бліскучых латах дадавалі ўрачыстасці... Пераканаўчая тэатралізацыя досыць натуральным чынам сумяшчалася з мультымедыяным візуальным шэрагам і экспазіцыйнай вытанчанасцю асобных твораў бабруйскага “Арт-Жыжыля”.

актывізаваць міжрэгіянальныя эканамічныя стасункі...
Абодва “сталічныя” праекты, як вядома, рэалізуюцца за кошт рэспубліканскага, рэгіянальных бюджэтаў і Міждзяржаўнага фонду гуманітарнага супрацоўніцтва дзяржаў — удзельніц краін СНД, а таксама — пазабюджэтных сродкаў.
Члены калегіі адобрылі праект пастановы Міністэрства культуры “Аб зацвярджэнні Палажэння аб правядзенні рэспубліканскай акцыі “Культурная сталіца года”. Намеснік міністра культуры Тадэуш Стружэцкі падкрэсліў, што, згодна з Палажэннем, Культурная сталіца павінна вылучацца нацыянальнай самабытнасцю, надзвычайнай актыўнасцю творчых і грамадскіх ініцыятыў, сістэмным стаўленнем да гістарычнай спадчыны, стабільнай турыстычнай прывабнасцю і адпаведнай інфраструктурай. Словам, атрымаць сталічны статус не так і проста.

неабякавага стаўлення да станаўлення і развіцця нацыянальнай культуры. Прапанова ў адпаведным парадку будзе ўнесена ў Выканаўчы камітэт СНД. А статус “Культурная сталіца Беларусі-2012” атрымаў Нясвіж. Ягонае старасвецка-замкавае аблічча і культурна-падзейная насычанасць ужо цяпер прыцягваюць турыстаў з усяго свету. Упраўленне культуры Мінскага аблвыканкама сумесна з Нясвіжскім райвыканкамам падрыхтоўвае праект плана мерапрыемстваў па рэалізацыі рэспубліканскай акцыі з вызначэннем крыніц фінансавання. А ўпраўленне культуры Гомельскага аблвыканкама, упраўленне ўстаноў культуры і народнай творчасці Міністэрства вызначаць дату і канцэпцыю мерапрыемстваў па ўрачыстай перадачы сталічнага статусу.

**Яўген РАГІН
Фота Юрыя ІВАНОВА
На здымках: пад час пасяджэння калегіі.**

У гонар Крыжа Ефрасінні

26 і 27 верасня ў Полацку адбыліся святочныя мерапрыемствы з нагоды 850-годдзя з часу стварэння майстрам-ювелірам Лазарам Богшам старажытнага Крыжа прападобнай Ефрасінні Полацкай.

Слупці Філарэт. Ён, разам з іншымі архірэямі Беларускай Праваслаўнай Царквы, правёў 26 верасня Усяночнае Багаслужэнне і Чын Узвіжання Крыжа Гасподняга, а 27 верасня — святочную Літургію ў сценах старажытнага Полацкага манастыра.

жэнне і Чын Узвіжання Крыжа Гасподняга, а 27 верасня — святочную Літургію ў сценах старажытнага Полацкага манастыра.

Юбілею папярэднічалі шматлікія культурныя акцыі, якія ладзіліся сёстрамі манастыра. Так, напрыклад, 14 верасня ў Цэнтральнай бібліятэцы Наваполацка праходзіла прэзентацыя, прысвечаная 850-годдзю з часу стварэння Крыжа прападобнай Ефрасінні Полацкай. Для шматлікіх гасцей імпрэзы быў прадстаўлены даклад пра Полацкі Крыж з дэманстрацыяй слайдаў, паказам шматлікіх здымкаў з манастырскага архіва... Мерапрыемства завяршылася фільмам “Свята Полацкай зямлі”, створаным кінарэжысёрам Віктарам Борнікавым сумесна з сёстрамі Спаса-Ефрасіннеўскага манастыра.

Рэтра на вагу золата

3 — 9 кастрычніка Магілёўшчына прымае гасцей і удзельнікаў Міжнароднага музычнага фестывалю “Залаты шлягер”. Хаця ў цэнтры свята застаюцца, безумоўна, эстраднае і рамасвавыя хіты мінулых гадоў, сёлета яно вылучаецца як ніколі шырокім ахопам не толькі стыляў, але і відаў мастацтваў.

Тут і кіно, памножанае на творчую сустрэчу з яго стваральнікамі (“Белыя Росы”), і тэатр — драматычны, лялечны, музычны, ажно да салістаў і нават спектакляў Вялікага тэатра Беларусі (аднаактовыя балеты “Шапэніяна” і “Кармэн-сюіта”), і жывапіс (адрыццё выніковай выстаўкі XVI Міжнароднага пленэру), і фольк у яго розных праявах (выстаўка народных строяў Магілёўшчыны ў Музеі этнаграфіі, сольнік Дзяржаўнага ансамбля танца Беларусі ў Быхаве), і “Магілёўскі кірмаш” з дэгустацыяй славянскіх прысмакаў. Ну, а песні ды раманы будуць ліцца і ў лепшых канцэртных залах абласнога цэнтра ды іншых гарадоў, і на вуліцах, і над самім Дняпром, дзе пабудавана плаваючая веранда. “...Шлягер” будзе “шукаць таленты” на маладзёжным шоу, прапануваць лацінаамерыканскія рытмы (з удзелам венецуэльскага дырыжора Х.Э. Марцінеса), фестывальную дыскатэку ды “Рэтравечарыну”, разважаць пад час “круглага стала” “Роля рэтрамузыкі ў сучасным музычным мастацтве”. А галоўнае — з гонарам абвясчаць на заключным канцэрце: “Магілёўшчына — зямля талентаў!”.

Міністэрства — Чытач — Газета

На пытанні па дзейнасці дзіцячых школ мастацтваў адказвае начальнік юрыдычнага аддзела Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Алена ВЕШТАРТ.

Пра найменне дзіцячых школ мастацтваў

Згодна з артыкулам 22 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адукацыі (далей — Кодэкс аб адукацыі), у статуте ўстановы адукацыі ўказваецца найменне ўстановы адукацыі ў адпаведнасці з патрабаваннямі заканадаўства.
Артыкулам 50 Грамадзянскага кодэкса Рэспублікі Беларусь вызначана, што найменне юрыдычнай асобы павінна ўтрымліваць указанне на яго арганізатыйна-прававую форму, а таксама ўказанне на характар дзейнасці юрыдычнай асобы.
Згодна з падпунктам 1.21 пункта 1 артыкула 1 Кодэкса аб адукацыі, пад ўстаноўнай адукацыі маецца на ўвазе юрыдычная асоба ў арганізацыйна-прававой форме ўстановы, асноўнай функцыяй якой з’яўляецца ажыццяўленне адукацыйнай дзейнасці. Такім чынам, найменне школы мастацтваў павінна абавязкова змяшчаць указанне на тое, што гэта ўстанова адукацыі. Акрамя таго, найменне можа ўтрымліваць інфармацыю пра тое, што ўстанова адукацыі з’яўляецца дзяржаўнай.
Згодна з падпунктам 1.5 пункта 1 пастановы Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь ад 5 сакавіка 2009 г. № 20 “Аб узгадненні найменняў юрыдычных асоб” (далей — пастанова № 20), установа можа мець спецыяльнае найменне — гэта значыць, частку наймення, якая ўтрымліваецца ў двукоссі, што індывідуалізуе юрыдычную асобу: найменне дзіцячай школы мастацтваў павінна дазваляць адрозніваць адну дзіцячую школу мастацтваў ад другой.

Мяркуем, спецыяльнае найменне можа змяшчаць указанне на від ўстановы адукацыі — дзіцячая школа мастацтваў, — месца яе размяшчэння і, пры наяўнасці ў населеным пункце некалькіх школ мастацтваў, — нумарацыю. Напрыклад, “Дзяржаўная ўстанова адукацыі “Смаргонская дзіцячая школа мастацтваў” або “Дзяржаўная ўстанова адукацыі “Дзіцячая школа мастацтваў г. Смаргоні”, “Установа адукацыі “Дзіцячая школа мастацтваў № 1 г. Мінска”, і г. д.

Згодна з пастановай № 20, юрыдычная асоба можа мець скарачанае найменне, гэта значыць найменне, якое вызначаецца ў мэтах спрашчэння ўзаемаадносін паміж удзельнікамі грамадзянскага абароту ўласнікам маёмасці юрыдычнай асобы (заснавальнікамі, удзельнікамі) у заснавальных дакументах пры наяўнасці складанага і шматслоўнага поўнага наймення юрыдычнай асобы. Установы могуць ужываць у якасці скарачанага наймення абрэвіятуру поўнага наймення або скарачаць асобныя часткі наймення, уводзіць абрэвіятуру асобных частак наймення. Пры гэтым такое скарачанае найменне не павінна губляць сваёй інфарматыўнасці, гэта значыць павінна адлюстроўваць асноўны сэнс, закладзены ў поўным найменні.

Прыклады скарачанага найменняў, зыходзячы з прыведзеных вышэй поўных найменняў: “Смаргонская дзіцячая школа мастацтваў” або “Дзіцячая школа мастацтваў г. Смаргоні”, “Дзіцячая школа мастацтваў № 1 г. Мінска”.

культуры вызначаецца ў адпаведным палажэнні, што зацвярджаецца мясцовым выканаўчым і распарадчым органам.

Звесткі, якія павінны быць у статуте ўстановы адукацыі, у тым ліку дзіцячай школы мастацтваў, вызначаны ў артыкуле 22 Кодэкса аб адукацыі. Згодна з падпунктам 2.11 пункта 2 названага артыкула, у статуте ўстановы адукацыі ўказваецца кампетэнцыя заснавальніка. Указанне ў статуте кампетэнцыі Міністэрства культуры, упраўлення культуры і аддзела культуры не патрабуецца.

адпаведнай адміністрацыйна-тэрытарыяльнай адзінкі, прызначае на пасады, адхіляе ад працы і вызваляе ад пасады кіраўнікоў, заключае (працягвае, скасоўвае) з імі працоўныя дагаворы (контракты), ужывае ў дачыненні да іх меры заахвочвання, дысцыплінарнага спагнання;

дэлегуе свае асобныя паўнамоцтвы намеснікам старшыні, кіраўніку справам выканкама, кіраўнікам структурных падраздзяленняў выканкама, надзеленых правамі юрыдычнай асобы.

Такім чынам, старшыня выканкама можа дэлегаваць свае паўнамоцтвы па агульным кіраўніцтве дзейнасцю дзіцячых школ мастацтваў, а таксама па прызначэнні дырэктараў дзіцячых школ мастацтваў начальніку аддзела культуры. Мяркуем, што дэлеганне паўнамоцтваў магчымае шляхам выдання распараджэння старшыні выканкама.

Акрамя таго, функцыі па кіраванні дзіцячымі школамі мастацтваў могуць быць адлюстраваны ў Палажэнні аб адзеле культуры.

Пра паўнамоцтвы дзяржорганаў у адносінах да працы ДШМ

Кампетэнцыя Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь у сферы адукацыі, у тым ліку ў адносінах да працы дзіцячай школы мастацтваў, вызначана артыкулам 110 і іншымі артыкуламі Кодэкса аб адукацыі, а кампетэнцыя мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў у сферы адукацыі — артыкулам 111 і іншымі артыкуламі Кодэкса аб адукацыі. Кампетэнцыя ўпраўлення культуры, аддзела

Пра кіраванне ДШМ і дэлеганне асобных паўнамоцтваў

Парадак кіравання арганізацыямі, маёмасць якіх знаходзіцца ў камунальнай маёмасці, вызначаецца Законам Рэспублікі Беларусь “Аб мясцовым кіраванні і самакіраванні ў Рэспубліцы Беларусь” (далей — Закон).

Заснавальнікамі дзіцячых школ мастацтваў, маёмасць якіх знаходзіцца ў камунальнай маёмасці, з’яўляюцца мясцовыя выканаўчыя і распарадчыя органы (выканкамы).

Згодна з артыкулам 47 Закона, старшыня выканкама ў межах сваёй кампетэнцыі ў парадку, вызначаным заканадаўствам:

прадстаўляе выканкам ва ўзаемаадносінах з іншымі дзяржаўнымі органамі, іншымі арганізацыямі і грамадзянамі; здзяйсняе агульнае кіраўніцтва дзейнасцю арганізацыі, маёмасць якіх знаходзіцца ў камунальнай уласнасці

Якія праблемы існуюць у сучаснай анімацыі? У якім стане знаходзіцца анімацыйная індустрыя? Што з’яўляецца яе абавязковым складнікам? І якія анімацыйныя фільмы мы бачым на экранах кінатэатраў і тэлевізараў у выніку, здавалася б, унутраных працэсаў развіцця галіны? Знайсці адказы на гэтыя пытанні, датычныя сучасных тэндэнцый, паспрабавалі аніматары розных краін свету пад час “круглага стала”, ініцыяванага газетай “Культура” на XIV Міжнародным фестывалі анімацыйных фільмаў “Анімаёўка” ў Магілёве. У апошні дзень магілёўскага форуму, калі да аб’яўлення яго вынікаў засталіся лічаныя гадзіны, гасцям і гаспадарам фестывалю было прапанавана падзяліцца набалелым ды паспрабаваць злучыць эканоміку анімацыйных будняў са святам творчасці: вызначыць, які мастацкі ўзровень анімацыі мы маем у свеце. Высветлілася, што анімацыйныя індустрыі кожнай асобнай краіны маюць шмат агульных праблем. Гэта кадравае пытанне, праблемы фінансавання і распаўсюджвання кінапрадукцыі... Ды ўсё ж пэўная розніца, якая існуе між мадэлямі анімацыйнага працэсу, дазваляе зрабіць высновы.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ, рэдактар аддзела “К”:

— Паважаныя госці і гаспадары фестывалю! Хачу выказаць вам падзяку за тое, што пагадзіліся паўдзельнічаць у “круглым stole” рэдакцыі газеты “Культура”. Тэма сённяшняй размовы “Анімацыя як індустрыя: праблемы і перспектывы” прапануе паразважаць над тым, што адбываецца ў сучаснай анімацыі. Якую мадэль сёння мусіць абіраць анімацыйнае кіно: культурнай або крэатыўнай

НЕАНИМАЦЫЙНЫЯ ШАНЦЫ

Марэк ХАДАЧЫНСКІ.

Алена БАБРОВА.

Ірына БЕЛЯКОВА.

Уладзімір ІШЧУК.

Мартэза АХАДЗІ.

індустрыі? На якіх пазіцыях яно павінна стаяць: выхавання, перавагі мастацкіх каштоўнасцей, альбо — у першую чаргу — абавязана зарабляць грошы, стаць “прыбытковым прадпрыемствам”? Я прашу кожнага з вас падзяліцца тым, што за праблемы, на ваш погляд, існуюць у нацыянальным анімацыйным кіно вашай краіны і якую мадэль анімацыйнага кіно яны, адпаведна, працягваюць.

Міхаіл ТУМЕЛЯ, рэжысёр-аніматар кінастудыі “Беларусьфільм”:

— Прыклад проста прывяду. Насельніцтва нашай Беларусі не перавышае 10 мільёнаў чалавек, а значыць, для таго, каб акупіць бюджэтную стужку, патрэбна значна шырэшая па ахопе глядачоў тэрыторыя. Такім чынам патэнцыйны прадзюсар мусіць улічваць тады густы і чаканні ўжо не толькі беларусаў, а жыхароў СНД, ці нават еўрапейскага кантыненту. І вось тут мы сутыкаемся з іншай небяспекай: а ці ёсць у нас такая глабальная, агульначалавечая ідэя, якая б недзе ўжо не прагучала? Звычайна падобныя блок-бастары настолькі нафаршываваны штампамі і архетыпамі, што трэба, сапраўды, стаць на галаву, каб прыдумаць штосьці такое, каб усіх здзівіць і захапіць. Ці ёсць у нас такая ідэя? Гэта складана, сапраўды.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ:

— Міхаіл агучыў тэндэнцыю, датычную творчага, а хутэй — нават канцэптуальнага складніка развіцця беларускай нацыянальнай анімацыі. А што ў тых краінах, якія прадстаўляюць госці “Анімаёўкі”? Леанід Віктаравіч, сёння на форуме была падрыхтавана спецыяльная праграма работ студыі “Союзмультфільм” — брэнда савецкай анімацыі, — якая сёлета святкуе 75-годдзе...

Леанід НОСЫРАЎ, прафесар, выкладчык Усерасійскага дзяржаўнага інстытута кінамаграфіі імя С.Герасімава, рэжысёр-аніматар, заслужаны дзеяч мастацтваў Расіі:

ВГИКу існуе каледж, які рыхтуе аніматараў. Штогод гэтае анімацыйнае аддзяленне набірае прыкладна 30 чалавек. Моладзь ва ўзросце 16 — 18 гадоў, якая напрыканцы чацвёртага года навучання стварае чатыроххвілінную стужку — гэта і ёсць іх дыпломная праца. Чатыры хвіліны — гэта ўжо сапраўдны фільм. І, здавалася б, чым гэты юнакі не будучае пакаленне аніматараў?

Але, на жаль, яны зусім не ведаюць, навошта ім набытыя ўменні, і напрыканцы навучання зусім не арыентуюцца. Так, два-тры чалавекі паступаць далей ва ВГИК, а астатнія — сыходзяць у іншыя прафесіі, таму што не бачаць будучыні. Замест таго, каб іх размеркаваць кудысьці, даць ім працу, мы вымушаны іх проста адпусціць.

Леанід НОСЫРАЎ:

— Невыпадкава цяпер у нас у асноўным робяцца фільмы альбо “ў перакладцы”, альбо так званыя анімі-

зацы. А падобныя форумы — менавіта дзіцячай творчасці, для дзяцей — можна пералічыць па пальцах: іх кола вельмі вузкае. І атрымліваецца так, што ўжо з малага ўзросту на творчасць дзяцей уплывае рынак: там дзе попыт — там і прапанова. І гэта, вядома, уздзеічае на свядомаць. Таму выйсеце адно: або пашыраць кола фестывалю, або...

Ірына БЕЛЯКОВА, дырэктар Магілёўскага дзяржаўнага прадпрыемства “Кінавідэапракат”, дырэктар Міжнароднага фестывалю анімацыйных фільмаў “Анімаёўка”:

— Я тут трошкі не згодная з вамі, Уладзімір Васільевіч. На мой погляд, прадукт, які стварыла дзіця, не абавязкова мусіць падпадаць пад рэалізацыю. Вы і так робіце вялікую справу. У двойчы была ў вашым Цэнтры — вядзецца вялікая праца ў накірунку творчага развіцця малых. Тыя ж заняткі з дзецьмі-інвалідамі... Няўжо на самой справе паказаць кіно

раваныя стужкі: калі тэлевізійная перадача проста малоецца на камп’ютары — тое, што мы бачылі на прыкладзе карціны “Сага аб сайзе”. А рысаваная анімацыя — найбольш складаны від — становіцца дарэгім задавальненнем. Так, сёння прыходзяць новыя тэхналогіі — 3D-анімацыя (такія фільмы часам робяцца няблага — той жа серыял “Маша і мядзведзь”), — але не трэба губляць таго, што з’яўлялася здабыткам і гонарам расійскага анімацыйнага кіно.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ:

— Рыначныя ўмовы значна пасунулі і аўтарскую анімацыю, і яе прыхільнікаў на перыферыю дзейнага поля. Але, магчыма, усё не так і безнадзейна. Я хачу звярнуцца ў гэтым кантэксце да Уладзіміра Ішчука. Ваш Цэнтр прымае на навучанне дзяцей у зусім маленькім узросце. Ці сутыкаецеся вы з падобнай праблемай — дэарыентацыі вашых навучэнцаў, калі яны “не ведаюць, навошта гэта ім трэба”?

Уладзімір ІШЧУК, дырэктар Яраслаўскага цэнтра анімацыйнай творчасці і гуманітарнага развіцця “Перспектыва”:

— Хачу адзначыць, што шмат нашых выпускнікоў потым усё ж звязваюць свае жыццё з анімацыяй, з кіно. Скажам, 24 з іх вучацца ў ВГИКу, і гэта неблагі вынік. Але праблемы, пра якія казалі і Леанід Віктаравіч, і Вера Дзмітрыеўна, сапраўды існуюць. Толькі я абмаляваў бы іх трошкі інакш.

У нашай студыі, якая атрымлівае сродкі з бюджэту, бясплатна навучаюцца дзеці самага рознага ўзросту. І ўсе яны хочучь бачыць свае фільмы на экране, усе хочучь рэалізавацца. І вось тут медаль паварочваецца іншым бокам. Псіхалогія дзіцяці так арганізавана: ён не можа трыццаць колькі гадоў, чакаючы прызнання, таго, што калісьці дзесяці яго фільм усё ж такі пакажуць. Яму карціць бачыць свой прадукт цяпер. І таму яно пачынае арыентавацца на магчымыя фестывалі, дзе ягонае кіно могуць пака-

для дзяцей — гэта вельмі важна? Мне здаецца, тут галоўнае, што вы з дзяцінства далучаеце дзяцей да творчасці. І галоўны плён вашай працы — самі дзеці.

Эльчын АХУНДАЎ, дырэктар студыі анімацыйных фільмаў “Азанфільм”:

— Хачу падтрымаць вас, Ірына Анатольеўна. На прыкладзе сваіх дачок магу сказаць, што я не спецыяльна вучыў іх малаяствам. Але цяпер, калі ў іхнім, ужо дарослым, жыцці здараюцца праблемы, яны ідуць у майстэрню і малююць. Творчасць дапамагае пераадольваць ім жыццёвыя праблемы. Таму для дзяцей, безумоўна, галоўнае — менавіта творчае развіццё, а не пэўны вынік.

Уладзімір ІШЧУК:

— Ды ўсё ж я хачу ўхваліць ваш фестываль, Ірына Анатольеўна, за тое, што ён дае магчымасць дзецям дэманстраваць свае работы. Сёння ў вас быў уведзены конкурс у асноўным конкурсе — анімацыі, зробленай дзецьмі. Гэта цудоўная ідэя!

Ірына БЕЛЯКОВА:

— Дзякуй! На наступны год мы плануем увесці і дзіцячыя журы для гэтага конкурсу. Сёлета, як вы ведаеце, “судзілі” спаборніцтва дарослыя, але налета ацэньваць дзіцячыя работы будуць менавіта дзеці.

Эльчын АХУНДАЎ:

— Але я хачу прадоўжыць гутарку пра тую праблему, якія закрануў Леанід Віктаравіч. Усе яны назіраюцца і ў нашай, азербайджанскай, анімацыі. Сітуацыя вельмі падобная.

Да анімацыі ў Азербайджане ставяцца наступным чынам: ёсць вялікае кіно, і ёсць — анімацыя. Вялікую коль-

касць грошаў дзяржава выдаткоўвае на ігравыя фільмы, а “тое, што застаецца”, — нам.

Для параўнання: за савецкім часам на “Азанфільме” працавала 52 — 55 мастакоў, з іх — 12 — 13 аніматараў. Сёння я ледзь-ледзь набіраў “два з паловай” чалавекі. Аднаго са сваіх сённяшніх работнікаў, прафесійнага аніматара, уявіце сабе, адшукаў у газавай кампаніі.

Шэсць гадоў таму я распрацаваў праграму развіцця нацыянальнай анімацыі. Праект складаецца з трох этапаў. Першы — падрыхтоўка маладых аніматараў: прымаем 25 — 30 мастакоў на гадавыя курсы. Чаму гадавыя? Раней здымалі на плёнку — і патрабаваўся час, каб яе праявіць. Сёння дадэнае пытанне не патрабуе такіх “часавых высілкаў” — камп’ютар вырашае гэтыя праблемы. Таму і тэрмін падрыхтоўкі ў адзін год мне падаецца дастатковым.

Другі этап. Каб забяспечыць маладых спецыялістаў працай, запускаем праект поўнамэтражнага кіно. Даём працу аніматарам — і яны не згубяцца пасля заканчэння вучобы.

І трэці — выхад на камерцыйныя структуры з мэтай вывесці зроблены фільм на рынак. 50-хвіліннае анімацыйнае кіно, мне падаецца, будзе запатрабавана, на тым жа тэлебачанні. Вось такі прасты план, але... Хоць і прывезлі на “Анімаёўку” мультыплікацыйную стужку “Азанфільма”, студыя і сёння працуе ў рэжыме чакання.

Як бачыце, фінансавая і кадравая нястача адчуваецца і ў нас.

Мартэза АХАДЗІ, рэжысёр-аніматар студыі анімацыйнага кіно “KANON”:

— Мяркую, што грошы і матэрыяльная база, пра якія паведаміў калега з Азербайджана, — гэта праблема, агульная для ўсіх аніматараў.

Але мне хацелася б звярнуць увагу на адзін важны нюанс. У Іране, да прыкладу, моладзь вельмі лёгка ставіцца да анімацыі. Асабліва цяпер, калі дастаткова паставіць спецыяльную камп’ютарную праграму і — калі ласка! — новаспечаны аніматар гатовы. А яшчэ хтосьці з сяброў пахваліў — і малады чалавек увогуле лічыць сябе сталым майстрам. Я кажу зараз пра дылэтантызм у мастацтве.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ:

— Як жа яго пазбегнуць?

Мартэза АХАДЗІ:

— На першым месцы заўжды павінна стаяць добрая, высакаякасная адукацыя, — і тут выключную ролю

мае асоба выкладчыка: яго сумленне і высокая школа.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ:

— Спадар Ахадзі, дарэчы, а ваша студыя — прыватная?

Мартэза АХАДЗІ:

— Наша студыя “KANOON” — адзіная ў Іране, якую фінансуе Міністэрства адукацыі. І яе задача — стварэнне анімацыі высокага мастацкага ўзроўню.

У нашай краіне на дадзены момант існуюць два віды анімацыйнага кіно. Першы — гэта тое, якое прынята называць аўтарскім кіно, арт-кіно. Ніхто не чакае ад падобных стужак самаакупнасці, вяртання сродкаў у цэлым. Здраецца, што часам кіно гэтай групы набываюць, скажам, еўрапейскія дыстрыб’ютары (і яго стваральнікі тады зарабляюць неабліга сродкі), але, паўтаруся, ніхто і не чакае ад арт-фільмаў фінансавага прыбытку. Іх мэта — захоўваць і развіваць іранскае анімацыйнае мастацтва.

Другі від — гэта камерцыйнае кіно. Звычайна заказчыкам фільмаў дадзенай групы бывае тэлебачанне. І задача акурат гэтых камерцыйных стужак — заробак грошай.

На жаль, большасць нашых аніматараў цяпер сыходзіць у камерцыйную анімацыю, што, натуральна, вядзе да стагнацыі іранскай мультыплікацыі. Бо мастацтва мае на ўвазе зусім іншы падыход да справы.

Аляксандр ШЧЭПЕТАЎ, дацэнт аддзялення тэлеракламаў факультэта экранных мастацтваў Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў:

— Я згодзен з Міхаілам, але лічу, што ўсё ж такі можна знайсці гэты баланс паміж культурай і камерцыйяй. Сапраўды, неабходна праца прафесійнага прадзюсара. Аभावязкова мусіць быць і стратэгічны план развіцця галіны. Чаму, да прыкладу, наша анімацыя не паказваецца па тэлебачанні? Чаму мы не можам знайсці ніводнага DVD з беларускімі мультфільмамі?

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ:

— Гэтыя пытанні ўжо сталі рытарычнымі: столькі разоў мы іх задавалі, у прыватнасці, і са старонак нашай газеты.

Аляксандр ШЧЭПЕТАЎ:

— Калі беларускія мультфільмы не патрэбны нашаму тэлебачанню, усё роўна можна знайсці таго, хто імі зацікавіцца. Проста, хтосьці павінен тым займацца. Гэта сапраўдная навука — прасоўванне прадукцыі, і яна таксама заслугоўвае і вымагае прафесійнага падыходу. Калі ж наладзіцца зваротная сувязь з глядачом, мастак адчуе сябе патрэбным. Ды і камерцыйная праца не будзе такой цяжкай.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ:

— Такім чынам, ваша меркаванне: ці можна спалучаць камерцыйную і творчую анімацыю?

інстытут, Інстытут імя Адама Міцкевіча. Апошні, у асноўным, займаецца прасоўваннем польскай культуры за мяжой.

Кожная з гэтых устаноў аб’яўляе свае праграмы і конкурсы, і калі мастак ці група хоча зрабіць фільм, яны прымаюць удзел у гэтых конкурсах. У інстытутах існуюць спецыяльныя камісіі, што разглядаюць прапановы мастакоў. Па выніках конкурсаў адабраныя праекты фінансуюцца гэтымі інстытутамі на 50%. Яшчэ ў нас дзейнічаюць розныя стыпендыяльныя праграмы — сістэма гадавых і напаягадавых стыпендыяў. І, наколькі мне вядома, за апошнія два гады каля 30 — 40% такіх стыпендыя атрымалі вытворцы анімацыйных фільмаў.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ:

— Спадар Марэк, наколькі апраўдвае сябе такая мадэль фінансавання?

Марэк ХАДАЧЫНСКІ:

— Мне складана адказаць на гэтае пытанне. У Польшчы дзейнічае каля 20 прыватных студый, і, наколькі мне вядома, кожная з іх выпускае па 5 — 6 фільмаў на год. Магу ўзгадаць прыклад студыі Томака Багінскага, чья стужка стала пераможцай сёлетняй “Анімаёўкі”. Яго студыя зарабляе тым, што стварае камп’ютарныя спеэфекты і камп’ютарныя гульні на экспарт. Але раз на два — тры гады яна выпускае сапраўднае аўтарскае кіно, якое звычайна не застаецца без увагі на фестывалях.

шай сустрэчы знаходзіцца прадстаўнік улад Магілёўскай вобласці, якія падтрымліваюць фестываль, і вашы словы могуць аказаць уплыў на будучыню фэсту.

Алена БАБРОВА, намеснік начальніка ўпраўлення культуры Магілёўскага аблвыканкама:

— У першую чаргу мне хацелася б падкрэсліць, што рост форуму, яго паступовы рух натхняе нашы ўлады зноў і зноў падтрымліваць фестываль. Калісьці “Анімаёўка” пачынала толькі са сродкаў магілёўскага “Кінавідэапракату” — сёння ёй дапамагае і Міністэрства культуры краіны, і наш Магілёўскі аблвыканкам. У ходзе фестывалю ладзіцца мерапрыемства, сродкі ад якіх таксама пакрываюць выдаткі. Тое, што межы фэсту кожны год пашыраюцца, тое, што ён набірае абароты, толькі падкрэслівае значнасць форуму і дае магчымасці для яго далейшага шляху. Мы спадзяёмся, што “Анімаёўка” і далей будзе набываць новыя колеры і атрымліваць падтрымку.

Уладзімір ІШЧУК:

— Я адчуў за тры дні, што знаходжуся тут: гэта сапраўдная падзея. Падзея для рэспублікі і святая для вашай вобласці. І я імкнуся скарыстацца вашым вопытам: вы далучаеце розныя рэгіёны вобласці, усе сетку гарадскіх кіна-тэатраў, ладзіце мерапрыемствы ў школах... Усё гэта выклікае павагу. Я ўвесь час змагаюся за дзіцячую аўдыторыю, і бачу, што тут яна не абдзелена ўвагай. А тым больш — конкурс дзіцячых студый! Таму кажу вам: вы робіце вялікую справу, Ірына Анатольеўна.

Вера КУДРАЎЦАВА:

— Мне хацелася б, каб гэты конкурс абавязкова застаўся ў вас надалей. Сёння дзеці вельмі захапляюцца анімацыяй, яны сядзяць у Інтэрнэце і бяруць адтуль усё, што захоўваюць, — у тым ліку інфарма-

межах фестывалю, — бо звычайна ён доўжыцца пяць дзён, і мы ўсё паказаць не паспеем, — а цягам года: у якасці дадатковых мерапрыемстваў фэсту, пашыраючы яго, так бы мовіць, часавыя межы.

Леанід НОСЫРАЎ:

— Хто ж адмовіцца ад такой прапановы?

Эльчын АХУНДАЎ:

— Я — толькі “за”!

Марэк ХАДАЧЫНСКІ:

— Я вітаю ініцыятыву таксама. А ў плане далейшага развіцця вашага фестывалю, я разумею так: усё залежыць ад фінансавання, ад падтрымкі ўлад. Мы можам агучыць розныя прапановы, але не будзе фінансавання — не будзе і ўвааблення іх у жыццё.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ:

— Безумоўна, так, спадар Марэк. Але толькі некалькі гадзін таму я гутарыла з расійскім аніматарам Эдуардам Бяляевым, які на маё пытанне аб фармаце “Анімаёўкі” выказаў пажаданне апошняй стаць фэстам з больш выразнай канцэпцыяй. “Мне падалося, што “Анімаёўка” нібыта саромеецца паказаць сваё аблічча”, — такімі былі яго словы.

Марэк ХАДАЧЫНСКІ:

— Справа ў тым, што на дадзеным этапе ваш фестываль знаходзіцца ў працэсе нараджэння сваёй ідэнтычнасці. Калі я задумаў свой фэст — я дакладна ведаў, што хачу прадставіць самую разнастайную формы мастацтва тэатра лялек. У тым ліку анімацыю — у самых розных тэхніках. І, вядома, магілёўскі форум можа знайсці, сфармуляваць сваю ўнікальную канцэпцыю. Але, у той жа час, вельмі хацелася б, каб, разам са зменамі, ён не страціў сваю чуждоўную атмасферу.

Ірына БЕЛЯКОВА:

— Я разумею, што час для змен прыспеў, але такая праца патрабуе і высілкаў, і часу. Сёння мы думаем пра тое, каб, напрыклад, ладзіць “Анімаёўку” раз на два гады, прычым у маі, каб лягчэй было сабраць гасцей і не перакрываюцца з іншымі культурнымі падзеямі. Тым больш, першапачаткова “Анімаёўка” праходзіла менавіта ў гэтым месяцы — ад гэтага пайшла і назва форуму. Але ўсе рэформы трэба вельмі добра прадумаць, каб узысці на новую прыступку. І мы будзем імкнуцца ўдасканальвацца.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ:

— Алена Уладзіміраўна, новыя крокі вымагаюць, натуральна, і больш пільнага стаўлення да справы. У сувязі з гэтым у мяне пытанне: ці плануюць улады падтрымаць адкрыццё дырэкцыі фестывалю, якая займалася б толькі пытаннямі фэсту — аніякімі іншымі справамі. Калі час прыспеў для развіцця “Анімаёўкі” — час прыспеў і для сапраўдных рэформ.

Алена БАБРОВА:

— Мы не думалі пра гэта, але паспрабуем узяць пытанне.

Эльчын АХУНДАЎ:

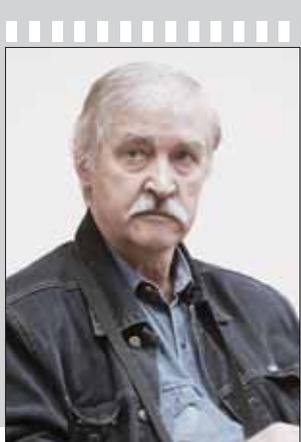
— Улічваючы тое, што вы абяцалі гэта ў прысутнасці ўсёй нашай грамады, магчыма, у “Анімаёўкі” з’явіліся дадатковыя шанцы.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ:

— Форум хоць і прадставіў нам збольшага аўтарскі бок анімацыйнага працэсу, аднак даў магчымасць высветліць праблемы на больш маштабным узроўні — узроўні індустрыі мультыплікацыі. Зразумела, сёння не выпадае казаць пра перацэннае становішча паміж аўтарскім і камерцыйным кіно, немагчыма супаставіць іх бюджэты і патэнцыял выхаду на глядацкую аўдыторыю. Аднак няспыннасць развіцця гэтай з’явы, яе каштоўнасць у культурнай прасторы пэўнай краіны і свету, падаецца, дэманструюць нам яркавую тэндэнцыю пошуку актуальных канцэптаў сэнсавага, тэматычнага плана для далейшага іх ўсведамлення мовай анімацыі — якраз тое, што актуальна ў дні сённяшнім. Менавіта яны і карыстаюцца найбольшай павагай на шматлікіх фэстах па ўсім свеце. І кожны такі канцэпт, рэалізаваны або падрыхтаваны да выхаду на экран, каштоўны як наступная прыступка развіцця анімацыі.

**Занатавала Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ
Фота Дзяніса ВАСІЛЬКО**

ДЛЯ АНІМАЦЫІ

Леанід НОСЫРАЎ.

Аляксандр ШЧЭПЕТАЎ.

Міхаіл ТУМЕЛЯ.

Вера КУДРАЎЦАВА.

Эльчын АХУНДАЎ.

Міхаіл ТУМЕЛЯ:

— Я згодны з думкай іранскага калегі наконт высакаякаснай школы, але кузня кадрў — гэта яшчэ не ўсё. Усё ж такі не трэба забывацца і на саму ідэю кіно.

У нашай краіне існуе сістэма дзяржаўнага анімацыйнага кіно. На кінастудыі “Беларусьфільм” мы працуем над стужкамі, якія прысвечаны культуры Беларусі, яе гісторыі, фальклору, а гэтыя рэчы звязаны з камерцыйяй, так бы мовіць, апасродкавана. І вось тут у мяне ўзнікае пытанне.

Уявіце, што ўсе мы кінем свае праекты і пачнём здымаць поўнаметражныя стужкі, каб зарабіць грошы. Але хто набудзе гэтыя карціны? І каму, у рэшце рэшт, будзе патрэбны фільм са зручным фарматам, але невядома пра што?

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ:

— Магчыма, самы час уключыць у працэс прафесіяналаў-прадзюсараў?

Міхаіл ТУМЕЛЯ:

— Вось-вось, я хачу звярнуць увагу якраз на ролю прадзюсара ў гэтым працэсе. Ён мусіць улічваць чаканні публікі і вывучаць рынак, таму рэжысёр-аніматар займаецца зусім іншым.

Сёння выйграе той, хто працуе ў камандзе. Паглядзіце, колькі людзей робяць тая самую анімацыйную поўнаметражную стужку? Я падлічыў больш за 80 імен аніматараў у цітрах да карціны “Рапунцэль”! Усё гэта гаворыцца для таго, каб стала зразумела: індустрыя — гэта свайго кшталту напор, празмернасць. Гэта спецыялісты, патэнцыйныя спецыялісты, ідэі, запатрабаванасць рынку, таленавітыя прадзюсары. Усё павінна скласціся, усё мусіць быць прадумана.

Аляксандр ШЧЭПЕТАЎ:

— Можна! І я імкнуся вучыць гэтаму сваіх студэнтаў. Але не трэба адразу чакаць вынікаў. Мусіць быць развіты творчы асяродак, павінна дзейнічаць стратэгічнае планаванне галіны, і тады кола будзе паступова раскручвацца.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ:

— Я хачу папрасіць распавесці пра мадэль анімацыйнага кіно яго краіны спадара Хадачынскага. Улічваючы тое, што сказаў Міхаіл Тумеля і Аляксандр Шчэпетаў пра магчымасць спалучэння камерцыйнай і аўтарскай анімацыі, ягонае меркаванне зараз будзе надзвычай дарэчы.

Марэк ХАДАЧЫНСКІ, дырэктар Міжнароднага фестывалю тэатра лялек і анімацыйных фільмаў для дарослых “Лялька таксама чалавек”, рэжысёр:

— У Польшчы існуе зусім іншая сістэма фінансавання кінапраектаў, у адрозненне ад Беларусі, Расіі і Азербайджана, але я магу адзначыць, што праблема распаўсюджвання, продажу аўтарскіх анімацыйных фільмаў для польскіх аніматараў таксама актуальная. Аўтарскае анімацыйнае кіно сапраўды няма дзе паказаць. Атрымліваецца, тэлебачанне — ні грамадскае, ні камерцыйнае — не зацікаўлена ў ім.

Што да фінансавання, усе праекты, якія маюць дачыненне да культуры і мастацтва, у нас фінансуюцца з Міністэрства культуры і нацыянальнай спадчыны, але — у выглядзе стыпендыяў, што трэба выйграць. Міністэрства падтрымлівае ў гэтай справе таксама тры інстытуты: Інстытут кіно, Народны аўдыявізуальны

У цэлым, лічу, што папулярнасці і росту польскай анімацыі вельмі спрыяў яе поспех за мяжой. У прыватнасці, вялікім каталізатарам развіцця індустрыі стала прызнанне таленту Збігнева Рыбчынскага Амерыканскай кінаакадэміяй: яго фільм “Танга” атрымаў “Оскар” ў 1983 годзе. Пасля гэтага польская анімацыя ўвайшла ў моду. Не ведаю, добра гэта ці дрэнна, але шматлікія дамы культуры сталі ладзіць заняткі для дзяцей па анімацыйнай творчасці. Ды, і трэба адзначыць, што гэта і сродак заробку для тых жа дамоў культуры ў рэгіёнах.

Эльчын АХУНДАЎ:

— Іран стаіць на чужоўнай філасофскай платформе. Там ставяцца да культуры як да асноўнай каштоўнасці, для іх грошы не важныя. І гэты падыход апраўдаў сябе: тыя іранскія фільмы, што мы бачылі на фестывалі, сапраўды асаблівыя.

Леанід НОСЫРАЎ:

— Так, маё адчуванне — такое ж: у Іране найбольш прагматычная і мэтанакіраваная сістэма.

Міхаіл ТУМЕЛЯ:

— Ды ўсё ж адначым і той момант, што перамог на “Анімаёўцы” польскі фільм.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ:

— Хачу падкрэсліць, што зараз мы знаходзімся на тым самым фестывалі, які вызначаў пераможцаў, а ён таксама з’яўляецца своеасаблівай часткай анімацыйнай індустрыі. Наколькі, на ваш погляд, форум анімацыі здольны вывесці глядача да таго аўтарскага кіно, пра якое мы сёння казалі? Чым, на вашу думку, адметны магілёўскі форум? Сёння на на-

цыю, як рабіць мультфільмы. Але іх трэба накіроўваць. І, мне здаецца, дадзены конкурс здольны прадставіць годныя мастацкія арыенцыры.

Ірына БЕЛЯКОВА:

— Сапраўды, імкнёмся развіваць гэты кірунак. І, да ўсяго, пераймаць вопыт Яраслаўля. Мы зацікаўлены ў стварэнні дзіцячых студый анімацыйнай творчасці не толькі ў Магілёве, але і ў раённых цэнтрах.

Марэк ХАДАЧЫНСКІ:

— Як дырэктар Фестывалю тэатра лялек і анімацыйных фільмаў для дарослых не магу не заступіцца за дарослага глядача. Анімацыйныя фільмы — гэта чужоўны варыянт выхавання дзяцей, але само паняцце “анімацыя” — значна шырэйшае. Гэта тое ж самае, як сказаць, што маляваць можна выключна фарбамі — і нічым іншым. Таму мне хацелася б, каб анімацыя для дарослых таксама не аказалася забытай на “Анімаёўцы”, улічваючы, што ваш форум — адзіны ў Беларусі форум анімацыі ўвогуле.

Дарэчы, на сваім будучым фестывалі я хачу быць зладзіць праграму Дзён беларускай анімацыі. Дзевяць дзён будзе доўжыцца фестываль “Лялька таксама чалавек”, і гэта маглі б быць дзевяць розных анімацыйных праграм, якія прайшлі б у дзевяці нашых кіна-тэатрах.

Ірына БЕЛЯКОВА:

— Дзякуй, Марэк, за прапанову. У сваю чаргу, я таксама хачу звярнуцца да вас з прапановай аб правядзенні Дзён анімацыі розных краін у межах будучага — юбілейнага — XV фестывалю “Анімаёўка”. Гэта будзе розныя праграмы, — да прыкладу, Дні анімацыі Ірана, Дні анімацыі Польшчы, Расіі... Як вы да гэтага паставіцеся? Праграмы будучы ладзіцца не ў

У 1978 годзе ў Мінску адбылася Першая Усесаюзная выстаўка мастацкай галаграфіі. Гэта стала сапраўдным прызнаннем высокіх навуковых дасягненняў беларускіх фізікаў. А сярод твораў адным з першых галаграфіяў зацікавіўся народны мастак Беларусі Уладзімір Стальмашонак. За дзесяцігоддзі, што мінулі з таго часу, нацыянальная галаграфія значна ўзбагацілася і выйшла на сапраўдны міжнародны ўзровень. Як заканамерны вынік плённай працы айчынных вучоных — адкрыццё сёння ў Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі першай у свеце Міжнароднай выстаўкі мастацкіх галаграм, якая прадставіць больш за 150 лепшых работ з 20 краін свету. Пра значэнне гэтай падзеі для айчыннай навукі і мастацтва, пра перспектывы дадзенай галіны найноўшых тэхналогій карэспандэнт “К” гутарыць са старшынёй аргкамітэта, адным з заснавальнікаў нацыянальнай мастацкай галаграфіі, старшынёй Праўлення ЗАТ “Галаграфічная індустрыя”, утворанага на базе Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, Леанідам ТАНІНЫМ.

Беларуская “прапіска” галаграфічнага свету

— Відавочна, выстаўка невыпадкова адкрываецца ў НАН Беларусі...

— Так, бо гэтая навуковая ўстаноўка — так бы мовіць, alma mater для мяне і маіх калегаў. Мы ўдзячныя доктару фізіка-матэматычных навук Аляксандру Рубанаву, што некалі згуртаваў нас вакол Лабараторыі аптычнай галаграфіі, якой кіраваў да сваіх апошніх дзён. Зрэшты, кожны з ягоных вучняў потым заснаваў свой напрамак навуковых даследаванняў...

Поспехі нашай працы — відавочныя. Чаго варты толькі сам факт правядзення ў Мінску Першай Усесаюзнай выстаўкі галаграфіі, калі прыняць пад увагу, што ў 1970-х гэты кірунак актыўна развіваўся ў Маскве і Ленінградзе!..

Я на пачатку прафесійнай дзейнасці адразу заняўся мастацкай галаграфіяй. Разам з калегамі яшчэ ў 1970-х распрацавалі тэхналогію серыйнай вытворчасці галаграм. Менавіта беларускія фізікі выраблялі да XXII Алімпійскіх гульні ў Маскве дзясяткі тысяч фірменных значкоў з галаграфічным алімпійскім мішкам. Гэта быў першы прамысловы ўзор галаграфічнай прадукцыі ў СССР, на што маем спецыяльнае пасведчанне.

— Упершыню ў свеце праходзіць такая прадстаўнічая галаграфічная экспазіцыя. Гэта адзінкавая акцыя або пачатак добрай традыцыі?

— Сапраўды, у нашых залах суседнічаюць найлепшыя работы з Аўстраліі, Бельгіі, Вялікабрытаніі, Германіі, Грэцыі, Іспаніі, Канады, Кітая, Літвы, Нідэрландаў, Партугаліі, Расіі, Румыніі, ЗША, Турцыі, Украіны, Францыі, Швецыі і Японіі. Многія з замежных гасцей едуць у Мінск, у тым ліку, па вопыт арганізацыі маштабных галаграфічных выставак.

У Беларусі ўвасобілася ў жыццё задума, неабходнасць у якой наспела ва ўсім свеце. Упэўнены, сённяшнім вернісажам мы закладваем пачатак вялікага руху. Цяпер створаны міжнародны аргкамітэт, што мяркуе ладзіць выстаўку штогадова, змяняючы яе “прапіску”. За аснову лагатыпа ўзята наша эмблема, на якой будзе пазначана год і назва горада, што прымае экспазіцыю. Так, пасля “Мінска-2011” павінны з’явіцца, да прыкладу, “Афіны-2012”, “Токіа-2013”. Такім чынам, наша сталіца ўваходзіць у гісторыю як пачынальніца сусветнай выстаўкі мастацкай галаграфіі.

Скарбы ў хвалях

— Сярод экспанатаў беларускай часткі выстаўкі нямала “лазерных копіяў” нацыянальных гісторыка-культурных каштоўнасцей. Галаграфічныя дасягненні становяцца падтрымкай для музейшчыкаў?

— Сапраўды, магчымаць зрабіць з дапамогай светлавых хваляў найдакладную копію твора мастацтва дапамагае знайсці новыя варыянты развіцця музейнай справы. Прыкладам, пры жаданні, любы горад ці вёска можа стварыць свой уласны Эрмітаж ці “філіял” Нацыянальнага мастацкага музея.

Як атрымаць патэнт на Папараць-кветку ў плазменным спектры?

Галаграфія дапамагае вырашыць пытанні, калі з прычыны тэхнічных праблем немагчыма выставіць у пэўнай галерэі ці музеі арыгіналы. Прынамсі, летась у нашым Нацыянальным павільёне на Сусветнай выстаўцы ў Шанхаі меркавалася прэзентаваць калекцыю беларускіх гісторыка-культурных каштоўнасцей XII — XIX стагоддзяў са збору Нацыянальнага гістарычнага музея. Арыгіналы адправіць туды было б складана, ды і як у павільёне забяспечыць неабходныя ўмовы захоўвання, належную ахову? Было вырашана прадставіць у Кітаі галаграфічныя дублікаты. Серыя “Скарбы зямлі беларускай” карысталася неверагодным поспехам! Па выніках Сусветнай выстаўкі, за гэтую працу наша прадпрыемства “Магія святла” было адзначана Гандлёва-прамысловай палатай Беларусі і атрымала спецыяльны дыплом Савета Міністраў краіны.

Мастакі прасторы і святла

— Вы часта паўтараеце, што асабіста вам галаграфія бачыцца ў якасці новага віду мастацтва...

— Дзякуючы ўнікальным магчымасцям лазераў, рэгіструючых сродкаў, на якіх запісваецца галаграма, мы можам ствараць сапраўдныя мастацкія вобразы. Тых, хто працуе ў вобласці арт-галаграм, часта называюць мастакімі прасторы. Азначэнне, мяркую, блізкае да ісціны. У мяне ролю фарбы выконваюць лазеры, мальберта — аптычны стол, куды манціруюцца ўсе неабходныя прыстасаванні, палатна — спецыяльныя палімеры, дзе запісваецца выява.

Мастак дасягае неабходнага каларыстычнага выніку, змешчваючы фарбы на палітры. Як фізік, які ведае пэўныя заканамернасці складання плазменных промняў, атрымліваю патрэбны колер, камбінуючы даўжыні хваляў лазераў. Калі ў мастака інтэнсіўнасць мазка залежыць

ад моцы націску на пэндзаль, дык у мяне — ад дакладных маніпуляцый з такімі характарыстыкамі колеравых хваляў, як амплітуда, даўжыня, палярызаванне...

— Частка галаграфічных палотнаў набывае трукавыя эфекты...

— Канешне, веды пра фазы колеравых хваляў дапамагаюць стварыць аб’ём, надаць выяве глыбіню да некалькіх дзясяткаў метраў. А запіс працэсу палярывацыі дазваляе пабачыць гледачу прадмет не толькі ў стыцы, але і ў дынаміцы: прынамсі, як круцяцца прапелеры ў самалёта, адкрываецца марская ракавіна...

Запатэнтаваў у шэрагу краін новы спосаб фарміравання выявы, што дазваляе атрымліваць галаграму, у якой скамбінаваны плоскія і аб’ёмныя вобразы.

развіццём тэхналогіі аптычнага кадзіравання інфармацыі (акцызныя і кантрольныя маркі, самаразбуральныя пломбы і г. д.) Менавіта яны паўсюдна — на пярэднім рубяжы навуковых дасягненняў. У многіх краінах СНД гэтыя дзве галаграфічныя індустрыі існуюць паасобку, што не заўсёды добра адбіваецца на арт-напрамку. Прыкладам, у Расіі яму не хапае фінансавання, з-за чаго краіна страціла шмат добрых спецыялістаў...

Мы пайшлі па іншым шляху. Маючы моцную каманду, шматлікія патэнты і заказы ў ахоўнай індустрыі, укладваем частку атрыманых ад яе даходаў у мастацкі напрамак. Таму з упэўненасцю могу сказаць, што айчынная мастацкая галаграма не горшая за творы вядучых сусветных кампаній.

Жывапіс з лазернай “разыначкай”

— Якіх вынікаў вы чакаеце ад “Галаграфіі-2011”?

— Спадзяюся, дадзеная выстаўка дасць новы якасны штуршок у развіцці айчыннай галаграфіі. Арт-галаграфія — гэта творчасць, заснаваная на судакрананні жывапісу і фізікі. Яна можа адкрыць новыя плыні для традыцыйнага мастацтва. Нездарма адным з першых да гэтага прыёму звярнуўся Сальвадор Далі.

— Ці былі спробы ствараць лазэрныя вобразы разам з айчыннымі творцамі?

— Калісьці супрацоўнічалі з выпускнікамі колішняга Тэатральна-мастацкага інстытута. Сярод твораў, што дэманструюць дасягненні сплыву традыцыйнага мастацтва і найноўшых тэхналогій, — выдатная арт-галаграма “Канфакальныя лыжкі”.

Неаднойчы чуў ад масцітых твораў, што ў новым мастацкім кірунку закладзены добрыя камбінаваныя паліграфічныя і галаграфічныя магчымасці кампазіцыі. Хочацца, каб наша выстаўка натхніла айчынных мастакоў на сумесную з фізікамі творчасць. Я чакаю сустрэчы з таленавітымі майстрамі, разам з якімі мы зможам дадаць новых адценняў у палітру нацыянальнага мастацтва.

Ёсць у мяне яшчэ адна запаветная мара. Калісьці разам з народным мастаком Беларусі Уладзімірам Стальмашонам мы разважалі над тым, каб стварыць галаграфічную кампазіцыю з загадкавай Папараць-кветкай. Тэхналогія галаграфіі дазваляе амаль бязмежны палёт фантазіі, каб стварыць сапраўды фантастычную кветку. Магчыма, пасля выстаўкі хтосці з мастакоў захоча вярнуцца да гэтай ідэі, каб з дапамогай найноўшых тэхналогій увасобіць у жыццё сімвал шчасця і кахання?..

Занатавала Настасся ПАНКРАТАВА
Фота Юрыя ІВАНОВА

“...Дама” і яе Гран-пры

Днямі ў чэшскай Астраве завяршыўся IX Міжнародны фестываль “SPECTACULO INTERESSE Ostrava”, на якім трыумфавалі беларусы.

Гэты прадстаўнічы форум лячэнага тэатральнага мастацтва сабраў лепшыя спектаклі з Чэхіі, Польшчы, Літвы, Славакіі, Ізраіля, Украіны, Вялікабрытаніі, Галандыі. Беларусь прадстаўляў Гродзенскі дзяржаўны тэатр лялек з пастаўкай “Пікавая дама”. Міжнароднае журы высока ацаніла працу гродзенцаў: беларускі спектакль атрымаў Гран-пры форуму, абышоўшы нават сусветную зорку лячэнага мастацтва Эдуарда Пайва. “Пікавая дама” была прызнана бездакорнай па ўсіх пазіцыях: рэжысуры, сцэнаграфіі і акцёрскім выкананні.

Гродзенскія лялечнікі ўжо атрымалі запрашэнне на наступны фест, які пройдзе праз два гады. А “Пікавая дама” накіроўваецца на юбілейны фестываль “Абразцоў-фэст” у Маскву.

Фотахвалі “Планеты...”

5 кастрычніка ў Дзяржаўным музеі гісторыі беларускай літаратуры адбудзецца адкрыццё выстаўкі “Планета твораў і іх герояў”.

Адметнасць новага праекта ў тым, што гледачам прадставяць матэрыялы з фондаў Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь і Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры.

Выстаўка дае магчымасць яшчэ і ўбачыць тое, якімі паўсталі героі твораў айчыннай літаратуры і вобразы саміх майстроў слова ва ўвасабленні сьпінных жывапісцаў, графікаў і скульптараў П.Сергіевіча, І.Ахрэмчыка, З.Паўлюскага, М.Будавя, А.Кашкурэвіча, А.Дзямарына, У.Савіча...

У рамках мерапрыемства адбудзецца і прэзентацыя альбома работ вядомага фотамайстра Уладзіміра Крука. Кніга “На фотахваліх памяці” прысвечана дзесяці беларускай культуры, сярод якіх — Л.Александровская, У.Алоўнікаў, М.Аладаў, І.Чыгрынаў, Я.Брыль, А.Макаёнак і многія іншыя.

Колас ды Кавес

У Дзяржаўным літаратурна-мемарыяльным музеі Якуба Коласа адбылася літаратурная вечарына “Арменія старажытная, Арменія вечная”, прымеркаваная да 20-годдзя з дня абвешчання Незалежнасці Рэспублікі Арменія.

Мерапрыемства прайшло ў рамках музейнага праекта “Мы родам з СССР”. Пад час вечарыны госці пазнаёміліся з армянскім паэтам і мастаком Кавесам Зарышам (гэта псеўданім Саака Антанесяна) — чалавекам, які актыўна прапагандаваў беларускую культуру ў Рэспубліцы Арменія, займаецца арганізацыяй выставак аматарскай мастацкай творчасці ў Мінску і Ерэване.

На літаратурнай вечарыне Кавес Зарыш прадставіў экспазіцыю жывапісу ды фотаздымкі прыгожых мясцін сваёй радзімы. Таксама пад час імпрэзы гучалі радкі з твораў Якуба Коласа ў перакладзе на армянскую мову і песні каўказскага народа.

Праект “Мы родам з СССР” прадуючыць сваю дзейнасць і надалей. Як значыла намеснік дырэктара музея Ганна Зайцава, да канца года плануецца правесці мерапрыемства з удзелам гасцей з Літвы.

Ю.Ч.

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 2.)

**Сацыялогія
рэпрэзентацыі**

— Мы пайшлі на пэўную рызыку, заявіўшы такую шырокую праграму, — кажа саветнік па гуманітарных і культурных пытаннях Пасольства Беларусі ў Літве Ірына Зубко, — але стаўка на зацікаўленага глядача апраўдала сябе...

Менавіта так: акурат зацікаўлены глядач, які сядома выбірае беларускія прадстаўленні з багатай на тэатральныя, канцэртныя і кінамерпрыемствы афішы Вільнюса, і з'яўляецца мэтавай групай Дзён культуры. Прычым у названай катэгорыі нямала моладзі. У такім парэцце паміж строгімі гарнітурамі і дэмакратычнымі джынсамі была магчымасць пераканацца ў фэе Літоўскай нацыянальнай філармоніі перад канцэртамі з нагоды адкрыцця Дзён культуры. Не мог не пацікавіцца ў юнака, які прыйшоў у белым льянным фраку з квяцістай бабачкай (хаця тэмпература на вуліцы трывала ўжо восенская, прычым — больш халодная за мінскую), што кірвала ім у жаданні набыць білет. Адказ быў: "Гэта парада майго прафесара ў кансерваторыі, які сказаў абавязкова наведаць канцэрт маэстра Анісімава".

Дарэчы, філарманічная сцэна — далёка не адзіная буйная пляцоўка, дзе адбываюцца імпрэзы сёлетніх Дзён культуры Беларусі ў Літве.

— Мы ўдзячныя літоўскаму боку за тое, што атрымалі спрыянне ў пытаннях, датычных арганізацыі нашага свята, тым жа пошуку месца правядзення сваіх імпрэз. Мяркуюце самі: Нацыянальная філармонія, Нацыянальная опера, Дом кіно... Гэта вельмі прэстыжныя сцэны, — кажа Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Рэспублікі Беларусь у Літоўскай Рэспубліцы і па сумяшчальніцтве ў Фінляндыі Уладзімір Дражын.

Ды і сам выхад на падобныя пляцоўкі цалкам натуральны. Рэпрэзентацыя беларускай нацыянальнай культуры ў Літве праводзіцца шосты год запар, колькасць патэнцыйных глядачоў расце, тым больш, выбар мерапрыемстваў з боку Пасольства як галоўнага рухавіка правядзення свята абумоўлены пэўнымі сацыялагічнымі данымі.

— Мы спецыяльна вывучалі, што было б цікава пабачыць жыхарам літоўскай сталіцы. Так у афішы з'явіўся сьпінны балет "Спартак" А.Хачатуряна. Увогуле ж, цягам гэтых пяці гадоў мы намагаліся прадставіць літоўскаму глядачу ўсе кірункі айчыннага акадэмічнага мастацтва максімальна шырока. Таксама хочацца падзякаваць усім, хто спрычыніўся да арганізацыі Дзён культуры як з беларускага, так і з літоўскага бакоў, зрабіўшы ўсё, каб літоўскі глядач убачыў найлепшыя ўзоры нашага мастацтва, — зазначаў у гутарцы з нашым карэспандэнтам Уладзімір Дражын.

Стратэгія з прыцэлам на будучыню

Зразумела, у школу імя Францыска Скарыны, якую шчыльна кантактаваць з Пасольствам Беларусі ў Літве, а таксама з Мінгарвыканкамам, мінскія госці прыехалі і з іншымі падарункамі. Міністр культуры ўручыў школе бюст Максіма Багдановіча і дыван з выявай нябеснай заступніцы Зямлі Беларускай святой Ефрасінні Полацкай, а ад імя Літаратурнага музея паэта школьная бібліятэка папоўнілася камплектам выданняў адпаведнай тэматыкі.

— Наўрад ці можна ўявіць сабе сталіцу суседняй дзяржавы, настолькі звязаную з беларускай культурай, як Вільнюс. Мы павінны памятаць аб нашай мінуўшчыне, спадчыне, каранях — пра гісторыю, пра тое, што нас аб'ядноўвае сёння і будзе яднаць у будучыні, — падкрэсліў на імпрэзе Павел Латушка.

Пачвардэжнем слоў міністра стала правядзенне ў рамках мерапрыемства чарговага этапа акцыі "Беларусь сёння", якую курыруе Міністэрства культуры пры падтрымцы Міністэрства замежных спраў краіны і Нацыянальнай бібліятэкі нашай рэспублікі. Сотня найлепшых з найноўшых беларускіх кніг гэтым разам была ўручана ад нашай краіны Нацыянальнай бібліятэцы Літвы імя Марцінаса Махвідаса. Сярод фаліянтаў — "Дзікае паляванне караля Стэха" Уладзіміра Караткевіча на чатырох мовах, "Напалеон Орда. Шлях да Бацькаўшчыны" Леаніда Несцерчука, "Музычная культура рыцарскага саслоўя Вялікага Княства Літоўскага і Каралеўства Польскага" Зміцера Сасноўскага,

Выстаўку "Геній зямлі беларускай" адкрылі вучні Вільнюскай беларускай школы імя Францыска Скарыны.

Прэстыжны маштаб

Аляксандр Анісімаў і Раман Вайніцкі гутараць аб праграме Дзён культуры.

Бюст Багдановіча — у падарунак школе.

Бірута Кульнітэ на экскурсіі па музеі.

Вольга Клебановіч і Расціслаў Янкоўскі: "А зўтра — спектакль!"

"Усходні накірунак дыпламатычнай дзейнасці Вялікага Княства Літоўскага ў апошняй трэці XVI ст." Сяргея Лашкевіча...

— Мы вельмі рады працягу сяброўскіх стасункаў з Беларуссю, рады папоўненню фонд кніг, выдадзеных на беларускай мове. Да ўсяго, гэта вялікі падарунак для беларусаў, якія жывуць у Літве, — зазначыла ў сваім слове намеснік генеральнага дырэктара бібліятэкі па стратэгічным развіцці Бірута Журлене.

Пра цэнтральны элемент для дыяспары

Міністру ў сваіх выступленнях пад час візіту ў Літву неаднаразова падкрэсліваў: Дні культуры Беларусі ў Літве — гэта найбольш маштабная культурная акцыя нашай краіны за мяжой цягам некалькіх апошніх гадоў. "Вельмі важна, што мы можам паказаць дасягненні нацыянальных, дзяржаўных калектываў менавіта ў Літве, як і тое, што адным з суарганізатараў падзеі з'яўляецца Згуртаванне беларускіх суполак", — дадаў Павел Латушка.

А яшчэ перад мерапрыемствамі ў школе карэспандэнт "К" сьпяўтаў кіраўніка Згур-

тавання беларускіх грамадскіх арганізацый у Літве Рамана Вайніцкага аб актыўнасці нашых суайчыннікаў.

— Па-першае, сама школа, дзе мы сустрапіліся, — значнаў суразмоўца, — летась заняла 11-е месца ў рэйтынгу ўсіх школ Літвы, 5-е — сярод вільнюскіх, стала лідарам сярод сярэдніх навучальных устаноў нацыянальных меншасцей. Паказчыкі? Выпускныя экзамены (хаця вучымся мы па-беларуску, здаём іх на літоўскай мове), высокі праэнт (каля 90) паступлення ў ВНУ, у тым ліку — беларускія. Калі ж казаць пра Згуртаванне, дык наша асноўная мэта — прадэманстраваць беларускую прысутнасць у розных кутках Літвы. Таму і Свята беларускай песні праводзім сёлета ў Клайпедзе.

— Мы нездарма, — падкрэсліў Уладзімір Дражын, — уключылі ў праграму Дзён культуры гэты, шаснаццаты па ліку, спеўны форум. Не толькі, каб пашырыць геаграфію. Зноў жа, вяртаючыся да нашых даследаванняў, ён з'яўляецца адным з цэнтральных і, бадай, самых цікавых мерапрыемстваў для нашых суайчыннікаў у Літве...

Карэспандэнт "К" задаў пытанне пра актыўнасць беларускай дыяспары ў Літве і Паўлу Латушку як старшыні Кансультатыва нага савета па справах беларусаў замежжа.

— Беларусы Літвы — адна з самых актыўных дыяспар нашых суайчыннікаў. У працы Згуртавання ўдзельнічаюць 17 арганізацый, якія ладзяць святы беларускай песні, культуры, выстаўкі, імпрэзы. Мяркую, важным з'яўляецца тое, што мы ўключылі ў праграму Дзён культуры Свята беларускай песні ў Клайпедзе як адзін з цэнтральных элементаў. Выдатна, калі беларусы Літвы далучаюцца да сумесных акцый, якія праводзіць Міністэрства культуры Беларусі, Пасольства нашай краіны ў Літве...

Дарэчы, тэма Свята беларускай песні атрымала і нечаканы разгорт. У рамках

— Такім чынам, чакайце ў найбліжэйшы час дырэктара нашага Нацыянальнага гістарычнага музея для прадметнай распрацоўкі праекта, — зазначаў міністр і пакінуў запіс у гасцявой кнізе ўстановы, дзе, у прыватнасці, напісаў: "Дзякую за захаванне нашай сумеснай спадчыны!".

У працяг тэмы судакранання з беларускай гісторыяй, у Вільнюсе адбылася цырымонія ўскладання кветак да мемарыяльнай дошкі Францішку Багушэвічу, адкрытай летась у рамках Дзён культуры Беларусі ў Літве. Павел Латушка і Уладзімір Дражын зазначылі, што адзнака імені беларускага паэта добра ўпісалася ў кантэкс гістарычнай часткі горада непдалёк ад Вострай Браны.

Кульмінацыя з аркестрам

Кульмінацыяй адкрыцця Дзён культуры Беларусі ў Літве стаў канцэрт Дзяржаўнага акадэмічнага сімфанічнага аркестра Беларусі. Яго мастацкі кіраўнік і дырыжор Аляксандр Анісімаў падзяліўся ўражаннямі:

— Ведаеце, у Літве мы не ўпершыню і не першы раз удзельнічаем у Днях культуры. Вельмі цёплыя стасункі склаліся з Ёзасам Дамаркасам, кіраўніком сімфанічнага аркестра Літвы. Сёння для праграмы адкрыцця мы абралі творы Пятра Чайкоўскага, а раней прывозілі і нашых аўтараў. Стараемся быць разнастайнымі, ведаючы, што да нас прыйдзе правяраны глядач. Дарэчы, а як нас успрымае зала? — задаў пытанне ўжо карэспандэнту "К" маэстра Анісімаў, паколькі гутарылі мы ў антракце паміж аддзяленнямі.

— Выдатна! — і адказ гэты — праўдзівы. Як і тое, што не менш цёплы прыём спазнаў райскі віяланчэліст Дзяніс Шапавалаў, лаўрэат конкурсу Чайкоўскага, які пастаянна супрацоўнічае з беларускім аркестрам і нават выязджае з ім прадстаўляць нашу краіну за мяжу.

Прышлі падтрымаць наш калектыв і зоркі Горкаўскага тэатра, чые гастролі ў Вільнюсе распачаліся толькі наступным днём: народны артыст СССР, народны артыст Беларусі Расціслаў Янкоўскі і народная артыстка Беларусі Вольга Клебановіч.

— Я ўлюбыні ў літоўскую сталіцу яшчэ з першых гастролей разам з нашым тэатрам у ёй! А цяпер мы прывезлі два нядаўнія спектаклі "Пане Каханку" і "Праўда — добра, а шчасце лепш". Як успрыме іх глядач? Мяркую, што яны спадабаюцца вільнюсцам...

Дні культуры Беларусі ў Літве праходзяць у месячным фармаце

імпрэзы ў Вільнюскай беларускай школе імя Францыска Скарыны адбылася цырымонія перадачы касцюмаў для калектыву "Світанак".

— Тузін строяў, — выказаў спадзяванне міністр культуры Рэспублікі Беларусь, — упрыгожыць ваш удзел у Свяце беларускай песні ў Клайпедзе.

Першы этап — каталог

Пасля насычаных падзеямі гадзін у беларускай школе наведанне міністрам культуры нашай краіны Нацыянальнага музея Літвы ў Старым арсенале Вільнюса сталася камерным. Больш за гадзіну Павел Латушка ў

І сапраўды, Расціслаў Іванавіч як у ваду глядзеў: у сценах Рускага драматычнага тэатра Літвы горкаўцы два дні літаральна купаліся ў авацыях пры поўным аншлагу.

Што яшчэ чакае літоўскіх сяброў у рамках Дзён культуры Беларусі? Наперадзе, акрамя гастролей Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусі, — выстаўка карцін Вітольда Бяльніцкага-Бірулі са збораў Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь, шэраг мерапрыемстваў, прысвечаных 90-годдзю заснавання Беларускага музея Івана Луцкевіча, вялікая кінапраграма, што распачалася стужкай "Брэсцкая крэпасць"... Віцэ-міністр культуры Літвы Дэйвідас Стапонкус сказаў пра гэтую шырокую праграму: "Мы маем сапраўды ўнікальны шанц спазнаць беларускую культуру: музыку, кіно, тэатр, выяўленчае мастацтва..."

**Сяргей ТРАФІЛАЎ,
наш спецыяльны карэспандэнт
Мінск — Вільнюс — Мінск
Фота аўтара**

Брэнд Жодзіна ў вытворчасці — БелАЗ, які вырабляе самыя магутныя ў свеце самазвалы. Брэнд горада і завода ў культуры — Рэспубліканскі конкурс эстрадных выканаўцаў “Белазавскі акорд”, які сёлета адбыўся ўжо дзясяты раз.

На мове лічбаў — гэта больш за 500 удзельнікаў, каля 150 фіналістаў. Сярод іх — нямаюць тых, хто потым рушыў на Фэстываль беларускай песні і паэзіі ў Маладзечне, на “Славянскі базар у Віцебску” ды іншыя прэстыжныя форумы, а галоўнае — абраў эстраду сваёй прафесіі, хаця спачатку, здаралася, спевы былі толькі хобі.

“Белазавскі акорд-2012” мае быць яшчэ больш гучным. Другі тур на ім, як і на азначаных вышэй “эталоных” у на-

пільнай увагай да пераможцаў мінулых гадоў (да штогадовых запрашэнняў кагосьці з іх у гасцявую праграму сёлета далучыўся асобны гала-канцэрт адкрыцця, цалкам складзены з выступленняў колішніх “выхаванцаў”), ні ўвогуле ўвагай да конкурсу з боку першых кіраўнікоў завода і горада (нягледзячы на мноства іншых святочных дзей, прымеркаваных да Дня машынабудаўніка, на канцэртах “...Акорда” прысутнічалі генеральны дырэктар БелАЗа Пётр Пархомчык і старшыня Жодзінскага гарвыканкама Міхаіл Амелянчук). Сэлетнім новаўвядзеннем сталі не толькі тры дні свята замест двух, але і памятнае статуэткі, што ўручаліся лаўрэатам у дадатак да дыпламаў і каштоўных прызоў.

Пры ўсім гэтым, арганізатары застаюцца занепакоены: што б такое прыдумаць надалей, асабліва для “раскруці” пераможцаў? Бо ў самім Жодзіне — іх ведаюць. А дзе яшчэ? На жаль, тэлеба-

янальную культуру. Гэты конкурс, у рэшце рэшт, — цудоўны прыклад таго, як вытворчасць падтрымлівае культуру.

Сёлета не было такога абсалютна “стопрацэнтнага”, аднолькава відавочнага для спецыялістаў і шырокай публікі лідара, якім летась стала Соніка (яе цяперашнія гасцявыя выступленні на “Белазавскім акордзе” ўспрымаліся, дарэчы, своеасаблівым майстар-класам для удзельнікаў — тым больш, што за гэты год ейнае майстэрства толькі ўзрастае). Гран-пры атрымала амаль нікому раней не вядомая мінчанка Настасся Шаверанка. Разнастайнасцю стыляў — ад тонкага блюза да цяжкага рока — вельмі ўразіла ўладальніца Другой прэміі Настасся Філіпава, малодшая сястра рамансавай спявачкі Марыны Філіпавай. Яшчэ адна Другая прэмія, памножаная на Прыз глядацкіх сімпатый, дасталася гамяльчанцы Вераніцы Чарняўскай з народнай манерай спеваў. З ансамбляў

Вытанчаная “Лірыца”

Перспектыўныя гастролі

Знакаміты ансамбль “Лірыца” Гомельскай абласной філармоніі вярнуўся з гастрольнага турнэ па Італіі і Германіі. І прывёз не толькі прыемныя ўспаміны пра захапленне слухачоў, але і новыя канцэртныя праекты.

— На нашых выступленнях, — распавёў кіраўнік калектыву Трафім АНЦІПАЎ, — пабывалі каля 40 замежных прадзюсараў. Яны вельмі зацікавіліся і самім ансамблем, і нашымі народнымі інструментамі (гэта, нагадаю, мадэрнізаваныя беларускія цымбалы, баян і балалайка-кантрабас). І, галоўнае, усе былі зачараваны амаль зусім не вядомай ім беларускай музыкай. Большасць твораў, якія мы выконвалі, сталі для замежнікаў сапраўдным адкрыццём. Уразіла іх і папулярная музыка ў нашых незвычайных аранжыроўках. Так што прапапоў мы атрымалі — шмат.

— А ў якіх залах адбываліся цяперашнія выступленні?

— У самых розных. Адпаведна складалася і праграма. Бо калі мы гралі на цэнтральнай плошчы горада, дзе збіралася некалькі тысяч слухачоў, дык імкнуліся наблізіць канцэрт да музычна-тэатралізаванага шоу (у высокім сэнсе слова), звярталіся да больш забавляльных твораў. Калі ж выступалі ў касцёлах, дык і музыку абіралі больш акадэмічную. А рэпертуар у нас настолькі ўсеабадымны, што можам задаволіць самыя вытанчаныя густы.

— Самым запамінальным сталася...

— ...Нават не экскурсія па Рыме, а наш канцэрт у горадзе Аквіле. Мы выступалі ў касцёле, купал якога быў у свой час разбураны ў выніку землетрусу. Мы прысвяцілі свой канцэрт яго ахвярам. І ў час выканання аднекуль звернуўся ўверх ўпаў кавалак каменя — нібыта хтосьці падаваў нам знак...

На здымку: “Лірыца”.

Колькі песень “пацягне” БелАЗ?

шай краіне конкурсах, плануецца правесці з Прэзідэнцкім аркестрам Беларусі пад кіраўніцтвам Віктара Бабарыкіна. Малады маэстра сёлета ўпершыню удзельнічаў у працы журы (разам з Ірынай Дарафеевай, Алегам Елісеенкавым, Аляксандрай Кірсанавай, старшынёй журы Эдуардам Зарыцкім ды іншымі) і быў вельмі ўражаны ўзроўнем конкурсу — як арганізацыйным, так і ўласна выканальніцкім.

Маленькая дэталі: сёлета хіба адзін канкурсант крыху “не дацягваў” да агульнай, вельмі высокай, планкі. Як высветлілася, ён трапіў у фінал з так званым рэзервам, замяніўшы больш моцнага ўдзельніка, які захварэў. Ці ж гэта не доказ правільнасці конкурснага адбору, што ажыццяўляюць арганізатары? Дыў выбіраць ім ёсць з чаго. Нягледзячы на тое, што сёлета жодзінскаму конкурсу папярэднічаў маладзечанскі, Нацыянальны, заявак набірлася — больш за 60. У фінал жа трапілі — 16: 12 салістаў і 4 вакальныя ансамблі, з іх адзін — расійскі (замежныя ўдзельнікі бываюць у Жодзіне штогод, і ўсе яны падпарадкоўваюцца галоўнай конкурснай умове — спяваюць нашыя песні па-беларуску).

Сумеснае спаборніцтва спевакоў і гуртоў было “пазычана” ў “Новай хвалі”. Дырэктар Палаца культуры БелАЗа Генадзь Смольскі, які ў свой час выступіў ініцыятарам заснавання “...Акорда” і застаецца яго галоўнай “рухаючай сілай”, імкнецца ўкараніць у сваім дзейшчы ўсё самае лепшае і перадавае, што выкарыстоўваецца ў сусветнай конкурснай практыцы. Тут нікога не здзівіш ні конкурснымі сайтамі (у адрозненне ад некаторых іншых форумаў, інфармацыя на ім абнаўляецца своечасова), ні конкурснымі буклетамі, ні відэавізітоўкамі, якія бываюць на спаборніцтвах кштату “Славянскага базару...” ці “Еўрабачання”, ні выпускам кампакт-дыскаў з запісамі конкурсных выступленняў (спачатку ў аўдыя-, а цяпер і ў відэафармаце), ні

“...Акорд” праз лічбы і аналітыку

чанне пакуль “Белазавскі акорд” ніколі і не транспіравала. А між тым, палац правёў капрамонт, набыў новае гукавое і светлавое абсталяванне. Вёсці конкурс запрашаюць Ларысу Грыбалёву, Дзядзь Ваню, лідара “Драздоў” Віталія Карпанава, Мілану і іншых папулярных артыстаў і медыйных персон (сёлета не толькі склала ім добрую канкурэнцыю, але і нават пераўзышла іх у адточанасці размоўных “імправізацый” маладая, завядная дэбютантка канферансу Галіна Смольская). Чаго арганізатарам папраўдзе бракуе, дык гэта — больш актыўнага піяру свайго конкурсу. Ён таго заслугоўвае ўжо хаця б тым, што гарманічна спалучае дзве высокія мэты, якія працуюць на імідж усёй краіны: “Белазавскі акорд” крэатыўна працуе вытворчую марку і робіць значны ўнёсак у нацы-

прафесійна мацнейшым, з самай сур’ёзнай, надзвычай складанай праграмай быў, безумоўна, арт-гурт “Гармонія” Мінскага каледжа мастацтваў. Але недастаткова дбайнае выкананне настолькі сапсавала ўражанне, што калектыву быў уганараваны ўсяго толькі спецыяльным прызам, а свае магчымаствы прадэманстравалі напоўніцу хіба на заключным гала-канцэрце, ужо пасля ўзнагароджання. Расійскі ж “Накцюрн” з Жалезнагорска здолеў максімальна “сабрацца” і за “Купалінку” ў сваёй уласнай аранжыроўцы а сарпелла атрымаў Першую прэмію. А вось найлепшай песняй “Белазавскага акорда-2011” быў прызнаны... конкурсны гімн, створаны сынам і бацькам Карызнамі яшчэ ў 2004-м.

Тым самым конкурс выявіў адну з асноўных праблем у развіцці айчынай эстрады — недахоп новых добрых беларускамоўных песень. І адначасова вызначыў шлях, на якім нашы спевакі змогуць знайсці сваю адметнасць. Практычна ўсе канкурсанты куды лепш спявалі беларускія песні, чым замежныя. І менавіта ў іх, а не ў іншым рэпертуары выяўлялі куды больш сваёй індывідуальнасці!

Новыя добрыя песні павінны не толькі даваць выканаўцам штуршок да конкурсных перамог, але і стымуляваць далейшы творчы рост спевакоў ды калектываў. Праўда, самі лаўрэаты не заўсёды імкнуцца скараць далейшыя вяршыні. Некаторыя ва ўсіх канцэртах умудраліся спяваць усё тых жа песні, з якімі калісьці перамаглі. Няўжо за пяць сем гадоў не знайшлі нічога лепшага? Ці папросту не шукалі?

Праз год, калі будучыя канкурсанты павінны будучы выступіць з Прэзідэнцкім аркестрам, гэтая праблема можа ўзмацніцца. Значыць, вырашаць яе трэба сёння! І не забываць: добрых песень зашмат не бывае.

Фота аўтара

На здымках: удзельнікі “Белазавскага акорда”; Настасся Шаверанка (гран-пры).

Сім-сім, адкрый сімфонію!

Калісьці слова “сімфонія” азначала ўсяго толькі “гучанне”. Потым — філасофскае асэнсаванне жыцця, стасункаў паміж чалавекам і светам. Нарэшце, яно стала азначаць яшчэ і кнігу — грунтоўнае навуковае даследаванне кандыдата мастацтвазнаўства Людмілы Волкавай “Гісторыя беларускай музыкі XX стагоддзя. Сімфонія”.

Чытаць яе можна па-рознаму. Музыказнаўцы звернуць увагу на дэталёва распрацаваны тыпалогію, класіфікацыю, перыядызацыю, “раскладзеныя па палічках” вобразна-сэнсавыя сімфанічныя канцэпцыі і г. д. Можна, параўнаючы з аналітычным разглядам некаторых беларускіх сімфоній, зробленым амаль 40 гадоў таму Тамарай Дубковай. Дырыжоры і аркестранты зной-

дуць у новай кнізе багатую глебу для сваіх выканальніцкіх версій, для практычнага ўвасаблення раскрытых даследчыкам кампазітарскіх ідэй, часта не ўсвядомленых самімі аўтарамі сімфоній. Кампазітары, нават калі не заўважаць там сваіх прозвішчаў (XXI стагоддзе — тэма для асобнай гутаркі), змогуць упэўніцца, наколькі адпавядаюць іх цяперашнія памкненні стылёва-драматургічным кірункам часу. І — натхняцца на новыя партытуры!

Аматары ж праچытаюць кнігу, як займальны музычны аповед. А самае галоўнае — ва ўсіх узнікне непераадольнае жаданне тых сімфоній паслухаць! І ўжо адно гэта — цудоўны ўнёсак Л.Волкавай у справу папулярнага нашай нацыянальнай культуры. Тым больш, што беларуская музыка разглядаецца не адасоблена, а ў шырокім кантэксце мастацтва іншых краін. Кніга ўжо трапіла ў вядучыя музычныя ўстановы замежжа, разыхраўся і па нашых бібліятэках.

На здымку: Людміла Волкава.

“Сны Замкавай гары”

6 кастрычніка ў рамках Міжнароднага фестывалю Юрыя Башмета адбудзецца сусветная прэм’ера сімфанічнага твора беларускага кампазітара. Падобныя ўпрыгожанні фестывальнага брэнда нашай сучаснай музыкой сталі на форуме добрай традыцыяй. Гэтым разам свой музычны замак на фестывальнай гары збудуюць малады кампазітар Канстанцін Яськоў і лаўрэат міжнародных конкурсаў, заўзяты папулярызатар нацыянальнай класікі Вераніка Прадзед, якая будзе саліраваць у канцэртнай фантазіі “Сны Замкавай гары”.

— Прапанова напісаць твор менавіта для цымбалаў з аркестрам, — распавёў К.Яськоў, — зыходзіла ад арганізатараў Фестывалю Башмета. Вялікую ролю, безумоўна, адыграў і народны арыстэт Беларусі, знаны маэстра Аляксандр Анісімаў. Ён зацікаўлена ставіцца да ўсяго, што з’яўляецца з-пад пяра нашых творцаў, і ўмее стварыць на прэм’еры папраўдзе святочную атмасферу: заўсёды аншлаг, яшчэ да першых гукаў выканання — быццам нейкае прадчуванне цуду, які вось-вось здарыцца. Дый Вераніка — яна ўжо сама па сабе сапраўдны цуд нашай нацыянальнай культуры! Спачатку я задумаў трохчасткавы Канцэрт для цымбалаў з аркестрам. І назву паэтычную прыдумаў: “Сны беларускай зямлі”. Маўляў, першай часткай стануць “Сны Замкавай гары”. У другой пойдзе размова пра сны Белавежскай (ці, можа, Налібоцкай) пушчы. А ў трэцяй частцы на першы план выйдучы нашы рэкі ды азёры. Але потым, вядома, пачатковая задума развіталася, удакладнялася. Мне падалося, што лепш абраць адначасткавы твор, але пашырыць яго дадатковым музычным матэрыялам, паглыбіць саму ідэю. Таму спыніўся на збіральных вобразе

беларускіх замкаў і палацаў. Нашы лясы ды азёры, усё, што звязана з прыродай, — ужо “раскручаны” брэнд Беларусі. Але ж у нас ёсць і свая багатая гісторыя! Невыпадкова цяпер мы так імкнемся ўзняць пласты нашай замкава-палацавай культуры, адрадыць былыя сядзібы і іншыя архітэктурныя помнікі даўніны. Асабіста мне гэтая тэма вельмі блізкая яшчэ і таму, што я родам з Гродна, дзе, ма-

быць, больш, чым у іншых рэгіёнах, захаваліся еўрапейска-шляхецкія прыкметы гарадскога асяроддзя. Каб натхніцца, улётку яшчэ раз свядома аб’ехаў Мір, Нясвіж. Але ж колькі такіх рарытэтаў яшчэ ў руінах! Той жа Навагрудскі замак, які, пэўна, і стаў

Фантазія, натхнёная Навагрудкам

галоўным “прататыпам” маёй Замкавай гары. Гэтым творам мне хацелася дастукацца да сэрцаў усіх беларусаў, бо захаванне гістарычнай памяці — не толькі дзяржаўная справа, але і гонар кожнага.

— Ваша музыка таксама, без аніякага перабольшвання, еўрапейская. Пра тое сведчыць ваш удзел у многіх замежных праектах і тамтэйшае прызнанне вашых авангардных твораў...

— Партытурай “Сны Замкавай гары” я, здаецца, крыху адыходжу ад сваёй ранейшай стылістыкі і пачынаю новы перыяд творчасці. Я імкнуўся зрабіць сваю фантазію як мага больш дэмакратычнай, зразумелай самай шырокай публіцы. Своеасаблівым арыенцірам для мяне стала колішняя “Сюіта ў старадаўнім стылі” прызнанага майстра Віктара Войціка, па класе якога я скончыў Беларускаю дзяржаўную акадэмію музыкі і магістратуру пры ёй. Яго трактоўка беларускіх цымбалаў як носьбіта не толькі народнай, але і старадаўняй шляхецкай культуры аказалася для мяне найбольш

блізкай. У “Снах...” я звярнуўся да стылізацыі старадаўняй музыкі, выкарыстаў элементы рамантызму і так званай тэхнікі посткампазіцыі. Полістылістыка стала і тэмай маёй кандыдацкай дысертацыі, над якой я зараз працую пад кіраўніцтвам прафесара Калерыі Сцепанцэвіч — вядомай знаўцы беларускай музыкі, якая прысвяціла яе вывучэнню і папулярызаванню ўсё сваё жыццё.

— Працаваць над новым творам, — дадала цымбалістка В.Прадзед, — было надзвычай цікава. Бо ў ім мне бачыцца амаль нейкі оперна-балетна-тэатралізаваны разгорт з відэапраекцыямі, камп’ютарнай графікай — сапраўднае гістарычнае фэнтэзі! Спачатку — быццам нейкае ўзвышша з абрысамі разбураных мураў, схаванае ў туманным сне. Але ўзнімаецца вецер, разганяе зачараваны туман — і мы трапляем у Вялікае Княства Літоўскае, у часы Магдэбургскага права: тут і гандаль, і рыцарская паядынка, і войны з тэўтонцамі... Раптам уся раскоша знікае, зноў схаваная туманам, — і застаецца толькі адзінокая цымбальная настальгія. Дык, можа, той туман і ёсць сон? А ўсё астатняе — наша гістарычная рэальнасць, якую мы павінны аднавіць і беражліва перадаць сваім нашчадкам? Кожны, безумоўна, убачыць свае відарысы. Для мяне гэта — замак Тышкевічаў у Лагойску і тамтэйшы старадаўні парк — вялізны, таямнічы. Я любіла там бавіць час, прыязджаючы да сваякоў па матчынай лініі. І, вядома, не здагадалася, што буду думкамі вяртацца ў тыя мясціны, выступаючы з Дзяржаўным акадэмічным сімфанічным аркестрам Беларусі. У вечар прэм’еры за дырыжорскім пультам будзе Андрэс Мустонен з Эстоніі. А з нашым цудоўным аркестрам я грала ўжо неаднойчы. Не толькі ў нас, але і ў Варшаве, і ў Маскве, у Калоннай зале Дома саюзаў. Дадзены твор таксама хочацца паказаць не толькі на нашай філарманічнай сцэне, але і ў замежжы.

На здымку:
кампазітар Канстанцін Яськоў.

Беларускі дзяржаўны акадэмічны музычны тэатр стаў на гэтым тыдні месцам сустрэчы ўсяго культурнага бамонда сталіцы. Менавіта ў гэтай зале 28 верасня адбылося адкрыццё восеньскай сесіі Маладзёжнага сімфанічнага аркестра СНД пад кіраўніцтвам сусветна вядомага Уладзіміра Співакова. Даўшы адзіны канцэрт у Мінску, калектыў рушыў у Кітай, а потым — ва Узбекістан.

Аркестр склаўся яшчэ ў 2007-м па ініцыятыве і пры падтрымцы Міждзяржаўнага фонду гуманітарнага супрацоўніцтва краін-удзельніц СНД. Мінскі ж вечар прайшоў у межах Міжнароднай канферэнцыі “20 гадоў СНД”. Фінансавую падтрымку аказала Міністэрства культуры Беларусі.

Арганізатары паклапаціліся і пра тое, каб на канцэрт трапіла мэтавая аўдыторыя, таму зрабілі вольны ўваход для паўсотні лепшых студэнтаў Акадэміі музыкі. Такая ўвага да таленавітай моладзі даўно ўжо стала заўсёднай практыкай У.Співакова. Калі дазваляць сцэнічныя ўмовы, ён звычайна прапануе выставіць колькі дадатковых радоў крэслаў для адораных дзяцей і юнакоў — проста на сцэне, каб тыя пераймалі вопыт, як кажуць, “знутры”. Старэйшае пакаленне памятае і такі выпадак, калі на адным з аншлагавых канцэртаў співакоўцы папросту адчынілі акно і ўцягнулі праз яго падлеткаў са скрыпкамі ды віяланчэлямі ў руках — навучэнцаў колішняй спецыялізаванай школы пры нашай кансерваторыі.

Балетаманія па-співакоўску

Вечар у Мінску, які адкрыў восеньскую сесію

У цяперашнім складзе Маладзёжнага аркестра СНД сабраны прадстаўнікі 12 краін. Над пультам у кожнага музыканта — маленчкі сцяг яго радзімы. Сярод аркестрантаў — ажно васьмёра выхаванцаў нашай нацыянальнай выканальніцкай школы: скрыпачка Паліна Інкіжынава, альтыстка Марына Парцянка, віяланчэлістка Людміла Анцікона-Кабальера, якая прыехала з Малдовы, трамбаніст Дзмітрый Асіпенка, ударнік Дзмітрый Сакавец. Асаблівы гонар, што флейтовая група аркестра складзена выключна з маладых беларускіх музыкантаў: гэта Таццяна Кармазінава, Юлія Шчасновіч (тая самая, якой У.Співакоў летась падарыў флейту вядучай фран-

цузскай фірмы), Ірына Саладоўнікава. Летась з аркестрам саліравала і наша маладая прымадонна Аксана Волкава, якая шырока ўдзельнічала ў іншых праектах маэстра.

Праграма, за выключэннем аднаго нумара, была складзена з фрагментаў опер і балетаў. Дый у Канцэрце Паганіні (саліст — Фэн Нін з Кітая) адчувалася сапраўдная спеўная ды “харэаграфічная” пластыка. Увогуле, музыка гучала — маяя, бадай, папулярная. Але складалася адчуванне, што ўсё гэта мы чуем упершыню. Фантастыка! Галоўным фактарам “непазнавальнасці” была нават не заўсёдная співакоўская празрыстасць аркестравай фактуры (самай таўшчэз-

най, напластанай — любой), не “акцэнт” на ўнікальнасці ігры струнных, а пошук новага музычнага сэнсу — літаральна ў кожнай фразе, не кажучы ўжо пра ўвесь твор. Тое ж Адажыя са “Шчаўкунка”, заснаванае на сыходнай геме, прагучала вельмі проста, без запальных жарсцяў, але з накатваннем хваляў усё новага эмацыйнага развіцця. Музыка перадавала пачуцці, якія бываюць у дзяцінстве, калі чалавек яшчэ застаецца абсалютна натуральным, без наўмысных “тэатральных” прыёмаў, разлічаных “на публіку”. Ці ж не пра гэта — сам балет?

Як заўсёды на канцэртах У.Співакова, шмат ігралася “на біс” — пад шчодрыя апладысменты ўдзячных глядачоў,

у такт музыцы. А ў фінале з прывітальнымі словамі на сцэну падняліся выканальніцы сакратар СНД Сяргей Лебедзеў і міністр культуры Рэспублікі Беларусь Павел Латушка. Талент Співакова, адзначылі высокія госці, прыцягвае да сябе іншыя таленты. Удзел у гэтым аркестры дае маладым музыкантам поўную магчымасць казаць, што яны выучыліся ў вялікага маэстра, і становіцца іх “візітоўкай”, адкрываючы дзверы ў лепшыя творчыя калектывы свету. А галоўнае — такое сяброўства таленавітай моладзі мацуе будучыню садружнасці краін.

На здымку: на сцэне — Маладзёжны аркестр СНД.

М.Казлоў, Н.Сустава. Ілюстрацыя да кнігі Р.Баравіковай "Казкі з гербарыя".

Н.Марчанка. "Верасень".

У Рэспубліканскай мастацкай галерэі "Палац мастацтва" — чарговая буйная выстаўка. Гэтым разам творчае аб'яднанне "Верасень" Беларускага саюза мастакоў святкуе сваё 22-годдзе! Дата, як бачыце, не зусім круглая, але для 25 мастакоў гэтай суполкі сабрацца разам — заўсёды свята.

Сем білетаў на "Верасень"

"Аўтаномная", канцэптуальная або...?"

Ды і нагода адразу адзначыць некалькі дат творцаў. На жаль, ужо няма ў жывых і Пятра Лысенкі, і Мікалая Казлова — для іх работ арганізатары экспазіцыі зрабілі спецыяльныя міні-аддзелы. Таксама "аўтаномна" прадстаўляе свой творчы даробак таленавітая сям'я Паплаўскіх: Георгій і Наталля сёлета адсвяткавалі свае юбілей. Некалькімі работамі прадстаўлены і іншыя юбіляры — жывапісец, графік, аўтар сцэнічных касцюмаў для папулярных музычных ансамбляў Тамара Чарнышова і бліскучы ілюстратар Наталля Сустава.

Няма сэнсу аналізаваць выставачныя творы, бо ў экспазіцыі — шмат ужо вядомых гледачу работ, а з новых можна адзначыць толькі некаторыя, і тыя створаны маладымі мастакамі — у прыватнасці, Наталляй Марчанка, Лізавета Пашчасцевай, Ілонай Касабука і Вікай Белавусавай-Кірыенка. Канешне ж, найбольш прывабным мне падаўся акаварэльны жывапіс "вераснёўцаў". Тут сваё майстэрства прадэманстравалі Яўген Жылін, Мікалай Рыжыкаў, Таццяна Царова, Лідзія Ліхадзед, Яўген Саковіч, Віктар Кліменка. Сваю арыгінальную серыю з васьмі псіхалагічных партрэтных малюнкаў "Эмоцыі" прадставіў Сяргей Волкаў. Добра выглядаюць творы "старых знаёмых" Кацярыны Паплаўскай, Юрыя Зайцава, Уладзіміра Шнарэвіча, Міхаіла Моўчана, а таксама — Ірыны Лобан, Вячаслава Пашчасцева, Мікалая Сенькіна. Словам, на выстаўцы можна як бы адным разам пабачыць пэўны спектр сучасных мастацкіх стыляў, кірункаў, густаў і жанраў выяўленчай творчасці. І тады стане больш-менш зразумела, куды

Н.Паплаўская. "Калі ў лесе занадта шумна".

сёння ідзе "Верасень". Канешне, тут, як і ва ўсялякай экспазіцыі, ёсць розныя творы. І калі я знайду, скажам, са ста работ хаця б дзясятка тых, якія крануць маю душу і розум, ужо не змагу сказаць: маўляў, выстаўка, даруйце, не адбылася...

Але пры больш блізім знаёмстве з цяперашняй экспазіцыяй мне усё ж падаецца, што яе арганізатары нешта не дапрацавалі. Творы сабраны выпадкова: ад кожнага аўтара — "па здольнасцях"; дакладнай канцэптуальнай арыенціроўкі тут няма; зусім мала "эксперыментальных", "узрыўных" работ, наконце якіх можна было б паспрачацца, хаця ведаю, што ў майстэрнях некаторых "вераснёўцаў" падобныя творы ёсць. Складаецца ўражанне, нібыта частка мастакоў прымала ўдзел у гэтай акцыі не вельмі ахвотна. Тым больш, у апошнія гады цікавасць да такіх вялікіх экспазіцыяў (ды і персанальных таксама) з боку наведвальнікаў спала.

В.Кліменка. "Тая, якая танчыць".

У пятніцу, 23 верасня, у другой палове дня, я правёў на гэтай выстаўцы каля дзвюх гадзін — і ніводнага гледача там не пабачыў... Калі бліжэй да вечара выходзіў з залы, спытаўся ў касіра, колькі ж білетаў было прададзена на дадзеныя экспазіцыю цягам дня. У адказ пачуў: "Сем". Што тут сказаць? Я шмат пісаў і гаварыў пра гэтую найважнейшую праблему нашага мастацкага жыцця. Усе — і мастакі, і крытыкі, і чыноўнікі — пагадзіліся (а як тут не пагадзіцца?), але... Што будзе далей у гэтых адносінах, і як жа, у рэшце рэшт, разбурыць сцяну паміж мастаком і гледачом?..

Барыс КРЭПАК

Вада і скала. І скрозь скалу

"Па слядах" Суціна і "няўлоўнасць" Франсуазы

Менавіта так можна назваць выстаўку твораў таленавітай французскай мастачкі Франсуазы Лімузі. Экспазіцыя працуе ў Музеі сучаснага выяўленчага мастацтва ў Мінску, хаця на афішах яна значыцца проста як "Вада і скала". Да гэтага выстаўку, арганізаваную Пасольствам Францыі ў Беларусі, з вялікай цікавасцю агледзелі віцябчане і гамяльчане.

Ф.Лімузі. "Гара Альбер".

Дзяцінства Франсуаза Лімузі правяла на зямлі яе продкаў — на сонечным поўдні Францыі. І, мабыць, свято, цеплыня прыроды і душэўнасць людзей, якія тады акружалі будучую творцу, праз гады стала ў ейным жывапісе пуцяводнай зоркай для выяўлення ўласных пачуццяў і роздумаў пра тое, што ёсць Прыгажосць і Дабрыня ў навакольным свеце, якую ролю адыгрываюць ў жывапіснай пласціцы форма, колер, прастора, энергетыка лініі і плямы, і наогул, што дае выяўленчая творчасць для жанчыны, якая цягана па дарожнічых па сцяне ў пошуках новых уражанняў і душэўных стымуляў для таго, каб свае эмоцыі візуальна перадаць удзячнаму гледачу...

Вось што кажа пра сябе спадарыня Лімузі: "Я не належу да акадэмічнай школы. З вялікай увагай стаўлюся да цікавага і загадкавага працэсу сузірання, а таксама да пачуццёвай прыцягальнай сілы прыроды — палёў, дрэў, гор, неба, рэк, азёр, снегу, ручаін — ва ўсе часы года і на ўсіх кантынентах. У мяне свае, вельмі асабістыя, адносіны з колерам і формамі".

Скажу, што ўласна жывапісам Франсуаза занялася даволі позна: да гэтага дзесяць гадоў была камедынай актрысай. Але сустрэча з такімі педагогамі па выяўленчым мастацтве, як Мешак, Марцін Жэліс, Ісак Селнік'ер, вызначыла яе далейшы лёс. Дапамагло і скрупулёзнае вывучэнне твораў "сакрэтаў" Сезана, Маціса і Дэрэна, мастакоў Парыжскай школы, але ўласны шлях да сябе, мяркуючы па сённяшняй экспазіцыі, яна знайшла даволі хутка. Усе гэтыя "рознакаляровыя" нарвежскія азёры, "няўлоўныя" вобразы французскіх гор і пагорачкаў, берагоў і сцяжынак, блакітных нябёс і зялёных дрэў, лясоў і бясконцых дарог — усё гэта яна, мастачка, якая палюбіла нашу Беларусь. "Мой прыезд у вашу краіну, каб паказаць уласныя творы, мне падаецца больш чым натуральным..." І прыгадала, што менавіта тут, у Беларусі, нарадзіліся вялікія мастакі свету — Марк Шагал і Хаім Суцін: "І вось, я прыехала па іх "слядах" на іхнюю радзіму, каб прывезці з сабой самыя сяброўскія пачуцці да вас..."

Б.К.

У сталічнай галерэі "Мастацтва" БСМ працуе выстаўка твораў Сяргея і Эліны Малішэўскіх. Гэта першы сумесны праект двух вядомых мастакоў. У выставачнай зале арганічна сумяшчаецца жывапіс алеем і батык.

"Маё натхненне — гэта навакольны свет, прырода. Мне хочацца ў прастаце знайсці нешта незвычайнае", — дзеліцца Эліна Малішэўская. Працуючы ў традыцыйнай тэхніцы батыку, мастачка ў такіх работах, як "Дурнап'ян", "Калы", "Амалісы", "Рыбка" і іншых, выдатна перадае жваваць, лаканічнасць свету, які нас акружае. З дапамогай незвычайнай гульні колеру, вытанчанага дэкаратыўнасці і эфекту "кракле" Эліна стварае рэалістычныя, фактурныя карціны, насычаныя свежасцю, цеплынёй і неверагоднай жаночасцю.

Іншы погляд дэманструе жывапісец Сяргей Малішэўскі. "Самае страшнае для

Эфект "кракле" і нябачанага

Два розныя погляды на свет і дэталі

С.Малішэўскі. "Танцы".

мяне — так звае канцэптуальнае мысленне. Калі мастак пачынае ва ўсім шукаць канцэпт, яго творы страчаюць адухоўленасць. Мне ж хочацца ўвасобіць плынь свядомасці, але без усякай селекцыі", — кажа аб сваёй творчасці Сяргей. У яго работах ёсць сапраўдная дынаміка, яны — складаныя, насычаны дэталі і акцэнтамі, а глыбока асэнсаваныя персанажы пераўтвараюць рэальнасць у свет нябачны, рухомы, урачысты і сімвалічны, поўны загадкаваці, філасафічнасці.

У асобных палотнах адлюстраванне недасканаласці рэчаіснасці набывае некаторую гратэскасць. Скажам, у карціне "Дансінг", натхніўшыся нямецкім жывапісам 30-х гадоў, у прыватнасці, творчас-

Э.Малішэўская. "Дурнап'ян".

цю Ота Дыкса, Сяргей стварае свет кабарэ, поўны спакус і запалу, скаваных і адкрытых жаданняў. Работы майстра вылучаюць фактурнасць і незвычайная, прыглушаная каларыстыка.

Злучыць двух такіх, не падобных адно да аднаго, творцаў у адной зале было добра ідэяй. Эліна адкрывае нам свой жаночы погляд на жыццё, з яго прыгажосцю і незвычайнасцю, а Сяргей прапануе праз складаныя вобразы і дэталі спазнаць рэальнасць, і дзесяць — нават сябе саміх.

Вольга НАВІЦКАЯ

Дзеянне па інерцыі

Мінулі тыя часы, калі тэатральныя аншлагі дасягаліся выключна таленавітасцю творчага калектыву. Новыя сацыяльна-эканамічныя ўмовы прывялі нас да ўсведамлення: жадаем мы таго ці не, але кожны прадукт з'яўляецца прадметам рыначных зносін. І культурны тут — не выключэнне.

Бясспрэчна, “касу” тэатру “робяць” зорныя імёны рэжысёраў і

тратар Магілёўскага абласнога тэатра драмы Наталля Дуброўская. — Таксама актыўна задзейнічаны прапаўсюджвальнікі. Па старой традыцыі, пэўныя арганізацыі выкупляюць вялікую колькасць месцаў...

Падобныя метады тыповыя для рэспублікі. Але наколькі эфектыўны такі падыход? З аднаго боку, план — выкананы і зала — паўнюцца. З іншага ж, адразу вымалёўваецца немалая праблема: кожны актёр — асабліва лялечных тэ-

Таму з верасня працуе паглыбленая гадавая праграма “Клуб “Сябры Новага тэатра”, якая вынесена асобным радком у афішы і ахоплівае каля дзясятка арганізацый як сталіцы, так і вобласці. І тое — далёка не мяжа.

— Мы ставімся да гэтай праграмы як да своеасаблівай піяр-кампаніі на бягучы сезон, між іншым, святочны — дваццаты. Яна складзе аснову для пашырэння кола заўзятых наведвальнікаў тэатра, — падкрэслівае Аляксандр Хаёт. — Упэўнены, з публікай неабходна актыўна працаваць...

Сутнасць абранай тэатрам стратэгіі заключаецца ў тым, каб штомесяц, прыкладна за гадзіну да вызначанага спектакля, у глядзельнай зале праводзіць сустрэчу з удзельнікамі стварэння тэатральнай пастаноўкі. “Прычым на нарадзе ў дырэктара Васіля Мартэцкага адразу было агаворана, што размаўляць з глядачом яны будуць не пра абстрактныя матэрыі, а канкрэтна пра рамяство — тую кухню, пра якую

ённымі ДШМ, якія маюць у сваім складзе тэатральныя аддзяленні: калі іх таксама зацікавіць, то на профільныя лекцыі са Стаўбцоўскага раёна будзе выязджаць цэлы турыстычны аўтобус, — зазначае Галіна Грэжава.

Сталічныя ВУН, сярод якіх — эканамічны, тэхналагічны, тэхнічны ўніверсітэты, Інстытут журналістыкі і факультэт філасофіі і сацыяльных навук БДУ, таксама зацікавіліся прыкладным прымяненнем пасяджэнняў Клуба. Возьмем політэх, дзе штогод адбываюцца два профільныя мерапрыемствы з ахопам да дзвюх тысяч удзельнікаў: міжвузаўскі фестываль відэафільмаў і пяцідзённы фестываль-конкурс студэнцкіх тэатраў.

— З гэтай нагоды Цэнтр культуры БНТУ сістэмна арганізуюваў майстар-класы для ўдзельнікаў, шукаў педагогаў па актёрскім майстэрстве, сцэнічнай мове і іншых профільных дысцыплінах. Супрацоўніцтва

выкупіць па безнаўным разліку неабходную колькасць білетаў. У выніку на верасень былі замоўлены ўсе са 167 месцаў! Былі і стопрацэнтная напаяльнасць залы. Да таго ж, інтэнсіўнасць працы з аўдыторыяй дае падставы разлічваць на вяртанне дастатковай колькасці гэтых аматараў да Мельпамены незалежна ад пасяджэнняў Клуба, што, зразумела, дапаможа паказчыкам напаяльнасці пайсці ўгару.

Творчасць без агляды

Прыклад Новага тэатра — адзін з цікавых варыянтаў мэтавага вывучэння публікі і пошуку нестандартных спосабаў прыцягнення новых глядачоў да сцэнічнага мастацтва, прыдатны для азнаямлення, а, магчыма, і для пераймання калегамі.

Між іншым, ідэі мэтавага заахвочвання аўдыторыі, як кажучь, лунаюць у паветры. Прыкладам,

Існуе ў айчынных тэатраў абавязак: перыядычна падаваць статыстычныя звесткі аб асноўных паказчыках прафесійнай дзейнасці. Сярод тых даных — асабліва гаворкія “сухія лічбы” напаяльнасці залы і колькасці глядачоў. Радкі рэжысёры вочы, бо адразу становяцца відэаочныя маштабы праблемы многіх тэатраў: колькасць наведвальнікаў не адпавядае жаданням трупы... Хтосьці лічыць вінаватым у гэтым творчую частку калектыву. Але ж ці толькі мастацкі ўзровень пастаноўкі вызначае колькасць глядачоў?

акцёраў. Але, якім бы знаным ні быў творчы калектыв, сёння ён не здолее эфектыўна дзейнічаць без моцнай адміністрацыйнай каманды. Менавіта ад прадуманых дзеянняў адміністратараў, менеджараў, ад нестандартных рашэнняў рэкламшчыкаў і піяршчыкаў залежыць, ці будзе ў зале аншлаг не толькі “на”, але і пасля гучнай прэм’еры.

І справа тут не толькі ў “прагматычнасці” новага часу. Маючы безліч альтэрнатыв, патэнцыйны глядач выбірае тое, што лепш паднесена. Многія ж з айчынных тэатраў працягваюць “па інерцыі” стаяць убаку ад сучасных тэхналогій уплыву на патэнцыйных наведвальнікаў, мабыць, не да канца разумеючы, што вырастае ўжо не першае пакаленне, для якога звычайная рэч — ніводнага разу не пабыць у тэатры...

Каб не падацца галаслоўнай, звярнуся да звестак Нацыянальнага статыстычнага камітэта Беларусі. Паводле яго даных, у 2000 годзе тэатры краіны наведвала 2 мільёны 47 тысяч чалавек, а праз дзесяцігоддзе, у мінулым, у іх завітаў ужо 1 мільён 981 тысяча прыхільнікаў актёрскага майстэрства. На першы погляд, лічба зменшылася не так значна. Але трэба прыняць да ўвагі, што, у параўнанні з тым жа 2000 годам, цяпер мерапрыемстваў, праведзеных на падмостках па ўсёй рэспубліцы, стала больш практычна на 24 працэнты, а колькасць паставак узрасла амаль на 37 працэнтаў! Карацей, гаворка — пра суадносіны колькасці і якасці. Пры такіх творчых намаганнях тэатраў лагічна было б чакаць і значнага папаўнення шэрагаў аматараў сцэнічнага мастацтва. Насамарэч жа — атрымліваем адваротны вынік...

“Завіснуч” на мабільцы?

Беларускаму тэатру неабходны менеджары, маркеталагі, спецыялісты па піяры. Менавіта прафесіяналы з “рыначным” поглядам здатныя завабіць у залы патэнцыйных наведвальнікаў, якіх так не стае для жаданага аншлагу. Аднак, па завяздэнцы, адміністрацыя збольшага спадзяецца на афішы і распаўсюджвальнікаў білетаў.

— Каб забяспечыць запаўняльнасць залы, тэатр развешвае па горадзе афішы, у тым ліку размяшчае іх у гарадскім транспарце. Па вясне, калі пачынаецца дачны сезон, даём дадатковую рэкламу ў газетах і раз-пораз на радыё, — распавядае адмініс-

траў або ТЮА — пацвердзіць, што працаваць у такой зале цяжэй за ўсё. Тыя, каго “завабілі” па прынцыпе “культпаходу”, рэдка з цікавасцю пазіраюць на сцэну — часцей яны шумяць, забяляюцца, у лепшым выпадку проста “завісаюць” на мабільных тэлефонах. Ці патрапіць у такім выпадку рэжысёрскі пасыл у “яблычак”? Відэаочна, не. А вось “жуйка” ці скамечаная праграма можа цалкам пацэліць у актёра.

“Кухня” па гэты бок рампы

У сталічным Новым тэатры паспрабавалі вынайсці свой падыход да вырашэння дадзенай праблемы. За аснову ўзялі такую добра знаёмую з савецкіх часоў форму працы, як куль-

турна-асветніцкія сустрэчы з глядачамі. І сёння тэатры краіны калі-нікалі праводзяць такія гутаркі, арганізуююць экскурсіі па закулісці, але — без сталай перыядычнасці і, як правіла, па ініцыятыве найбольш актыўных аматараў. Адміністрацыя Новага тэатра вырашыла паставіць гэтыя лекцыі на новыя рэйкі, заклаўшы ў падмурак задуманай акцыі дакладныя маркетынжавыя выкладкі.

Пробны “каменьчык” быў закінуты яшчэ мінулай вясной: тады на гутаркі пра творчыя будні актёраў, мастакоў, драматургаў, рэжысёраў запрашалі студэнтаў Беларускага нацыянальнага тэхнічнага ўніверсітэта. Па словах галоўнага адміністратара Аляксандра Хаэта, тыя сустрэчы развясці ўсе ваганні калектыву на тэму таго, ці будуць запатрабаваны ў сучаснага глядача мерапрыемствы падобнага кшталту.

Як вынайсці стратэгію “запоўненая залы”?

публіка часта нават не здагадваецца”, — дадае суразмоўца.

Прынамсі, галоўны рэжысёр Дзяніс Нупрэйчык, галоўны мастак Яўген Волкаў, мастак па касцюмах Наталля Дудчанка, загадчык літаратурна-драматычнай часткі Людміла Лявонава, актёры — кожны з іх на асобнай сустрэчы — раскрыюць тыя сакрэты тэатральнай навукі, якая ў выніку спараджае цэласнае сцэнічнае дзейства. Выбудаваць такім чынам сустрэчы дапамогуць наведвальніку адчуць сябе ў тэатры “сваім”.

У тэорыі падобная тактыка працы з аўдыторыяй называецца тэхналогіяй уцягнутага маркетынгу. Пры яе правільным выкарыстанні можна атрымаць істотны практычны эфект, бо тое ўключэнне глядача ў працэс і вывядзіць тэатр да асноўнай мэты: кола наведвальнікаў значна павялічваецца.

Жаданні і спадзяванні тэатра зразумелыя. Але наколькі шырока тыя пачынанні знойдуць водгук у публіцы?

Эфект з эканамічным бонусам

Вопыт Новага тэатра паказвае, што глядацкія рэсурсы знаходзяцца літаральна на паверхні, неабходна толькі больш удумліва паставіцца да іх пошуку. Дагавор на наведванне падпісаны, да прыкладу, са Стаўбцоўскай дзіцячай школай мас-

з Новым тэатрам дазваляе нам комплексна даць веды ахвотным паспаборніцаў у творчасці, — тлумачыць загадчык сектара культурна-дасугавой дзейнасці аддзела культурна-масавых камунікацый культурна-асветніцкага і гісторыка-адукацыйнага цэнтра БНТУ Наталля Коваль.

З задавальненнем уключыліся ў тэатральныя пасяджэнні выкладчыкі Барысаўскага медыцынскага каледжа. Як зазначыла дырэктар установы Таццяна Хорава, калектыву шмат вандруе па Беларусі, наведвае тэатры, музеі, выстаўкі. Потым выкладчыкі, сярод якіх шмат куратараў вучэбных груп, вядуць па сваіх кроках навучэнцаў. Праграма Клуба дазваляе барысаўскім медыкам бліжэй пазнаёміцца з канкрэтным тэатрам, а таксама пашырыць і сістэматызаваць свае веды па тэатральным мастацтве.

Дарэчы, дадатковыя пасяджэнні штомесяц праводзіцца і для навучэнцаў сталічнага каледжа № 9. Такі дыферэнцаваны падыход у падрыхтоўцы лекцый робіць пасяджэнні цікавымі і даступнымі для публікі рознага ўзросту і ўзроўню адукацыі...

Магілёўскі тэатр лялек напярэма супрацоўнічае з гарадскім аддзелам адукацыі. Дзякуючы шчыльнаму ўзаемадзеянню, з’яўляецца больш магчымасці запрасаць на спектаклі ў будні дзень малодшых школьнікаў. “Цяпер распрацоўваем магчымасці праводзіць па той бок рампы класныя гадзіны, уключаючы сюды і экскурсіі па Музеі лялек, што адкрыўся ў новым будынку, па грымёрках і вытворчых цэхах. Верагодна, тыя пазнаваўчыя наведанні будуць прапаноўвацца як у звязцы са спектаклем, так і ў выглядзе асобнага мерапрыемства”, — дала намеснік дырэктара па працы з глядачом Таццяна Глушаква.

Сёння адміністратарам тэатраў даводзіцца актыўна ўключацца ў пошукі адмысловых форм працы, каб заклікаць у глядзельную залу новых прыхільнікаў. Возьмем Нацыянальны акадэмічны драматычны тэатр імя Якуба Коласа: каб завабіць віцябчан, установа, па словах галоўнага адміністратара Аксаны Язевай, пераглядае рэпертуарную палітыку, імкнецца разнастаіць афішу запрошанымі калектывамі іншых рэгіёнаў краіны, украінцаў традыцыю правядзення творчых актёрскіх і рэжысёрскіх вечароў, а таксама памяці ўжо пайшоўшых з жыцця творцаў, на якіх не забываецца родны калектыв.

Мяркую, тыя напрацоўкі стратэгіі уцягнутага маркетынгу былі б тэатру, якому сёння не хапае сталых аншлагаў, вельмі дарэчы...

Упэўнена, узлыўшы курс на выкарыстанне ў пастаяннай практыцы нестандартных маркетынжавых тэхналогій, пытанне выканання планавых паказчыкаў страціць сваю вастрыню для многіх тэатраў, што дасць магчымасць калектывам спакойна сканцэнтравацца на галоўным — творчасці.

Настасся ПАНКРАТАВА

Новы этап развіцця сяла: самадастатковасць аддзела культуры

Загалавак і падзагалавак гэтага артыкула ненаўмысна падказваю намеснік старшыні Дрыбінскага райвыканкама па сацыяльных пытаннях Дзмітрый Пімашэнка. Valenak.by — назва будучага сайта пра асноўны культурны брэнд раёна. Два гады таму промысел займеў статус гісторыка-культурнай каштоўнасці Рэспублікі Беларусь, а летась пакет адпаведных дакументаў быў аформлены для ўключэння ў рэпрэзентатывы спіс сусветнай нематэрыяльнай культурнай спадчыны UNESCO. Апрача самога прадстаўніцтва, ёсць і канкрэтны план дзеянняў: атрымаць ад шапавальскага брэнда не толькі маральныя дывідэнды. Валёнкі, шапкі-магеркі, рукавіцы, а з нядаўняга часу — і лапці, лялькі-абярэгі, зробленыя мясцовымі майстрамі, карыстаюцца усё большым попытам.

Як аказалася, з гэтай нагоды ў аддзеле культуры Дрыбінскага райвыканкама распрацавана канцэпцыя турыстычнага праекта “У госці да дрыбінскіх шапавалаў”. Яна накіравана на развіццё, захаванне і перадачу наступным пакаленням тэхналогіі традыцыйнага рамяства. Праектам зацікавілася адна з буйных прыватных турыстычных фірм. Па словах старшыні Дрыбінскага райвыканкама Пятра Панасогі, вынік дзяржаўна-прыватнага супрацоўніцтва — стварэнне ўнікальнай культурна-турыстычнай раённай інфраструктуры, што не мае аналагаў не толькі на Беларусі, але і ў замежжы.

Народ пытаецца і прапануе

“Спадзеў — на інвестараў”

Усе пытанні і прапановы жыхароў райцэнтра і раёна тычыліся менавіта культурна-турыстычнага складніка сацыяльна-эканамічнага развіцця Дрыбіншчыны.

Жанна Масалава, намеснік дырэктара Дрыбінскага раённага гісторыка-этнаграфічнага музея:

— Маём, сапраўды, унікальную спадчыну. Між тым, шапавальства ў мінулым стагоддзі знаходзілася на мяжы знікнення. У 1995-м адкрыўся наш музей, і яго дырэктар Алена Рабкавец стварыла картатэку майстроў (на сёння гэта 27 шапавалаў), наладзіла з імі творчыя стасункі. Пачалося вывучэнне гісторыі і тэхналогіі рамяства. Цяпер пры музеі дзейнічаюць народнае аматарскае аб'яднанне “Шапавал”, дзіцячы гурток “Катрушнік”... Але, на мой погляд, наспела неабходнасць стварэння асобнага музея шапавальства. А на гэта, па падліках, патрэбна не менш за 2 мільярды рублёў. Словам, спадзеў — толькі на інвестараў...

Ларыса Заклікоўская, дырэктар Раённага дома рамёстваў, аграгарадок “Кароўчына”:

— Займаюцца лапцегляценнем, вырабам традыцыйнай славянскай лялькі і кошыкаў, а камп'ютарнай тэхнікі не маем. А яна, як вы разумееце, патрэбная для пошукаў метадычных матэрыялаў, для творчых стасункаў з беларускімі і замежнымі калегамі...

Ганна, студэнтка з гарпасёлка Дрыбін:

— У нашым музеі ёсць пакой, дзе можна набыць сувеніры, валёнкі, кошыкі, модныя каралі, створаныя па валюшняй тэхналогіі... Але пакой — маленькі, і выбар — гэтакі ж. Карацей, патрэбна ў гарпасёлку фірмовая сувенірная крама, якая, на мой погляд, толькі дадасць нам прэстыжу...

Ва ўстановах культуры раёна ёсць пэўныя праблемы з выкананнем плана па аказанні платных паслуг, існуе кадравае пытанне, у зародкавым стане знаходзіцца культурнае забеспячэнне турыстычных маршрутаў. Пра ўсё гэта і адбылася гаворка з намеснікам старшыні Дрыбінскага райвыканкама Дзмітрыем ПІМАШЭНКАМ і начальнікам мясцовага аддзела культуры Інай БАЛАЎНЁВАЙ. Фармат райвыканкамаўскай “лятучкі” з “К” дазволіў закрануць і іншыя, не менш важныя, аспекты развіцця галіны культуры раёна.

Яўген РАГІН:

— Раён унікальны тым, што колькі гадоў таму ён, як самы экалагічна чысты на Беларусі край, быў утвораны для пацярпелых ад аварыі на Чарнобыльскай АЭС. Шмат тут архітэктурных цікавостак — кас-

Дзмітрый ПІМАШЭНКА:

— Гэтая фірма аказала нам дапамогу ў выпрацоўцы сістэмнага падыходу ў прасоўванні шапавальства як турыстычнага прадукту, за што мы вельмі ўдзячныя... Тым, хто цікавіцца традыцыйнай культурнай спадчынай, мы жадаем прадманстраваць усе стадыі стварэння валёнак, магерак, рукавіц. У перспектыве любы ахвотны можа паназіраць не толькі за працай майстра, але і за гадоўляй, стрыжкай авечак, з воўны якіх і ўзнікаюць дрыбінскія цуды. І працэс абячае быць інтэрактыўным.

Іна БАЛАЎНЁВА:

— Так і ўзнікла наша канцэпцыя. А ўкладанні патрэбны — мільярдыныя.

Дзмітрый ПІМАШЭНКА:

— На базе адной з нашых гаспадарак можна стварыць ферму па гадоўлі авечак. Спатрэбіцца ўзвядзенне і абсталяванне майстэрні-шапавальні. Не абысціся без сувенірнага салона-крамы і Музея шапавальскага мастацтва.

Яўген РАГІН:

— Натуральна, каб штосьці атрымаць, спачатку трэба ўкласці. Асноўная мэта праекта — захаванне і рэтрансляцыя названага майстэрства. Але і ягонае самаакупнасць — задача не з апошніх. Ведаю, што аздобленыя ўзорам ва-

насці аддзела культуры, думаю, яна заслугоўвае самай станючай ацэнкі. Прыярытэт для работнікаў культуры — захаванне традыцый, падтрымка талентаў... У нас два калектывы атрымалі нядаўна званне “народны”. Правялі першае Свята народнай творчасці “Дрыбінскія таржкі”, якое набудзе статус абласнога. Наступнае свята мае прайсці ў жніўні 2012 года. Карацей, дынаміка назіраецца станоўчая. Раён ужо трывала асацыіруецца з нашымі культурнымі брэндамі.

Яўген РАГІН:

— З гэтай нагоды, ці задавальняе вас прэзентатывнасць сённяшняга райвыканкамаўскага сайта?

Дзмітрый ПІМАШЭНКА:

— Хацелася б, каб аддзел займеў свой сайт. Паколькі гаворку вяду пра станючую дынаміку развіцця нашай культуры, пра з'яўленне новых і цікавых для інвестараў праектаў, дык і сайт хацелася б бачыць асобным рэсурсам — больш рэкламным, адрасным і прафесійным. Для гэтага таксама, натуральна, патрэбны грошы, якія ў раёнбюджэце на бягучы год не закладзены. Патрэбна матэрыяльная падтрымка абласнога ўпраўлення культуры.

Яўген РАГІН:

— Сапраўды, яркіх і змястоўных сайтаў, якія годна прэзентавалі б нашы аддзелы культуры, я ў Сеціве, на вялікі жаль, не сустракаў. Чаму б вам не стаць першымі?

Дзмітрый ПІМАШЭНКА:

— Прынамсі, я гэтага вельмі жадаў бы. Нават і назву прыдумаў: www.valenak.by. На сайце павінна быць падрабязная інфармацыя пра нашы канцэпцыі і праекты ў сферы культуры, пра нашых майстроў і самадзейныя калектывы...

Яўген РАГІН:

— І пра інавацыі — абавязкова, бо іншым разам асноўная праблема нашых работнікаў культуры, як падаецца, — хранічны недахоп навінак ці абноўленых традыцый кшталту вашага “Катрушніцкага лемезяна”...

Дзмітрый ПІМАШЭНКА:

— Ну, ёсць і ў нас работнікі, што зорак з неба не хапаюць...

Іна БАЛАЎНЁВА:

— Гэта, як правіла, спецыялісты са састарэлымі поглядамі на прафесію. І непасрэдна абавязак шасці метадыстаў РЦК — “разварушыць” такую свядомасць. Дарэчы, у нас 15 завочнікаў з ліку работнікаў сферы. А год таму да нас прыезджалі начальнікі аддзелаў культуры з Брэстчыны.

Яўген РАГІН:

— Мы сёння наведальнікі СК аграгарадка “Цёмны Лес”. Кіраўнік установы Валянціна Гоманова таксама спраўляецца з планам, бо на платнай аснове пастаняна гаспадаруе народны ансамбль “Журавінка”, а ёсць яшчэ і выяўная канцэртная брыгада

Канцэпцыі інвестыцый

Еўрапейскі бізнес-план і экапраекты Дрыбіншчыны

цёл Святога Казіміра і сядзіба пана Спыткова ў Расне, Спаса-Пакроўская і Троіцкая цэрквы ў Кішчыцах і Чэрнеўцы, — а таксама прыродных помнікаў. Словам, турыстычных маршрутаў хапае, ды адпаведнай інфраструктуры пакуль няма ў поўным аб'ёме... А ў тым, што яна неабходная, ніхто ўжо, на-

лёнкі каштуюць больш за 300 тысяч рублёў. На паліцах музейнай сувенірнай крамы не залежваецца і “Катрушніцкі лемезень” (слоўнік патаемнай шапавальскай мовы, створаны мясцовымі бібліятэкарамі). Словам, усё, звязанае з гэтым рамяством, літаральна штодня набывае усё большую папулярнасць. Яшчэ адзін рэзерв для стабільнага выканання плана пазабюджэтнай дзейнасці?

Іна БАЛАЎНЁВА:

— Прынамсі, стратным шапавальства ніколі не будзе. Нават калі ўлічыць тое, што майстры цяпер набываюць гатовую, ужо расчасаную, воўну, самыя танныя валёнкі каштуюць 200 тысяч рублёў.

Дзмітрый ПІМАШЭНКА:

— Так, план па аказанні платных паслуг насельніцтву пакуль не выконваецца. Але тут, я ўпэўнены, аддзелу культуры трэба большы акцэнт рабіць на правядзенне традыцыйных форм працы: канцэртаў, музейных выставак. Ад шапавальства немагчыма чакаць хуткай аддачы.

Яўген РАГІН:

— Але ж мы кажам зараз пра перспектыву. Хоць і цяпер да вас едуць турысты з канкрэтнай мэтай: пазнаёміцца з шапавальствам...

Дзмітрый ПІМАШЭНКА:

— І не толькі з ім. У Кароўчыне на падставе мясцовых традыцый вырабляюцца лапці, традыцыйныя абрадавыя лялькі, слава пра якія ўжо выйшла за межы раёна... Калі не браць пад увагу эканамічны складнік дзей-

Сельскі клуб аграгарадка “Цёмны Лес”.

Дэталі да агульнай карціны

Апякунскі савет для “Забавы” і не толькі

Цягам амаль шасці гадоў пры Дрыбінскай дзіцячай школе мастацтваў дзейнічае апякунскі савет, створаны па ініцыятыве кіраўніцтва аддзела культуры. У савеце — бацькі дзяцей, што займаюцца на розных аддзяленнях ДШМ. За гады дзейнасці саветам сабрана больш за 30 мільёнаў рублёў.

калектываў установы. Адзін з іх — узорны аматарскі харэаграфічны калектыв “Забавы”, што за гады існавання паспеў стаць адным з самых папулярных ансамбляў Дрыбіншчыны.

Па словах начальніка аддзела культуры Іны Балаўнёвай, праблем у вышукванні сродкаў савет не адчувае. Сапраўды, хто з бацькоў адмовіцца падтрымаць матэрыяльна сваіх дзяцей, што выходзяць на сцэну ў дзясятках харэаграфічных нумароў, кожны з якіх патрабуе адметнага сцэнічнага строю?..

Грошы выкарыстаны на выраб сцэнічных касцюмаў для творчых

“Всялуха”, што бясплатна абслугоўвае раз у месяц, а то і часцей, 12 аддаленых вёсак, дзе нават па два жыхары засталася. Той дадатны прыклад, калі і пазабюджэтная скарбонка папаўняецца, і дабрачынныя акцыі ладзяцца...

Дзмітрый ПІМАШЭНКА:

— Лічу, што менавіта такая практыка і дадае аўтарытэту нашаму адзелу культуры.

Іна БАЛАЎНЁВА:

— Калі доўжыць гаворку пра пазабюджэтную перспектыву, дык не магу не падкрэсліць, што шапавальства — генеральны напрамак дзейнасці, своеасаблівы стрыжань, патра-

рыяле. Творчыя стасункі з іншымі абласцямі — рэгулярныя і выніковыя.

Яўген РАГІН:

— Я быў уражаны вашай камфартабельнай гасцініцай. У гарпасёлку з турыстычнай інфраструктурай усё як мае быць. А на сяле? Наколькі ведаю, у раёне не першы год дзейнічаюць агражасадзібы. Якія канкрэтныя творча-эканамічныя кантакты з імі наладжаны?

Дзмітрый ПІМАШЭНКА:

— У нас афіцыйна зарэгістравана 14 агражасадзіб. Ёсць раённы савет па развіцці агратурызму, старшынёй якога з’яўляюся я.

нец. Словам, экскурсія па вёсцы па замове любога турыста можа доўжыцца працягла час. Гэта з’яўляецца і атрымліваецца. Такім чынам, прыклады былі, ёсць і будуць. І маштабы падобнай дзейнасці штотдня павялічваюцца. Прынамсі, для гэтага і заняліся распрацоўкай канцэпцыі папулярызацыі шапавальства.

Дзмітрый ПІМАШЭНКА:

— Калі атрымаем фінансаванне на рэалізацыю шапавальскага праекта, калі створым адпаведную базу і турыстычную інфраструктуру, я буду ставіць перад аддзелам культуры канкрэтную задачу: нястомна і сістэмна зарабляць грошы і паступова, але мэтанакіравана выходзіць на самаакупнасць...

Яўген РАГІН:

— А не баіцеся, што прыватная турфірма, якая вас прафінансуе, большую частку будучага “шапавальскага” прыбытку пакіне за сабой?

Дзмітрый ПІМАШЭНКА:

— Пастараемся, каб гэта была ўзаемакарысная справа, заснаваная на прынцыпах менавіта дзелавага дзяржаўна-прыватнага партнёрства.

Іна БАЛАЎНЁВА:

— На мой погляд, мы за апошнія гады многае зрабілі ў кірунку іміджавай брэндаўтваральнасці раёна. І здаваць пазіцыі не збіраемся.

Яўген РАГІН:

— Яшчэ адзін ваш “дамарослы” крэатыў — лапцепляценне. Валёнкі — абутак зімовы, лапці — летні. Усё ж: як збіраецца Еўропу абуваць?

Старшыня Дрыбінскага райвыканкама Пётр Панасюга (у цэнтры), намеснік старшыні райвыканкама па сацыяльных пытаннях Дзмітрый Пімашэнка і начальнік мясцовага аддзела культуры Іна Балаўнёва.

Райвыканкамаўская “лятучка” з “К”

па web-адрасе

баваннем якога павінны падпарадкоўвацца іншыя ўстановы, што ўваходзяць у наш турмаршрут. Да прыкладу, ужо сёння СДК у Кароўчыне прапануюць за плату навучанне бытавым танцам, удзел у “шапавальскай” гульні праграме. Пра магчымасці ж Кароўчынскага РДР вы ўжо ведаеце.

Яўген РАГІН:

— Чаму іншыя “не дацягваюць” да гэтага ж крэатыўнага ўзроўню? Мо справа ў тым, што няма ў раёне метадычнага цэнтры, а толькі аддзел пры Раённым цэнтры культуры?

Іна БАЛАЎНЁВА:

— Шэсць метадыстаў, на мой погляд, якасна спраўляюцца з метадычным забеспячэннем і гарпасёлка, і сяла.

Дзмітрый ПІМАШЭНКА:

— Навучанне спецыялістаў сферы культуры праводзіцца штотомсяці. Метадычныя дні пастаянна ладзяцца і ў ЦБС, і ў Цэнтралізаванай клубнай сістэме.

Яўген РАГІН:

— А сацыялагічныя даследаванні, маніторынгі рабілі, каб высветліць, ці задаволены якасцю мерапрыемстваў вашы спажыўцы культуры?

Іна БАЛАЎНЁВА:

— Рабілі апытанні жыхароў пасля нашых мерапрыемстваў.

Яўген РАГІН:

— Вам пашанцавала, што ў Магілёве дзейнічае магутны па творчых магчымасцях абласны метацэнтр. Прынамсі, недахопу ў прафесійнай метадычнай падтрымцы ў вас быць не павінна...

Іна БАЛАЎНЁВА:

— Так, усе метадычныя распрацоўкі заснаваны на мясцовым матэ-

Яўген РАГІН:

— Дзмітрый Леанідавіч, як аддзел культуры тут павінен супрацоўнічаць з прыватнікамі? Мы шмат пра гэта кажам цягам апошніх гадоў, а ці багата маем канкрэтных пераканаўчых прыкладаў?

Дзмітрый ПІМАШЭНКА:

— Гэта, па сутнасці, адзіны блок паслуг для турыста.

Іна БАЛАЎНЁВА:

— Лічу, мы можам і павінны зацікавіць турыста. Да прыкладу, — мастацка-прамысловымі адметнасцямі аграгарадка “Кароўчына”. Маю на ўвазе і лапці, і ляльку, і бытавы та-

Дзмітрый ПІМАШЭНКА:

— Сядзець на месцы і, як у нас кажуць, бібікі біць не выпадае. Валёнкі, лапці, лялька — чарговай прыступкай для іх прасоўвання стала свята “Дрыбінскія таржкі”, яшчэ адна прыступка — канцэпцыя праекта “У госці да дрыбінскіх шапавалаў”. Урэшце, расіяне ўжо ў чэргі выстройваюцца па нашы валёнкі. А “раскруцімся”, дык і Еўропа па-за ўвагай не застаецца.

Яўген РАГІН,

наш спецыяльны карэспандэнт. Мінск — Дрыбінскі раён — Мінск Фота аўтара

Дэталі да агульнай карціны

Што ратуе ад хвароб?

Музей традыцыйнай славянскай лялькі існуе ў вёсцы Стрэнькі Рагачоўскага раёна. Падобная структура ствараецца і ў Дрыбінскім раённым доме рамёстваў, што месціцца ў аграгарадку “Кароўчына”.

Кіраўнік установы Ларыса Заклікоўская пачынае справу ледзь не з нуля: наладжвае стасункі з Рагачоўскай, ладзіць экспедыцыі па Дрыбіншчыне, размаўляе з бабулямі, узаўняе выгляд самых розных абрадавых лялек, якія ўжо пачалі карыстацца немалым попытам у турыстаў.

Гэтым жа шляхам Ларыса Сямёнаўна вышуквала асабістую творчую “нішу” і ў лапцепляценні. Цяпер у калекцыі РДР — дзясяткі разнавіднасцей гэтага старадаўняга абутку, які поруч з валёнкамі становіцца для раёна брэндаўтваральным.

Дырэктар Раённага дома рамёстваў Ларыса Заклікоўская з абрадавай лялькай.

Зрэшты, і валёнкі, і лапці — абутак не проста зручны і “экалагічны”, ён яшчэ, як сцвярджаюць спецыялісты, і ад шматлікіх хвароб ратуе. Так што турыстычны попыт тут проста гарантаны.

На людным месцы

Калінкавічына: рэцэпт пазабюджэту

Новы статус “Вясёлых аўцюкоўцаў”

“К” пісала ў чэрвені пра сістэмнасць падыходаў аддзела культуры Калінкавіцкага райвыканкама да наладжвання пазабюджэтнай дзейнасці. У прыватнасці, значна павялічылася колькасць заявак ад арганізацый і прадпрыемстваў раёна на аддзелаўскія платныя карпаратыўныя канцэрты.

Па меркаванні кіраўніцтва Калінкавіччыны, дадзеная дынаміка тлумачыцца найперш тым, што апошнім часам значна павысілася выканальнасць майстэрства самадзейных калектываў і выканаўцаў. Больш прафесіяналізму — больш ініцыятывы. Метадыст па фальклору і мастацкі кіраўнік тэатра гумару “Вясёлыя аўцюкоўцы” Ніна Лешчанка пераканана, што змястоўнасць, яркасць, самабытнасць канцэрта ці тэатралізацыі — гарантыя яго камерцыйнага поспеху.

Андрэй СТАРЖЫНСКІ

Полаччына: адрас міласэрнасці

Дапаможам сябру!

Цудоўных творчых асоб, што ўраджаюць самабытнасцю і непаўторнасцю, на Полаччыне шмат. Такая і Ірына Гарбунова — кіраўнік народнага ансамбля народнай песні “Заманіха” Полацкага РДК.

Яна скончыла Наваполацкі музычны каледж. “Заманіхай” кіруе з 2000 года. Таленавітая выканаўца, выдатная вакалістка, мэтанакіраваны кіраўнік. А яшчэ — творца: у рэпертуар калектыву ўключаны яе асабістыя сачыненні... Ансамбль — лаўрэат Міжнароднага фестывалю “Звіняць цымбалы і гармонік”, удзельнік абласнога свята “Браслаўскія зарніцы”, рэспубліканскіх “Дажынак”... “Заманіха” выступала ва Украіне, Польшчы, Расіі, Латвіі. Таму не дзіва, што Ірына Віктараўна — чалавек года Віцебшчыны, лепшы клубны работнік вобласці. І ўсё гэта — за дзесяць гадоў існавання ансамбля...

Здарылася бяды: да Ірыны прыйшла хвароба. Ірына — вельмі моцны духам чалавек. Але, на жаль, адной сі-

лай духу дапамагчы не атрымліваецца. 28 верасня ў Полацкім РДК адбыўся дабрачынны канцэрт з удзелам лепшых калектываў раёна “Не застацеся абыякавымі”. Усе сабраныя сродкі накіраваны на лячэнне Ірыны Гарбуновай. Нумары рахункаў, на якія можна накіраваць грошы для лячэння Ірыны Віктараўны, а таксама нашы кантакты знаходзяцца ў рэдакцыі.

Наталля ДЗЭМІНА, дырэктар Полацкага РДК

Лідчына: хутар з “рызыначкай”

Аўтэнттыка для турыстаў

На хутары Збляны, што на Лідчыне, цягам доўгага часу працуюць аўтэнттычны фальклорны калектыв.

Аўтэнттычны калектыв са Зблянаў.

Хутар Збляны — невялікае паселішча, якому не так даўно споўнілася сто гадоў. Тут пражывае каля двух дзясяткаў чалавек, і амаль кожны — адданы музыцы і танцам.

Аўтэнттычны калектыв створаны намаганнямі загадчыка Прырэцкага сельскага клуба Галіны Едкі, у зону абслугоўвання якога ўваходзіць таксама і хутар Збляны. У складзе калектыву на сёння — Рэгіна Лаўнік, Клаўдзія Лакцевіч, Міхаіл Кельнік, Марыя Урбановіч, Станіслава Паповіч, Ганна Майніч і Кацярына Калашнікава.

Ансамбль застаецца запатрабаваны ў жыхароў раёна і вобласці: пастаянна ўдзельнічае ў раённых мерапры-

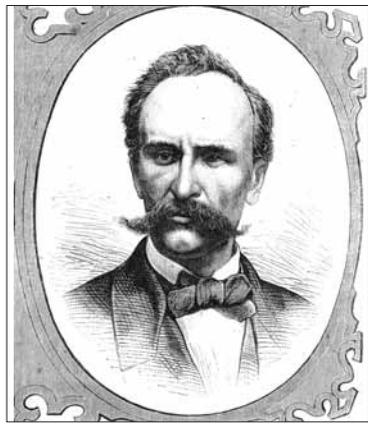
емствах, дэманструе сваё майстэрства на абласных фестывалях фальклору, а таксама займае гонар прадстаўляць Лідчыну на леташніх рэспубліканскіх “Дажынаках”.

Па словах начальніка аддзела культуры райвыканкама Уладзіміра Самсонава, магчыма, у хуткім часе на базе хутара Збляны паўстане агражасадзіба, і аўтэнттычны калектыв паселішча, натуральна, будзе задзейнічаны пры абслугоўванні турыстаў.

Юрась ГАРЧАК

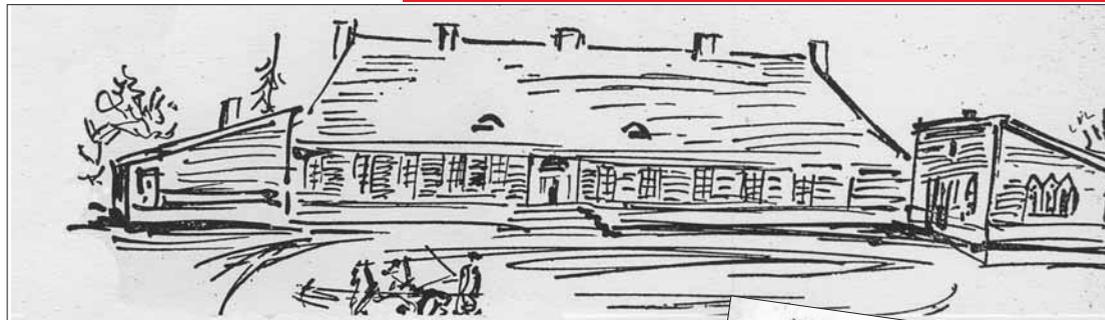
У гісторыі беларускай культуры ёсць нямала імёнаў выбітных дзеячаў — паэтаў, пісьменнікаў, асветнікаў, мастакоў, музыкаў, — якія складаюць славу і гонар нацыі. Сярод іх адно з самых ганаровых месцаў па праве належыць скрыпачу і кампазітару Міхаілу Ельскаму (180-годдзе з дня нараджэння яго будзе сёлета шырока адзначацца). Ён — яшчэ адзін прадстаўнік славянскай фаміліі, пра якую "К" неаднаразова пісала апошнім часам.

Было з хваробай бацькі. Надаючы дастатковую колькасць часу жыццю маёнтка, Ельскі ніколі не забываўся на музыку. У лютым 1861 г. М.Ельскі разам са сваім братам Іосіфам выправіўся ў першае артыстычнае падарожжа за мяжу. Галоўнымі мэтамі яго паездкі былі Германія і Францыя, але па дарозе меліся быць працяглыя прыпынкі ў Варшаве, Кракаве

Жыгімонт з Дудзічаў

Ад "гульні ў скрыпачку" да рэйнскага трыумфу

Двор сям'і Ельскіх у Дудзічах.

Пры ўсіх плюсах навучання, у гэтай нямецкай гімназіі быў адзін сур'ёзны мінус. Яна размяшчалася досыць далёка ад Дудзічаў, і працяглае знаходжанне ўдалечыні ад бацькоў не спрыяла захаванню душэўнага камфорту юнака. А таму летам 1847 г., пад час правядзення канікулаў у Дудзічах, было прынята рашэнне перавесці Міхаіла ў Мінскую гімназію.

Перыяд навучання ў Мінску быў непрацяглым. Галоўным, чым запомніліся гады ў мінскай гімназіі, стала тое, што з гэтага часу пачалася вучоба Міхаіла ў таленавітага педагога, скрыпача і кампазітара Канстанціна Кжыжановіча — адной з найбольш яркіх фігур у музычным свеце Мінска таго часу. Ён з самага пачатку зразумеў, што Міхаіл валодае выдатным талентам, і для яго ўдасканалення неабходны педагог больш высокага ўзроўню, чым ён сам...

Неўзабаве Ельскі паступае ў Віленскі дваранскі інстытут. У той перыяд у гэтай навучальнай установе побач з вопытнымі выкладчыкамі асноўных гімназічных дысцыплін працавалі такія выдатныя асобы, як жывапісец Канут Русецкі, спявак Ахілес Банольдзі, паэт Антон Адынец, гісторык Аляксандр Здановіч. Не менш яркім быў і вучнёўскі склад інстытута. Пасля яго заканчэння Ельскі па патрабаванні бацькі паступае на юрыдычны факультэт Кіеўскага ўніверсітэта.

Асноўны скрыпачнага рэпертуару Міхаіла ў той перыяд складалі класічныя творы. Але разам з імі амаль ва ўсіх канцэртах гучалі і ягоныя ўласныя работы. Кіеўскай публіцы і асабліва — універсітэцкім сябрам Ельскага шчыра падабалася яго творчасць. Менавіта па іх парадзе ён упершыню задумаўся пра выданне сваіх твораў. Да ранніх опусаў, складзеных у Мінску і Вільні, ён далучыў колькі п'ес, напісаных у Кіеве, і выправіўся на пошукі выдаўца. І ўжо ў 1852 годзе ў Кіеве выйшлі ў свет "Скрыпачныя мініяцюры".

Дакладная дата вяртання Міхаіла з Кіева ў Дудзічы пакуль невядомая. Хутчэй за ўсё, гэта адбылося ў 1854-м і звязана

з Уроцлавам. Цікава, што апошні горад у гэтым падарожжы Міхаіла займаў асаблівае месца. Перш за ўсё таму, што тут задоўга да прыезду мінскага скрыпача быў анансаваны яго канцэрт, прызначаны на 11 сакавіка 1861-га. Ельскі сур'ёзна рыхтаваўся да гэтага выступлення: для яго было надзвычай важна "абкатаць" сваю канцэртную праграму ў прысутнасці кваліфікаваных слухачоў, ці, як тады казалі, "знаўцаў музыкі".

Канцэрт ва Уроцлаве прайшоў з вялікім поспехам. Музыканы крытык К.Залеўскі назваў выступленне М.Ельскага "прыемным сюрпрызам", падкрэсліўшы, што "...спадар Ельскі, сярод іншых твораў, выконваў і свае, з якіх, у прыватнасці, Sonata quasi una Fantasia адзначана выдатным талентам кампазітара..."

З Уроцлава Ельскі накіраваўся ў Дрэздэн, дзе ён і да таго ўжо неаднойчы быў, у тым ліку і ў той час, калі браў урокі ў знакамітага польскага скрыпача Караля Ліпінскага. Гэтым разам шмат карысці і творчага задавальнення беларускі скрыпач атрымаў ад зносін з лепшымі музыкантамі Дрэздэнскай прыватнай оперы — скрыпачом Францам Антонам Шубертам і віяланчэлістам Фрыдрыхам Грўцмахерам. Пераправіўшыся праз Рэйн, Міхаіл неўзабаве апынуўся ў Страсбургу, але затрымаўся там ненадоўга, і практычна адразу ж выправіўся ў Парыж. А вярнуўшыся ў Дудзічы, Ельскі першым чынам узяўся за літаратурнае афармленне сваіх падарожных нататак, і ў чэрвені 1861 г. на старонках варшаўскага штотыднёвіка "Ruch Muzyczny" з'явілася першая частка ягоных "Успамінаў з падарожжа".

Важнымі падзеямі ў артыстычнай біяграфіі М.Ельскага сталі яго гастролі 1862-га ў Кракаве. У навуковых выданнях паведамляецца пра некалькі ягоных выступленняў, аднак дакладныя звесткі маюцца толькі пра два канцэрты: у Саксонскай зале Каралеўскага замка і канцэртнай зале Кракаўскага тэхнічнага інстытута.

У сувязі з гэтым цікавае меркаванне вядомага польскага музыказнаўцы і гісторыка скрыпачнага мастацтва Юзефа Рэйса. У сваёй брашуры "Музыка ў Кракаве ў XIX стагоддзі" ён падрабязна піша пра польскіх скрыпачоў, якія выступалі ў горадзе цягам стагоддзя, падкрэсліваючы, што "...было сярод іх шмат выдатных". Да выбітных выканаўцаў Ю.Рэйс аднёс Апалінарыя Концкага, Ісідара Лотэ, Густава Фрымана, Міхаіла Ельскага, Станіслава Табароўскага, Уладзіслава Горскага і Станіслава Барцэвіча.

Вядома, што Міхаіл быў нястомным збіральнікам і знаўцам беларускага фальклору. Дарэчы, пра збіральніцкую дзейнасць М.Ельскага ў сваіх публікацыях неаднаразова пісаў вядомы пісьменнік Баласлаў Прус. У прыватнасці, у сваім артыкуле "Музычныя адкрыцці спадара Ельскага пад Тыкоціне" ён паведамляў, што музыканту з Дудзічаў пашчасціла запісаць на Падляшшы вялікую колькасць унікальных мелодый, многія з якіх да гэтага часу

былі невядомыя, нават у фундаментальных шматтомных працах Аскара Кольберга ні адна з іх не значылася. У сувязі з гэтым Б.Прус не без падастаў задаваўся пытаннем: "Чым жа займаецца наша Музыка таварыства, чым займаюцца нашы даследчыкі, настаўнікі і аматары музыкі", калі "...пад адным Тыкоцінам заезджы гошць знаходзіць цэлыя скарбы мелодый?"

На жаль, большасць фальклорных запісаў М.Ельскага не дайшла да нашага часу. Захавалася толькі адна яго праца — "Музыка і танцы беларусаў Міншчыны (Танцы народа Мінскай губерні)", арыгінал якой знаходзіцца ў рукапісным адзеле бібліятэкі Варшаўскага ўніверсітэта.

Развітая мастацкая інтуіцыя, шырокія веды, знаёмства з музычным жыццём Еўропы, блізкасць да мастацкіх колаў буйных еўрапейскіх культурных цэнтраў, нарэшце, нягасная на працягу многіх гадоў любоў да мастацтва дазволілі скрыпачу з Дудзічаў стаць адной з першых знакавых фігур у гісторыі айчыннага музыказнаўства. Таксама Міхаіл Ельскі з'яўляецца аўтарам амаль ста музычных твораў. Сярод іх — два Скрыпачныя канцэрты, бліскучая Фантазія на арыгінальныя тэмы, Фантазія на тэмы польскіх народных мелодый, Сана-фантазія, Фантазія "Вясна", канцэртныя мазуркі, "Успамін пра Вільню", "Танец духаў" і велізарная колькасць скрыпачных і фартэп'янных мініячюр.

...На жаль, пасля святкавання 50-годдзя творчай дзейнасці майстра, юбілейныя ўрачыстасці з нагоды якога прайшлі ў Дудзічах, стан здароўя кампазітара імкліва пагаршаўся. Напрыканцы студзеня 1904-га Міхаіл Ельскі пайшоў з жыцця. Пахаваны ён быў у фамільнай капліцы Уняхоўскіх у Русінавічах.

Аляксандр КАПІЛАЎ,
кандыдат мастацтвазнаўства

Прыбытак для скансена

Фота Надзеі ІЗУНІЧЭВІЧ

Сёння Беларускі дзяржаўны музей народнай архітэктуры і побыту адзначае Дзень настаўніка.

У праграме — цікавыя майстар-класы, гульні, продаж сувеніраў, а таксама канцэртная праграма з удзелам Тэатра цыганскай песні і танца "Карункі" ды многае іншае.

Аўсяго з пачатку гэтага года, як распавяла "К" дырэктар установы Святлана Лакотка, на тэрыторыі беларускага скансена

Беларусы Малдовы распачалі актыўную працу пасля летняга адпачынку. У Кішынёве адкрыла свае дзверы нядзельная школа, дзе нашы землякі вывучаюць гісторыю і культуру этнічнай радзімы, беларускую мову.

Навіны беларусаў свету

Інтэрактыўная школа

Заняткі, дзякуючы падтрымцы з боку Дэпартаменту міжэтнічных адносін Малдовы, будуць праходзіць у памяшканні бюро ведамства раз на два тыдні па дзве лекцыйныя гадзіны. Узроставы цэнз для наведвання школы

адсутнічае — нават дарослыя, што прыводзяць сюды дзетак, з вялікім задавальненнем далучаюцца да навучання.

Асаблівую ўвагу падтрымцы заняткаў у нядзельнай школе надае Пасольства Рэспублікі Беларусь у Рэспубліцы Малдова і асабіста консул Валерый Сысоеў. Таму і наш першы ўрок адбыўся на тэрыторыі консульства ва ўтульнай хатняй абстаноўцы. На ім дзеці даведваліся пра вытокі беларускага пісьменства і друку, а таксама пра гісторыю Мінска.

У Музеі гісторыі горада Мінска працуе выстаўка фатаграфій скульптур Руслана Сяргеява пад назвай "Дызайн ландшафтных настраёў".

Гаўдзі і анёлы

Урадженец Мінска, ён з 1992 г. жыве і працуе ў Іерусаліме, дзе адкрыў студыю ландшафтнай скульптуры. Сяргеёў — аўтар некалькіх тэматычных скульптурных паркаў, дзе арганічна спалучаюцца гукавыя, колеравыя і светлавыя эфекты: Парку гукаў, Парку навукі, Парку адчуванняў, Парку Анёлаў... Рознакаляровыя скульптуры (з металу, бетону, смальты) арганічна ўпісваюцца ў гарадскі парк ці прамысловую зону, гарманічна дапаўняюць ландшафт альбо рамантызуюць урбаністычны пейзаж.

Сёння больш за 80 буйнамаштабных твораў Р.Сяргеява ўпрыгожваюць парк, музей, галерэі і прыватныя калекцыі ЗША, Англіі, Германіі, Ізраіля, а яго кампазіцыя

прайшло некалькі дзясяткаў мерапрыемстваў, і ўсе яны карысталіся нязменным поптам у наведвальнікаў.

— У асноўным нашы акцыі звязаны з календарна-абрадавымі святамі, — значыла Святлана Лакотка, — такімі, як Калядкі, Шчадрэц, Маспенка, Гуканне вясны і многія іншыя. Таксама ладзім масавыя мерапрыемствы, скіраваныя, у першую чаргу, на маладзёжную аўдыторыю: "Кахаем па-беларуску", "Развітанне са школай", улетку ў музеі ўпершыню прайшоў "Канцэрт класічнай музыкі пад адкрытым небам", які плануем праводзіць штогод...

Усе новыя маркетынгавыя хады, па словах кіраўніцтва ўстановы, ужо займелі свой плён: кожнае масавае мерапрыемства ў беларускім скансене наведвае ад 600 да 2000 чалавек. Таму і план платных паслуг, які даведзены ўстанове, цяпер выконваецца з апераджэннем графіка. Так, па стане на 1 верасня бягучага года, музейшычыкі зарабілі на аказанні культурных паслуг прыкладна 230 мільёнаў рублёў. Гэтыя грошы пойдучы на аплату камунальных паслуг, работы па рэстаўрацыі аб'ектаў гісторыка-культурнай спадчыны, на заробак супрацоўнікаў, якія працуюць за кошт пазабюджэту...

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

Несумненна, яшчэ трэба ўдасканальваць тэорыю і метадыку выкладання ў нядзельнай школе. Але ўжо і сёння можна сказаць, што навучанне не будзе сумным. Першая частка ўрока грунтуецца на тэрытычных звестках пра канкрэтны гістарычны перыяд, падзеі, знакавых асоб, а другая — інтэрактыўная. Мяркуем на базе класа стварыць і дзіцяча-маладзёжны творчы калектыў.

Многія беларусы Малдовы мараць пра тое, каб іх дзеці ці ўнукі вярнуліся на этнічную радзіму. Моладзь жа асабліва зацікаўлена пытаннем паступлення ў ВНУ Беларусі, паколькі якасць айчынай адукацыі цэніцца за мяжой. Таму, вядома ж, мэта нядзельнай школы — абудзіць кар'єрныя імпульсы беларускага ў новым пакаленні нашых суайчыннікаў у Малдовы.

Ганна МАЗУР
Кішынёў

На здымку: на першым ўроку нядзельнай школы.

"Іерусалімскі леў" устаноўлена ў Этнаграфічным музеі Санкт-Пецярбурга.

Сам Сяргеёў кажа, што не прэтэндуе на лаўры вялікага іспанскага архітэктара Антонія Гаўдзі, але аднойчы ўбачыў у скульптура майстра — бетонны кракадзіл, які быў пакрыты керамічнай каляровай пліткай, — скарыла яго і дала ключ да поспеху.

Выстаўка арганізавана Ізраільскім культурным цэнтрам пры Пасольстве Дзяржавы Ізраіль у Рэспубліцы Беларусь.

Чалавек унікальнай эрудыцыі і ўнутранай культуры, знаўца і выдатны інтэрпрэтар класічнай спадчыны, Іван Уладзіслававіч Жалтоўскі займае асаблівае месца сярод рускіх і савецкіх архітэктараў XX ст. І не толькі таму, што гэтае імя асацыіруецца з такім мастацкім уяўленнем, як “неакласіка”, дакладней, “сталінская неакласіка”, хаця гэта, на мой погляд, не зусім правільна. Бо яшчэ “да Сталіна” І.Жалтоўскі здабыў сабе славу архітэктара, і не падобнага ні на каго. Ды і акадэмікам Імператарскай Санкт-Пецярбургскай акадэміі мастацтваў ён стаў за восем гадоў да Кастрычніцкай рэвалюцыі.

праект даходнага дома. Пазней гэты будынак быў узведзены на грошы прамыслоўца А.Сіпагіна. А потым Жалтоўскі стаў усё часцей атрымліваць добрыя, хаця і не вельмі, практычныя заказы. Малады архітэктар займаўся і іншымі справамі: сачыў за ходам правядзення будаўнічых ды аддзелачных работ і нават, нягледзячы на малады ўзрост, кіраваў перабудовай інтэр’ера палаца графа Юсупава.

На апошнім курсе акадэміі Жалтоўскага запрасілі на працу ў архітэктурны аддзел Міністэрства шляхоў зносін, дзе юнак праектуе чыгуначныя станцыі і іншыя вытворчыя аб’екты. У 1895 г. Жалтоўскі атрымаў адразу дзве ўзнагароды: Першую прэмію — за праект помніка архітэктару К.Тону — і залаты медаль французскай (!) Акадэміі архітэктуры — за праект помніка заснавальніку гемапэатыі А.Ганеману.

Словам, з’явіліся грошы ў кішэні студэнта, і цяпер можна было пападарожнічаць па белым свеце. Летам, канешне ж, у

доме свайго сябра скульптара Мікалая Андрэева. І вось гэты Андрэеў, будучы аўтар помніка М.Гогалю ў Маскве, наступным днём пайшоў да кіраўніцтва Строганаўскага мастацка-прамысловага вучылішча і сказаў, што лепшую кандыдатуру на пасаду кіраўніка класа архітэктурнага малявання вучылішчу не знайсці. Так Іван Жалтоўскі атабарыўся ў Маскве — назаўсёды, гэта значыць, амаль на 60 гадоў, не лічачы трохгадовага прабывання ў Італіі ў 1920-я. І апошні прытук ён знайшоў таксама ў Маскве, на Новадзвявочых могілках...

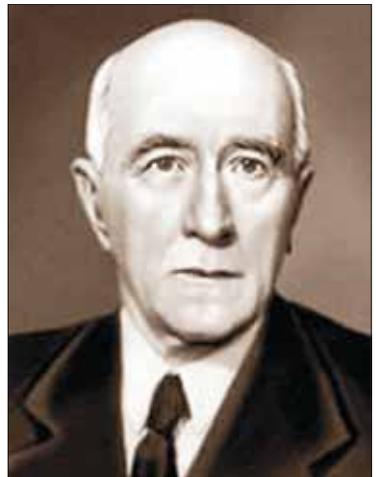
Першы буйны маскоўскі заказ на праектаванне будынка Скакаваго таварыства Жалтоўскі атрымаў у 1901 годзе (наколькі я ведаю, гэтую пабудову давялі да ладу толькі ў 1951-м). Удзельнічае ён і ў праектаванні гатэля “Метраполь”, які, праўда, згарэў яшчэ да адкрыцця. Потым архітэктар будзе для гандлёвага прадпрыемства Іаўрылы Тарасава сядзібу на вуліцы Спі-

камендую Вам ці не самага выдатнага рускага архітэктара, які набыў усерасійскае і еўрапейскае імя, — грамадзяніна Жалтоўскага. Акрамя свайго вялікага мастацкага таленту і выдатных ведаў, ён вылучаецца яшчэ і глыбокай лаяльнасцю ў стаўленні да Савецкай улады”. Правадыр рэвалюцыі на гэты ліст адразаваў вельмі пазітыўна і хутка прыняў Жалтоўскага ў Крамлі. З таго часу абодва архітэктары — “рэвалюцыі” і “будаўніцтва” — сустракаліся неаднойчы...

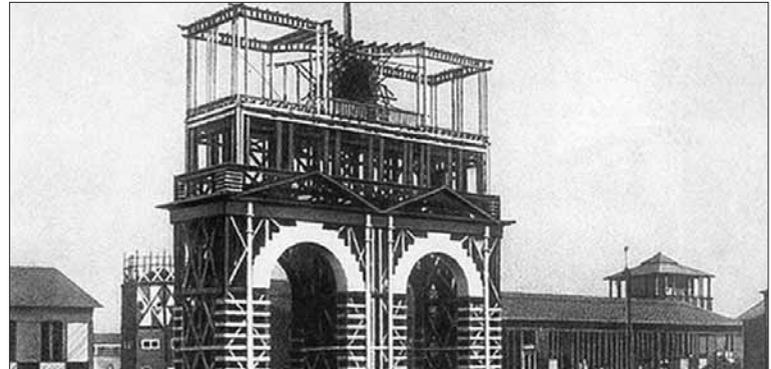
Уражвае актыўнасць Жалтоўскага ў гады Грамадзянскай вайны і пасля яе заканчэння. Ён узначальвае архітэктурны паддзел Наркамата асветы, кіруе архітэктурна-планіровачнай майстэрняй, аднаўленнем фундаменту Вялікага тэатра, працуе прафесарам Дзяржаўных свабодных мастацкіх майстэрняў. Выкладчык ён быў выдатны. Ягонья вучні ўзгадваюць: “Выхоўваючы архітэктараў, Жалтоўскі пастаянна ўсяляе ў іх думку аб тым, што архітэктар — гэта не папяровая фарматвор-

ры”. Аднак пра мэты гэтай паездкі амаль нічога не вядома. Магчыма, Жалтоўскі жадаў з’ехаць назаўсёды, як гэта здарылася з Шаліяпіным, Грыгор’евым, Фешыным, а аформленая “камандзіроўка” дазваляла легальна выехаць з СССР і не спавіваць канчаткова масты ў выпадку змянення палітычнай сітуацыі. На гэтую думку наводзіць наступны факт. Перад ад’ездам Жалтоўскі з’яўляўся сапраўдным членам Расійскай акадэміі мастацкіх навук (РАМН) і кіраўніком яе архітэктурнай секцыі. А калі ў снежні 1926 г. вярнуўся ў Маскву, то быў зацверджаны... членам-карэспандэнтам гэтай акадэміі. Значыць, перад ад’ездам у Італію ён быў выключаны з ліку акадэмікаў ці выйшаў з іх шэрагу сам. Магчыма, гэты ад’езд быў звязаны з прафесійным канфліктам на пачатку 20-х паміж “неакласікам” Жалтоўскім і прадстаўнікамі “новай архітэктуры”, у выніку якога пераможцамі часова аказаліся “рэвалюцыянеры”. Бо пасля ад’езду Жалтоўскага склад архітэктурнай падсекцыі акадэміі прыныцова змяніўся. Сапраўднымі яе членамі сталі якраз прадстаўнікі “левай” архітэктуры, будучыя канструктывісты Л.Веснік, М.Гінзбург, К.Мельнікаў, А.Пастэрнак — заўзятыя праціўнікі “класіка эклектызму” Жалтоўскага.

Дык што ж рабіў Іван Уладзіслававіч тры гады ў Італіі? Займаўся абмерамі рэнесансных збудаванняў, штосьці маляваў, вывучаў у бібліятэках і архівах рукапісы Паладыя і перакладаў іх: ён вельмі добра ведаў італьянскую мову. А як з практыкай? Дзесьці згадваецца, што ў Італіі Жал-

Іван Жалтоўскі.

Драўлянае збудаванне галоўнага ўвахода І Усерасійскай сельскагаспадарчай выстаўкі ў Маскве. 1923 г.

Неарэнесанс, народжаны ў Пінску

Іван Жалтоўскі і ягоная “любоў на ўсё жыццё”

Дом на Махавой вуліцы ў Маскве.

дні канікул. Спачатку Жалтоўскі махнуў на рускую Поўнач, бліжэй да Пецярбурга, потым — трохкі падыехаў свежым паветрам Германіі і Англіі. Разам з сябрам Ігнаціем Нівінскім дабраўся і да Італіі. Тут ён па вушы ўлюбіўся... у гэтую краіну, дакладней, у яе архітэктару, а яшчэ дакладней — у шэдэўры Паладыя, геніяльнага наватара Позняга Рэнесанса. Гэтую любоў Жалтоўскі пранёс праз усё сваё жыццё. І за яе пазней ён неаднойчы атрымліваў “наганяні” ад сваіх праціўнікаў, якія абвінавачвалі яго ў імітацыі архітэктуры італьянца.

У 1897 г. за дыпломны праект-эскіз даходнага дома Іван атрымаў сярэбраны медаль і званне архітэктара-мастака. Здавалася б, Пецярбург гатовы прыняць яго ветліва, сардэчна, радасна: такія таленавітыя выпускнікі Акадэміі “на дарозе не ваялюцца”. Але чамусьці месца на берагах Нявы яму не знайшлося, і творца, каб утрымліваць сям’ю, пагадзіўся заняць месца гарадскога архітэктара ў Іркуцку. Па дарозе спыніўся ў Маскве ў

рыдонаўка ў форме “Палаца Цьенэ” Паладыя з г. Вінчэнца (цяпер там — Інстытут Афрыкі).

І пайшло-паехала... У 1909 г. Іван Уладзіслававіч за бліскачае выкананне ідэй класічнай спадчыны ў сучаснай архітэктуры атрымлівае званне акадэміка. І праектуе, праектуе, праектуе, не спыняючыся ні на адзін дзень: будынкi ў Маскве і Падмаскоўі, удзел у стварэнні Музея прыгожых мастацтваў, для якога робіць чарчэж параднай лэсвіцы, што вядзе да стылабата (пярэдняй каланады), і шмат чаго іншага. У той жа час выкладае ў Строганаўцы, дзе арганізуе школу-майстэрню, заснаваную, зноў жа, на стылістыцы італьянскай архітэктуры Рэнесанса.

І тут прыйшоў 1917 год. Рэвалюцыя. Іван Жалтоўскі прыняў яе без усякіх ваганняў і сумневаў, хаця палітыка як такая яго зусім не хвалявала. Добра ведаючы Жалтоўскага, наркам асветы А.Луначарскі 19 чэрвеня 1919-га напісаў Леніну ліст з Петраграда: “Дарагі Уладзімір Ільіч! Горача рэ-

часць, а мастацтва будаўніцтва. Ён патрабуе ад сваіх вучняў глыбокага пранікнення ва ўсе дэталі будаўнічай справы, рэкамендуе ім вивучаць... кладку фундаменту, каменячосныя, цясларскія, сталярныя, тынкавальныя і ляпныя работы”.

Але галоўнай усё ж застаецца практыка. Ён распрацоўвае праект перапланіроўкі Масквы і праект генеральнага плана і шэрагу павільёнаў І Усерасійскай сельскагаспадарчай і саматужна-прамысловай выстаўкі, якая адкрылася 19 жніўня 1923-га.

А на пачатку гэтага ж года, па парадзе Луначарскага, Жалтоўскі едзе ў працяглую творчую камандзіроўку ў Італію.

Наогул, “італьянскі перыяд” Жалтоўскага выклікае шмат пытанняў, на якія і сёння няма дакладных адказаў. Што ўсё ж гэта было: сапраўдная камандзіроўка ці спроба эміграцыі?

Так, фармальна ён “быў камандзіраваны Акадэмічным цэнтрам Наркамата асветы для навуковых работ па архітэктур-

тоўскі спраектаваў Савецкі павільён для Міланскай сельскагаспадарчай выстаўкі, але ніхто гэты праект не бачыў нават на фота ці на малюнку. І ўвогуле, “ці быў хлопчык”?

Затое ёсць іншы факт. Жалтоўскаму прапаноўвалі застацца ў Італіі ў якасці выкладчыка архітэктуры. Але ён адмовіўся, бо, нібыта, быў верны слову, якое ў 1921 г. даў Леніну ў час асабістай гутаркі. На пытанне правадыра: “Чаму, насуперак значнай частцы інтэлігенцыі, вы не эмігрыравалі?” — Жалтоўскі прызнаўся, што ён “вельмі далёкі ад палітыкі, і застаўся на радзіме па матывах не палітычных, а творчых”. Справа ў тым, працягваючы архітэктар, што на Захадзе панавалі канструктывізм, і, пры ўсёй павазе да Карбюзье, ён прыныцова не можа будаваць так, а для яго не будаваць — значыць не жыць. Ён упэўнены, што па-сапраўднаму тварыць можна толькі на роднай глебе, таму і не з’ехаў, верыў у шанц, што як архітэктар на сваёй зямлі яшчэ спатрэбіцца. Ці адбылася такая размова з Леніным, таксама дакладна не вядома: сведкаў няма.

Але, як бы там ні было, Жалтоўскі вярнуўся на радзіму. Мая версія такая. Савецкаму ўраду нейкімі намаганнямі і абяцаннямі добрых заказаў удалося выцягнуць архітэктара з Італіі, як гэта здарылася, скажам, з Горкім. І, магчыма, адным з такіх першых заказаў-прынад быў той самы дзіўны павільён СССР у Мілане. Адрозна пасля вяртання Жалтоўскі, сапраўды, атрымаў буйныя заказы на Дом Саветаў у Махачкале, будынак Дзяржаўнага банка ў Маскве і тэкстыльную фабрыку. У апошнім саўтатарам быў той самы Міхал Паруснікаў, адзін з будучых аўтараў праекта пасляваеннага адраджэння галоўнай магістралі Мінска і будынка Дзяржаўнага банка ў нашай сталіцы.

І ўсё ж пытанне застаецца: хто ж дакладна быў заступнікам, апекуном Жалтоўскага ў гэтыя гады?..

(Заканчэнне будзе.)
Барыс КРЭПАК

МУЗЕЙ *

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20. Тэл.: 227 45 62.

Экспазіцыі:

- Мастацтва Беларусі XII — XIX стст.
- Мастацтва Беларусі канца XIX — пач. XXI стст.
- Мастацтва Расіі XVIII — пачатку XX стст.
- Мастацтва краін Усходу XV — XX стст.
- Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст.
- Экспазіцыя жывапісу, скульптуры, графікі мастакоў 1940-х — 1980-х гг.
- Выстаўкі:
- Выстаўка **М.Чурленіса**.
- Выстаўка **Р.Вашкевіча "Музей"**.
- Выстаўка **"3 калекцыі выдавецтва "Віта Нова"**.

Філіялы Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь:

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА ПЕРШАЙ ПАЛОВЫ XIX ст."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а. Тэл.: 227 87 96.

- Пастаянная экспазіцыя.
- **"Цярноўнік крэсу"**.

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА ў в. Раўбічы

Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі р-н. Тэл.: 507 44 68.

- Выстаўка **"Таямніцы дрэва. Разьба па дрэве, чаканка"**.

МУЗЕЙ В.К. БЯЛЫНЦКАГА-БІРУЛІ ў г. МАГІЛЁВЕ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37. Тэл.: (8-0222) 22 48 87.

- Пастаянная экспазіцыя **"Культура 1-й пал. XIX ст."**.
- Выстаўка работ навучэнцаў Магілёўскай ДШМ.

МУЗЕЙ *

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. К.Маркса, 12. Тэл.: 227 43 22.

Экспазіцыі:

■ Мастацтва ў гарадской культуры XIX — пачатку XX стст."

- **"Старажытная Беларусь"**.
- **"Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы"**.
- **"3 крыніцы адвечнай прыгажосці"**.
- **"Водбліскі ваеннай славы"** (еўрапейская зброя і вайсковае абмундзіраванне XIX — 1-й пал. XX стст.).

Выстаўкі:

- **"Экспануецца ўпершыню"**.
- Асветніцка-забаўляльны праект **"Вялікія муміі Егіпта"**.
- **"Сучаснае кітайскае мастацтва валакна"**.
- Выстаўка Віктара Нямцова **"Млыны Беларусі"**.
- Выстаўка З.Хамянтаўскай **"Паміж кадраў. Фатаграфіі"**.

■ Тэатралізаваная экскурсія паводле казак Якуба Коласа.

■ Выстаўка "За навуку".

г. Мінск, вул. Янкі Купалы, 4. Тэл.: 227 78 66.

■ Пастаянная экспазіцыя "Жыццё і творчасць Янкі Купалы".

- Цыкл музейна-педагагічных заняткаў з элементамі тэатралізацыі **"Дзядзька Янка, добры дзень!"** для дзяцей малодшага школьнага ўзросту і сямейнага наведвальніка.
- Інтэрактыўная гульня **"У пошуках Папаарац-кветкі"** для ўсіх катэгорый наведвальнікаў.

(сумесна з Беларускім дзяржаўным тэатрам лялек).

■ БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 25а. Тэл.: 226 03 98.

Экспазіцыі:

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстаўкі:
- **"Пераможцы"**.
- **"Вітражы партызанскай мудрасці і кемлівасці"**.
- **"Абаронцам Айчыны"**.

■ ГОМЕЛЬСКІ ПАЛАЦАВА-ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ

г. Гомель, пл. Леніна, 4. Тэл.: (8-0232)

("Дамавая царква", паўночны рызаліт палаца).

■ "Загадкавыя фантазіі мора" (грот палаца).

- Экспазіцыя, прысвечаная дзяржаўнаму дзеячу СССР А.Грамыку.
- **"Чырвоная гасцеўня"**.
- **"Зала ўрачыстых прыёмаў"**.
- Экспазіцыя адкрытага захавання археалагічнай калекцыі музея (цокальны паверх паўднёвай галерэі).

Вежа палаца Румянцавых і Паскевічаў

Экспазіцыя

"Уладальнікі Гомельскага маёнтка Румянцавы і Паскевічы"

- Выстаўкі:
- Выстаўка кнігі **"Мастацтва для вечнасці"**.
- **"Духоўная спадчына"**

г. Гомель, вул. Пушкіна, 5. Тэл.: (8-0232) 77 60 60.

■ Пастаянная ваенна-гістарычная экспазіцыя.

- Пастаянная выстаўка тэхнікі на адкрытай пляцоўцы.
- На тэрыторыі музея працуе пневматычны цір.
- **"Музей крыміналістыкі"**.

■ Выставачная зала:

- Падрыхтоўка новай выстаўкі.

■ ГАЛЕРЭІ *

■ ПАЛАЦ МАСТАЦТВА

г. Мінск, вул. Казлова, 3. Тэл./факс.: 290 60 10.

- Выстаўка **"Чэнта. (ДЭ)фрагментацыя"**.
- Міжнародная біенале акварэлі **"Вада + Фарба"**.

■ МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ "УНІВЕРСІТЭТ КУЛЬТУРЫ"

г. Мінск, Кастрычніцкая плошча, 1 (Палац Рэспублікі). Тэл.: 227 26 12.

- Выстаўка **"Кола агню"**.

■ КАРШІННАЯ ГАЛЕРЭЯ Г.ВАШЧАНКІ

г. Гомель, вул. Карповіча, 4, пр. Леніна, 43. Тэл.: (8-0232) 77 75 20.

Экспазіцыя:

- **"Гаўрыла Харытонавіч Вашчанка"**.
- Выстаўка-продаж твораў выяўленчага мастацтва, сувеніраў і тавараў для мастакоў.
- Выстаўкі:
- Выстаўка творчага аб'яднання **"Артэль"**.
- Персанальная выстаўка жывапісу **Андрэя Крылова**.
- Сацыяльна-творчы беларуска-грузінскі праект **"Маляванкі-Нахцебі"**.

НАГАДВАЕМ! ПРАЦЯГВАЕЦЦА ПАДПІСКА НА ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА" НА ЛІСТАПАД І СНЕЖАНЬ 2011 ГОДА!

Падпісныя індэксы: індывідуальная падпіска — 63875, ведамасная падпіска — 638752.

Паспяшайцеся на пошту!

з 1925 — 1945 гг."

Дом-музей ІЗ'езда РСДРП

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а. Тэл.: 290 68 47.

- Пастаянная экспазіцыя **"Гісторыя ІЗ'езда РСДРП"**.
- Выстаўка Вікторыі Асанавай і Кацярыны Навіцкай **"Падзяка"**.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ ЯКУБА КОЛАСА

г. Мінск, вул. Акадэмічная, 5. Тэл.: 294 91 96.

Пастаянная літаратурна-мемарыяльная экспазіцыя **"Якуб Колас. Жыццё і творчасць"**.

- Выстаўка **"Такі нечаканы Кавес Зарыш"**.

■ Міжнародны выставачны праект **"Дзеці Дона малуюць Беларусь"**.

ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ

г. Мінск, вул. М.Багдановіча, 15. Тэл.: 334 56 21.

Выстаўкі:

- **"Свет шодры. Свет мяне паўторыць..."** (да 80-годдзя з дня нараджэння У.Караткевіча).
- **"Васіль Быкаў. Шлях, вызначаны лёсам"**.
- **"Спадарожнікі дзяцінства"**.
- **"Тэатральныя лялькі — госці музея"**

74 19 11. Цэнтральная частка палаца.

Выстаўкі:

- **"Прадметы дэкору традыцыйнага жылта: малюнок на шкле"**. Да 28.09.2011.
- **"Планета Японія"**. Да 02.10.2011.
- **"Белфіла-2011"**. Да 09.10.2011.
- **Выстаўка Вольгі Аляксандравай.**
- **"Галерэя герояў вызваленчага руху Венесуэлы"**.
- **"Імператарскі Паўлаўск — палац і парк"**.
- **"Святыя заступнікі славянскіх земляў"**.

Гомельшчыны"

Паўночнае крыло палаца

Выстаўкі:

- **"Пакой крывых лустэраў."**
- **"Свет звяроў Гомельшчыны"**.
- Куток жывых экзатычных рэптылій.
- **Зімовы сад** Свет субтрапічных раслін і жывёл.
- Працуюць **рэстаўрацыйныя майстэрні і адзел па турызме** (вул. Кірава, 8).
- **Гомельскі парк** Прыватная калекцыя галубоў **"Сімвал міру і любові"**.

■ ГОМЕЛЬСКІ АБЛАСНЫ МУЗЕЙ ВАЕННАЙ СЛАВЫ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай камуны, 1. Тэл./факс: 334 11 56.

- **1 — "Чароўная флейта"** В.А. Моцарта.
- **2 — "Трое парасят"** С.Кібірава.
- **2 — "Марная перасцярога"** Л.Геральда.

■ РЭСПУБЛІКАНСКІ ТЭАТР БЕЛАРУСКАЙ ДРАМАТУРГІІ

г. Мінск, вул. Крапоткіна, 44. Тэл./факс: 334 60 08.

- **1 — "Сталіца Эраўнд"**

- С.Гіргеля.
- **2 — "Жан і Беатрыса"** К.Фрэнэта.
- **5 — "Адэль"** Я.Таганова.
- **6 — "Сонечка"** А.Паповай.
- **7 — "Нязваны госць"** С.Бартохавай.
- **8 — "Неба ў дыямантах"** А.Чэхава.

■ БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ АКАДЭМІЧНЫ

Музычны тэатр

г. Мінск, вул. Мяснікова, 44. Тэл.: 200 81 26.

- **1, 8 — "Блакітная камя"** К.Брэйтбурга.
- **2 — "Чароўная лямпа Аладзіна"** М.Самойлава.
- **4 — "Аднойчы ў Чыкага"**.
- **5 — "Вясёлая удава"** Ф.Легара.
- **6 — "Кармэн-сюіта"**, "Дывертысмент з балета Шчаўкунок".
- **7 — "Аршын мал алан"** У.Гаджыбекава.

■ МУЗЫЧНЫ ТЭАТР

г. Мінск, вул. Мяснікова, 44. Тэл.: 200 81 26.

- **8 — "Бураціна.by"** А.Рыбнікава.

■ БЕЛАРУСКІ ТЭАТР "ЛЯЛЬКА"

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2. Тэл.: (8-0212) 36 32 50.

- **30 — "Воук і раз, два, тры..."** Н.Мацяш.
- **4, 5 — "Кветачка-вясёлка"** В.Катаева.
- **6 — "Аладзін"** Н.Гернет.
- **7 — "Хлопчы і Цень"** К.Чаркавай, А.Князькова.
- **7 — "Церам-церамак"** С.Маршка.

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА — АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА
Выдаецца з кастрычніка 1991 года
Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь
Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь
Галоўны рэдактар — Людміла Аляксееўна КРУШЫНСКАЯ
Рэдакцыйная калегія: Лілія АНАНІЧ, Уладзімір АРЛОЎ, Міхаіл БАРАЗНА, Уладзімір ГЛЕП, Ірына ДРЫГА, Аляксей ДУДАРАЎ, Кацярына ДУЛАВА, Валянцін ЕЛІЗАР'ЕЎ, Міхаіл ФІНБЕРГ, Віктар КУРАШ, Барыс СВЯТЛОЎ, Святлана СУХАВЕЙ, Міхаіл ФІНБЕРГ, Леанід ШЧАМЯЛЁЎ, Уладзімір ШЧАСНЫ.
Рэдакцыя: Сяргей ТРАФІЛАЎ (намеснік галоўнага рэдактара), Пётр ОВАД (адказны сакратар).
Рэдактары аддзелаў: Канстанцін АНТАНОВІЧ, Надзея БУНЦЭВІЧ, Таццяна КОМАНАВА, Барыс КРЭПАК, Настасся ПАНКРАТАВА, Юген РАГІН, Ілля СВІРЫН, Антон СІДАРЭНКА.
Спецкарэспандэнты: Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ, Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ.
Загадчык аддзела фоталюстрацый — Юрый ІВАНОЎ
Карэктар — Інга ЗЕЛЬГІС
Мастацкі рэдактар — Наталля ОВАД
Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Пакоі 16-28, 94-98, чацвёрты паверх.
Тэлефоны: (017) 290-22-50 (прыёмная) (017) 286-07-97, (017) 334-57-23 Тэлефон/факс: (017) 334-57-35
Рэкламны аддзел: тэл. (017) 334-57-41
www.kimpress.by
E-MAIL: kultura@tut.by
Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова "Культура і мастацтва" Ліцэнзія на выдавецкую дзейнасць ЛВ №02330/0003879 ад 17 красавіка 2009 г.
220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Тэл. (017) 290-22-50. Бухгалтэрыя: тэл. (017) 334-57-35
Аўтарскія рукапісы не рэагуюцца і не вяртаюцца. Аўтары допісаў у рэдакцыю паведамляюць сваё прозвішча, поўнае імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар пашпарта, дату выданы, кім выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца работы, зваротны адрас. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. *Матэрыял на правах рэкламы.
© "Культура", 2011. Індэксы 63875, 638752 Наклад 8193 Падпісана ў свет 29.09.2011 у 18.30 Замова 4713 РУП "Выдавецтва "Беларускі Дом друку". ЛП № 02330/0494179 ад 03.04.2009. пр. Незалежнасці, 79, 220013, Мінск.
ISSN 1994-4780
9 771994 478007 1 1040